Povești nemuritoare

EDITURA ION CREANGA

Poveşti nemuritoare

Povești nemuritoare

Ediţia a II-a

Editura Ion Creangă

Coperta de CRINA IONESCU

Ca sarea-n bucate

A FOST ODATĂ un împărat care avea trei fete: una cu plete negre, alta cu cosiţe castanii şi cea de-a treia bălaie; prima nu era prea arătoasă, mijlocia, aşa şi-aşa, dar mezina era negrăit de bună şi frumoasă. Iar cele două surori mai mari tare o pizmuiau. Şi avea împăratul acela trei jilţuri împărăteşti: unul alb, unul roşiatic şi unul negru. Cînd era mulţumit foarte, se aşeza în jilţul cel alb, cînd nu era nici bucuros, nici mîhnit din cale-afară, în cel roşiatic, iar cînd furia punea stăpînire pe el, se instala în cel negru.

Într-o bună zi s-a dus să se odihnească în jilţul negru, căci straşnic îl mai necăjiseră cele două fete mai mari. Şi numai ce-au început ele să-l linguşească. Cea mai mare îi zise:

— Preabunul meu părinte, dormit-ai bine? Cumva eşti supărat pe mine, că te văd stînd în jilţul negru?

— Da, chiar pe tine!

— Şi de ce, tată?

— Pentru că nu mă iubeşti nici cît negru sub unghie.

— Vai de mine! Eu, dragă tată, te iubesc tare mult!

— Cît de mult?

— Aşa cum mi-e dragă pîinea.

Împăratul a fornăit oleacă, dar n-a mai zis nimic, că tare îi mai era pe plac răspunsul fie-si.

Şi iată că soseşte şi mijlocia:

— Preabunul meu părinte, ai dormit bine? De ce te-ai aşezat în jilţul negru? Nu cumva ţi-am căşunat eu vreun necaz?

— Ba chiar aşa.

— Şi cu ce greşit-am, tată dragă?

— Greşit-ai că nu mă iubeşti nici cît negru sub unghie.

— Oh, tăticuţule, eu te iubesc atît de mult...

— Cît de mult?

— Cît vinul mi-eşti de drag.

Împăratul a mormăit el ceva pe sub nas, dar se vedea bine că răspunsul îi mersese la inimă.

Şi iat-o sosind pe cea mai mică dintre fete, cu chipul tot numai zîmbet luminos.

— O, preabunul meu părinte, ai dormit bine? Dar, vai, te odihneşti în jilţul cel negru? De ce? Eu mi-s pricina, oare?

— Chiar aşa, căci nici măcar tu nu mă iubeşti.

— O, tată dragă, ba să crezi că te iubesc nespus de mult.

— Cît de mult?

— Ca sarea-n bucate!

Auzind una ca asta, împăratul fu cuprins de turbare:

— Ca sarea-n bucate, hai, ca sarea-n bucate?!!! Ah, netrebnico! Piei din ochii mei, că nu vreau să te mai văd! Şi porunci slujitorilor s-o ducă în pădure şi-acolo să-i facă seama. Mumă-sa, împărăteasa, care o îndrăgea negrăit pe copilă, îndată ce auzi porunca bărbatului ei, a prins să-şi frămînte mintea spre a găsi un mijloc s-o scape de la moarte. În palat se afla un ditai sfeşnic de argint, astfel că Zizola – aşa o chema pe mezină – încăpea de minune înăuntru, şi împărăteasa a ascuns-o acolo.

— Mergi de vinde ăst sfeşnic – a zis către slujitorul său credincios – şi cînd te-or întreba cît preţuieşte ia bine seama: de-i om sărman, cere-i mulţi gologani, dar de-i vreun om de neam, cere o nimica toată şi dă-i-l.

Apoi şi-a îmbrăţişat copila, a sfătuit-o în fel şi chip şi a pus înlăuntrul sfeşnicului smochine uscate, dulciuri şi pes- meciori.

Slujitorul s-a dus cu sfeşnicul la tîrg, şi-acolo, de-l între- ba careva cît costă, iar lui nu-i era pe plac omul, numai ce s-arunca la un preţ neînchipuit de mare. În sfîrşit, iată că s-a abătut prin acel loc feciorul împăratului din Torralta, a cercetat sfeşnicul

pe toate părţile, apoi a întrebat de preţ. Slujitorul a cerut nimica toată, iar prinţul a dus sfeşnicul la palat. Aici l-au aşezat în sala de ospeţe, şi toţi cîţi au venit să stea la masă nu mai conteneau să se minuneze, într-atîta de fălos era. Seara, prinţul avea obiceiul să plece de-acas' şi să mai flecărească cu prietenii; şi cum nu voia să fie aşteptat, slujitorii îi pregăteau cina şi apoi se duceau la culcare. Cînd Zizola n-a mai auzit nici

un zgomot în încăpere, a ieşit binişor din sfeşnic, a mîncat toate bucatele şi pe urmă s-a întors la locul ei. Şi iată că soseşte prinţul, dar... ia mîncarea de unde nu-i! Sună el din toţi clopoţeii şi numa' ce se porneşte să-şi dojenească slugile. Aceştia, bieţii, prind să se jure că bucatele pentru cină au fost pregătite şi lăsate acolo pe masă, dar, pesemne, le-a înfulecat cîinele sau mîţa.

— De s-o mai întîmpla vreodat', să ştiţi că v-alung pe toţi! a zis prinţul şi a poruncit să i se aducă alte bucate, iar după ce-a mîncat, s-a dus la culcare.

În seara următoare, cu toate uşile ferecate, s-a întîmplat aşişderea. Şi unde mi s-a pornit prinţul să strige, că mai-mai să dărîme zidurile; dar mai apoi a grăit:

— Ian să vedem noi ce-o să se-ntîmple mîine seară! Şi-n seara aceea, ce credeţi c-a făcut? S-a pitit frumuşel sub masă, iar masa era acoperită cu un covor ce atîrna pînă la pămînt. Iar slujitorii vin, aşază farfuriile cu bucate, dau afară cîinele şi mîţa, apoi încuie uşa cu cheia. Abia au plecat ei, şi numai ce se deschide sfeşnicul, iar dinlăuntrul lui iese preafrumoasa Zizola. Se-apropie ea de masă şi începe să înfulece cu lăcomie. Prinţul hop! sare din ascunzătoarea lui şi o înhaţă de braţ: fata dă să scape, dar vezi că el o ţinea cu nădejde. Atunci Zizola se-aruncă în genunchi şi-i depănă de-a fir-a-păr tot necazul ei. Dar, pasămite, prinţului îi cade dragă fata. O linişteşte el şi prinde a-i grăi:

— Nu-ţi face sînge rău: din clipa asta, îţi zic, tu îmi vei fi aleasa! Acum întoarce-te înapoi în sfeşnic.

Prinţul însă n-a închis ochii toată noaptea, într-atîta o îndrăgise pe copilă, iar a doua zi dimineaţă a poruncit să i se strămute sfeşnicul în odaie, căci straşnic de frumos cum era, voia să-l aibă mai aproape noaptea. Apoi a dat poruncă să i se aducă bucate ca pentru doi oameni, că lui tare-i mai era

foame. Şi uite-aşa i-au adus şi cafeaua, şi prînzul, că puteau să se sature doi cu bunătăţile acelea. Îndată ce slujitorii soseau cu talgerele şi le puneau pe masă, prinţul încuia uşa. Zizola ieşea din sfeşnic şi, bucuroşi nevoie mare, se ospătau împreună.

Stînd singură la masă, împărăteasa prinse a ofta:

— Oare cu ce l-oi fi supărat pe fecioru-meu de nu mai vine să mănînce? Cu ce i-am greşit?

Iar el tot spunea să aibă răbdare, că el vroia să mai stea şi singur, pînă într-o zi, cînd i-a zis maică-si:

— Mamă, vreau să mă-nsor.

— Şi cine ţi-e aleasa? a întrebat împărăteasa, din cale-afară de bucuroasă

Iar prinţul de colo:

— Vreau să mă-nsor cu sfeşnicul!

— Doamne sfinte, fiul meu şi-a pierdut minţile! a strigat împărăteasa, acoperindu-şi ochii cu palmele.

Dar vezi că băiatul nu glumea de fel. Iar maică-sa, biata, se silea să-l aducă pe calea cea bună, rugîndu-l să se gîndească la ce-o să zică lumea; el însă o ţinea pe-a lui. Şi numai ce-a dat poruncă să se pregătească ospăţul de nuntă pînă în opt zile.

În ziua sorocită, un mîndru alai de caleşti a pornit de la palat, şi în caleaşca din frunte stătea prinţul nostru, iar alături sfeşnicul. Au ajuns nuntaşii la biserică şi prinţul şi-a dus sfeş- nicul la altar. În clipa potrivită, el a deschis sfeşnicul şi, hop! Zizola a sărit afară, îmbrăcată în veşminte scumpe de brocart, cu nestemate la gît şi la urechi ce-ţi luau ochii cu strălucirea lor. După nuntă s-au întors la palat şi aici i-au povestit totul împărătesei. Împărăteasa, cum era tare isteaţă din fire, a zis:

— Lăsaţi pe mine! Am de gînd să-i dau o lecţie ăstui părinte!

Şi au făcut pregătiri pentru ospăţul de nuntă şi au poftit pe toţi împăraţii din împrejurimi, de bună seamă şi pe tatăl Zizolei. Iar pentru tatăl Zizolei, împărăteasa a dat poruncă să se gătească bucate osebite de ale celorlalţi oaspeţi, bucate fără sare. Apoi ea le-a spus nuntaşilor că mireasa e niţel bolnă- vioară, aşa că nu poate veni la praznic. Şi-a început ospăţul; dar ciorba celui împărat nici c-avea vreun gust, şi împăratul se porni să bombăne în sinea lui: „Neghiobul ăsta de bucătar a uitat să pună

sare-n ciorbă” – şi a lăsat zeama în farfurie.

Cînd a sosit şi al doilea rînd de bucate, tot fără sare, se-nţelege, împăratul a pus furculiţa deoparte.

— Măria ta, de ce nu mănînci? Cumva nu-ţi place?

— Ba nicidecum, straşnice bucate!

— Păi dacă-i aşa, de ce nu te ospătezi?

— Nu prea mi-s în apele mele...

S-a silit el să vîre în gură un dumicat de carne, şi tot mes- teca, dar nu-i venea de fel să-l înghită. Şi-atunci şi-a amintit vorba copilei sale, cum că ea-l iubeşte ca sarea-n bucate, şi împăratul, cuprins de amarnică durere şi căinţă, a izbucnit în lacrimi, zicînd:

— Oh, netrebnicul de mine, ce-am făcut!

Împărăteasa l-a cercetat despre necazul ce-i învenina sufletul, şi el a prins a-i istorisi toată pătărania cu Zizola. Atunci împărăteasa s-a sculat de la masă şi a trimis după tînăra nevestică. Cînd şi-a văzut copila, împăratul a îmbrăţişat- o în hohote de plîns şi a întrebat-o cum de se afla acolo, şi tot i se părea că fata a-nviat din morţi. Apoi au trimis s-o cheme şi pe mama Zizolei, şi au nuntit zile-n şir, şi-n fiece zi bucuria sporea tot mai vîrtos, drept care mi-s încredinţat că nuntaşii ceia încă şi azi mai dănţuiesc acolo.

În româneşte
de ALEXANDRINA ŢIMPĂU

Copilul din sac

PIERINO PIERONE era un băieţel năltuţ şi mergea la şcoală. În drum spre şcoală se afla o grădină şi-n grădină un păr, iar Pierino Pierone se căţăra în pom şi mînca pere. Într-o zi trecu pe-acolo Cloanţa-Cotoroanţa şi zise:

Pierino Pierone, dă-mi o pară
Cu mînuţa ta cea dalbă,
frăgezioară. Ce mai stai? Hai,
dă-mi odată,
Că îmi lasă gura apă!

Pierino Pierone se gîndi în sinea lui: „Îi lasă gura apă fiindcă vrea să mă-nfulece pe mine, nicidecum perele”, şi el nu se dădu jos din copac. Rupse o pară şi i-o aruncă vrăjitoarei. Dar para căzu tocmai în locul pe unde trecuse o vacă şi lăsase un semn ca amintire.

Cloanţa-Cotoroanţa grăi din nou:

Pierino Pierone, dă-mi o pară
Cu mînuţa ta cea dalbă,
frăgezioară. Ce mai stai? Hai,
dă-mi odată,
Că îmi lasă gura apă!

Dar Pierino Pierone nu coborî din copac şi azvîrli altă pară, dar para căzu chiar pe locul pe unde trecuse un cal şi lăsase în urmă-i o mică băltoacă.

Cloanţa-Cotoroanţa nu încetă să-l roage pe copil, iar Pierino Pierone se gîndi c-ar fi mai bine s-o

mulţumească. Aşa că se dădu jos din pom şi îi întinse para. Vrăjitoarea desfăcu sacul la gură, dar, în loc să vîre para, îl vîrî pe Pierino Pierone, apoi legă sacul la loc şi-l luă la spinare.

Merse cît merse, şi baba Cloanţa se văzu nevoită să se oprească: pasămite, o mîna o trebşoară, aşa că puse sacul jos şi se pitulă într-un tufiş.

Pierino Pierone, care tot drumul rosese cu dinţişorii săi ca de şoarece funia ce lega gura sacului, sări afară, băgă în sac gogeamite bolovanul, apoi o rupse la fugă. Vrăjitoarea înşfăcă iar sacul şi-l luă la spinare.

Pierino Pierone, văleleu,
D-apăi ca pietroiul eşti de greu!

se tînguia ea şi porni spre casă. Uşa era încuiată şi Cotoroanţa o chemă pe fiică-sa:

Hei, Margherita, fetiţa
mea, Deschide uşa, hai,
nu mai sta, Şi cu căldarea
mai iute vino, Să-l pun la
fiert pe Pierino.

Margherita Margheritone îi deschise, apoi puse la foc ditai căldarea plină cu apă. Îndată ce apa prinse a clocoti, Cloanţa-Cotoroanţa răsturnă sacul în căldare. Pleosc! şi bolo- vanul prăpădi fundul căldării; apa se vărsă peste jeratic şi jur împrejur, ba opări şi picioarele vrăjitoarei.

Văleu, mamă, ori eşti
oarbă? Pui pietroaiele să
fiarbă?

zise Margherita Margheritone. Iar Cloanţa-Cotoroanţa, ţopă- ind din pricina arsurii, grăi astfel:

Fă tu focul,
Margherită, Că mă-
ntorc într-o clipită.

Îşi schimbă veşmintele, îşi puse peste păru-i plete bălaie şi porni la drum cu sacul.

Pierino Pierone, în loc să se ducă la şcoală, se căţărase din nou în pom. Şi iată că iar trecu pe-acolo Cloanţa-Coto-

roanţa, avînd altă înfăţişare, în nădejdea că băiatul n-o va recunoaşte, şi zise:

Pierino Pierone, dă-mi o pară
Cu mînuţa ta cea dalbă,
frăgezioară. Ce mai stai? Hai,
dă-mi odată,
Că îmi lasă gura apă!

Numai că Pierino Pierone ghicise cine se-ascunde sub chipul acela şi nici că se gîndi să coboare:

Milă mi-e, dar ce să-i
fac, Dacă-i dau... mă
vîră-n sac!

Iar Cloanţa-Cotoroanţa încercă să-l încredinţeze:

Nu sînt eu, hai, nu te
teme, Sînt aici de scurtă
vreme... Pierino Pierone,
dă-mi o pară
Cu mînuţa ta cea dalbă, frăgezioară.

Şi ce-a făcut, ce-a dres baba, că pîn' la urmă Pierino Pierone s-a încredinţat că nu e ea şi a coborît din pom ca să-i dea o pară. Cît ai clipi, Cloanţa-Cotoroanţa l-a înşfăcat şi l-a vîrît în sac.

Cînd au ajuns iar la tufişul cu pricina, vrăjitoarea a fost nevoită să se oprească, zorită de o trebşoară, dar de astă dată gura sacului era vîrtos legată, în aşa fel că Pierino Pierone nu putea să mai fugă. Atunci băiatul prinse a gunguri ca o prepeliţă. Şi tocmai trecea pe-acolo un vînător, cu cîinele său, în căutare de prepeliţe. Vînătorul găsi sacul şi-l dezlegă. Pierino Pierone sări afară şi se rugă de vînător cu lacrimi în ochi să vîre cîinele în locul

său. Cînd Cloanţa-Cotoroanţa se întoarse şi luă sacul la spinare, cîinele prinse a se zvîrcoli înăuntru şi a chelălăi. Iar Cloanţa-Cotoroanţa zicea:

Pierino Pierone, doar atîta îţi rămîne,
Să te zbaţi ca o potaie şi să latri ca un cîne!

Cum ajunse în faţa uşii, o şi chemă pe fiică-sa:

Hei, Margherita, fetiţa
mea, Deschide uşa, hai
nu mai sta, Şi cu
căldarea mai iute vino,
Să-l pun la fiert pe
Pierino.

Dar cînd vru să răstoarne sacul în apa ce clocotea, cîinele, turbat de furie, ţîşni afară, o înhăţă pe cotoroanţă de un picior, se repezi în curte şi începu să jumulească găinile.

Ce ciudat! Vai, mamă,
vai! Cîine parcă nu
mîncai?

zise Margherita Margheritone. Iar Cloanţa-Cotoroanţa îi răs- punse:

Fă tu focul,
Margherită, Că mă-
ntorc într-o clipită.

Îşi schimbă veşmintele şi se găti cu plete castanii, apoi se întoarse din nou sub părul cu pricina. Făcu ce făcu şi Pierino Pierone încăpu iar în ghearele ei. De astă dată, vrăjitoarea nu se mai opri nicăieri şi se duse cu sacul glonţ acasă, unde fiică-sa o aştepta în prag.

— Ia-l şi închide-l în coteţ — îi spuse fetei — iar mîine în zori, cînd eu o să plec de-acasă, fă-l friptură cu cartofi.

A doua zi, Margherita Margheritone luă un satîr şi des- chise uşiţa coteţului:

Pierino, fă-mi pe plac,

Pune capul pe tărbac...

Băiatul răspunse:

Bucuros dar... cum să fac?

Margherita Margheritone îşi puse capul pe tărbac, iar Pierino Pierone înşfăcă satîrul, îi reteză căpăţîna şi o puse la prăjit în tigaie.

Şi iată că sosi Cloanţa-Cotoroanţa şi strigă:

Margheriță, fată
laie, Cin' te puse
în tigaie?

— Eu! răspunse Pierino Pierone, ascuns în hornul vetrei.

— Cum ai ajuns acolo sus? întrebă Cloanţa-Cotoroanţa.

— Am pus o oală peste alta şi m-am cocoţat aici.

Atunci Cloanţa-Cotoroanţa încercă să-şi facă o scară din oale, ca să-l înhaţe pe băiat, dar tocmai cînd suia mai vîrtos, trosc, oalele se năruiră şi vrăjitoarea căzu drept în foc, unde se făcu scrum.

În româneşte
de ALEXANDRINA ŢIMPĂU

Rosina, fata din cuptor

A FOST ODATĂ un om sărman a cărui soaţă a murit de tînără, iar el a rămas cu o copiliţă tare frumuşică, şi pe mititică Rosina o chema. Dar vezi că el, nevoit să muncească, n-avea cum s-o îngrijească, drept care îşi alese o altă femeie, să-i fie nevastă de-a doua; şi aceasta îi născu şi ea o fetiţă, pe nume Assunta, şi copiliţa se-nfiripa, dar urîţică mai era. Copilele crescură laolaltă: împreună mergeau la şcoală, împreună se plimbau, dar de fiece dată Assunta se întorcea acasă plină de năduf.

— Mamă – îi zicea ea mumă-si – nu vreau să mai merg cu Rosina. Lumea care ne-ntîlneşte îi spune numai vorbe pe placul inimii; ba că e frumoasă, ba că e ca un boboc de trandafir, ba că-i cuviincioasă, iar mie-mi spune că mi-s neagră ca un tăciune.

— Şi la o adică, ce dacă eşti negruţă? îi răspundea mama. Eşti fata mea şi semeni cu mine, care-s oacheşă. Asta-i frumu- seţea ta.

— Poţi să spui ce vrei, mamă, zicea Assunta. Eu în ruptul capului nu mai merg împreună cu Rosina.

Văzîndu-şi odrasla roasă de invidie, mumă-sa, care-o iubea ca pe ochii din cap, îi spuse:

— Da' ce putere am
eu? Iar Assunta îi
răspunse:

— Trimite-o cu vacile la păşune şi dă-i să toarcă un caier de cînepă. Şi dacă seara s-o întoarce cu vacile moarte de foame şi cu cînepa netoarsă cum trebuie, trage-i o bătaie. O baţi azi, o baţi mîine, şi-uite aşa o să se urîţească.

Cu inima un pic strînsă, maştera plecă totuşi urechea la ruga odraslei sale, o chemă pe Rosina şi-i

zise:

— Tu n-ai ce mai căuta în tovărăşia Assuntei. O să pă- zeşti vacile şi-o să le coseşti iarbă; între timp ai să torci şi caierul ăsta de cînepă. Iar de-o să te-ntorci acasă cu cînepa

netoarsă şi cu vacile flămînde, atunci o să vezi tu ce-o să paţi! Ia seama la ce-ţi spun, de vrei să trăim în pace!

Rosina, care nu era obişnuită să i se poruncească în ăst chip, rămase mută de uimire. Dar cum maştera şi pusese mîna pe un ciomag, nu avu încotro şi trebui să se supună. Plecă la cîmp cu vacile şi cu furca doldora de cînepă, zicînd mereu pe drum:

— Văcuţele mele, văcuţele mele! Oare cum o să răzbesc să vă cosesc iarbă, cînd trebuie să torc şi furca asta de cînepă? Ori fac una, ori fac alta!

La aceste vorbe, o vacă mai bătrînă întoarse botul spre copilă şi-i grăi aşa:

— Nu-ţi pierde cumpătul, Rosina! Tu coseşti iarba, iar noi o să-ţi toarcem cînepa şi-o să ţi-o depănăm. Ajunge să spui doar atît:

Hai, văcuţă, te
întoarce, Fir de cînepă
de-mi toarce, De pe
coarne tragănă, Tortul
de mi-l deapănă!

Cînd Rosina se întoarse acasă pe înnoptate, băgă vacile în staul, şi vacile erau sătule, iar ea ducea pe cap un maldăr frumuşel de iarbă şi sub braţ o păpuşică de cînepă toarsă.

Vazînd-o, Assunta mai-mai să crape de ciudă. Îi zise maică-si:

— Mîine s-o trimiţi iar cu vacile, dar dă-i să toarcă două caiere de cînepă, şi de nu le-o toarce, trage-i cu nuiaua!

Însă şi de astă dată a fost de ajuns ca Rosina să zică:

Hai, văcuţă, te
întoarce, Fir de cînepă

de-mi toarce, De pe
coarne tragănă, Tortul
de mi-l deapănă!

şi seara vacile erau sătule, maldărul de iarbă cosit şi cele două caiere de cînepă toarse şi făcute păpuşele.

— Cum de răzbeşti să faci atîta treabă într-o singura zi? o întrebă Assunta, galbenă de mînie.

— Iac-aşa, mai sînt pe lume şi fiinţe milostive, îi răspun- se Rosina. Văcuţele mele m-au ajutat.

Assunta dădu fuga la maică-sa:

— Mamă, mîine opreşte-o pe Rosina acasă şi pune-o să măture şi să deretice, iar cu vacile mă duc eu. Să-mi dai şi-un caier de cînepă să torc.

Mumă-sa îi făcu pe plac odraslei şi Assunta plecă cu vacile. În mînă avea o vărguţă şi tot împungea animalele cînd în coaste, cînd la coadă, ca să le mîne înainte.

Îndată ce ajunse la cîmp, puse fuiorul de cînepă în coarnele vacilor. Dar vacile, pasămite, nici că se clintiră.

— Haideţi! De ce nu toarceţi? strigă Assunta, şi iar le împunse cu vărguţa.

Şi unde nu începură vacile să-şi rotească grumazurile şi să încurce cînepa prinsă în coarne, că din tot fuiorul rămase un ghemotoc de cîlţi.

Assunta nu-şi afla liniştea şi într-o bună zi îi spuse mumă-si:

— Mamă, tare aş vrea să mănînc niscai ridichi.

Mumă-sa, ca să-i facă pe plac, îi porunci Rosinei să meargă şi s-aducă ridichi de la un ţăran din apropiere.

— Cum adică? strigă Rosina. Să mă duc şi să fur? Dar niciodată n-am făcut una ca asta. Şi-apoi, ţăranul, dacă o să vadă pe vreunul intrînd aşa, în puterea nopţii, pe răzorul lui, o să tragă cu puşca de la fereastra casei.

Pasămite, asta era şi dorinţa Assuntei; se amestecă şi ea în vorbă, căci acuma se deprinsese şi ea să poruncească:

— Ba chiar aşa, trebuie negreşit să te duci, de nu, o s-o iei pe spinare cu nuiaua.

Şi astfel, Rosina porni în noapte, sări pîrleazul şi intră pe răzorul ţăranului, dar în loc de ridichi dădu

peste o gulie. O înşfăcă, cu gînd s-o scoată din rădăcini, şi trage, şi trage, pînă ce o smulse din loc, cînd iată că descoperi un cuib de broaşte pitit acolo şi înlăuntru cu cinci broscuţe mititele, mititele.

— Oh, ce drăguţe-s! zise copila şi le luă în poală, alintîn- du-le în fel şi chip; dar o broscuţă căzu jos şi îşi rupse picio-

rușul. Oh, iartă-mă, iartă-mă, broscuță dragă, n-am făcut-o dinadins, zise Rosina.

Cele patru broaște pe care le cuibărise în poală, văzînd atîta gingășie, prinseră a grăi:

— Frumoasă copilă, ești bună la suflet și vrem să te răs- plătim. Să fii frumoasa frumoaselor și să strălucești la fel ca soarele, chiar cînd cerul e plin de nori. Așa să fie!

Însă broscuța cea șchioapă mormăi:

— Eu nu găsesc că-i chiar atît de bună: mie mi-a rupt un picior. Putea să fie mai cu grijă! Îndată ce-o vedea-o vreo rază de soare, să se prefacă în șarpe și să nu-și recapete chipul pînă n-o intra într-un cuptor de pîine încins.

Rosina se întoarse acasă pe cît de veselă, tot pe atît de spăimîntată, și noapte fiind, în jurul ei se vedea ca ziua, căci strașnic mai strălucea Rosina.

Maștera și sora vitregă, cînd o văzură într-atîta de frumoasă și scînteind ca soarele, rămaseră cu gura căscată. Și fata le povesti toate cîte i se întîmplaseră pe răzorul cu ridichi.

— Eu nu mi-s cu nimic de vină, încheie ea. Rogu-vă doar să vă milostiviți și să nu mă mînați afară la soare. De nu, o să mă prefac în șarpe.

Din ziua aceea, Rosina nu mai ieșea din casă cînd soarele urca pe boltă; abia după asfințit sau cînd cerul era acoperit de nori pășea pragul casei. Fata își petrecea zilele la fereastră, ascunsă în umbră, lucrînd sau cîntînd. Și de la geamul acela unde sta copila zbucnea o strălucire, că tot locul era luminat jur împrejur.

Și iată că-ntr-o bună zi trecu pe-acolo feciorul împăratu- lui și, izbit de strălucirea aceea, ridică ochii și o văzu pe Rosina.

„Oare cine-o fi frumoasa care locuiește într-o colibă țărăneas- că?” Și flăcăul intră în casă. Astfel cei doi tineri se cunoscură, iar Rosina îi povesti totul, chiar și blestemul ce apăsa asupră-i. Feciorul împăratului

zise:

— Mie nici că-mi pasă de cele ce s-ar putea întîmpla: eşti prea chipeşă ca să stai în coliba asta. Am hotărît să-mi fii soţie.

Dar mumă-sa de colo se vîrî în vorbă:

— Măria-ta, ia seama, te paşte o mare belea. Chibzuieşte oleacă şi nu uita că, îndată ce-o atinge o rază de soare, se va preface în şarpe.

— Aste treburi nu vă privesc pe voi, zise feciorul de îm- părat. Pare-mi-se că n-o prea aveţi la inimă pe copilă. Eu însă vă poruncesc să mi-o aduceţi la palat: voi trimite o caleaşcă închisă, în aşa fel ca în timpul drumului să n-o vadă soarele. Iar voi, de azi înainte, nu veţi duce lipsă de bani. Aşadar, ne-am înţeles. Şi-acum, rămîneţi cu bine!

Cu fălcile încleştate, maştera şi Assunta, neavînd încotro şi trebuind să dea ascultare fiului de împărat, se apucară în silă s-o pregătească pe Rosina de plecare. În cele din urmă sosi şi caleaşca, o caleaşcă străveche, închisă din toate părţile şi doar sus, deasupra, cu o mică deschizătură ca un ochi. La spate sta un vînător gătit nevoie mare, cu pană la pălărie şi cu sabia atîrnînd. Rosina intră în caleaşcă şi maştera o urmă, ca s-o însoţească în călătorie. Dar mai înainte de a se urca, mumă-sa vitregă îl luă deoparte pe vânător şi-i zise:

— Ascultă, omule, de vrei să capeţi zece galbeni, deschide ochiul din tavanul caleştii cînd o fi soarele sus.

— Prea bine, stăpînă, voi face precum porunceşti.

Caleaşca gonea, gonea de zor, iar la amiază, cînd soarele cădea vertical, vînătorul deschise ochiul caleştii şi o rază de soare atinse creştetul Rosinei. Cît ai clipi, fata se prefăcu în şarpe şi fugi sîsîind în pădure.

Cînd feciorul de împărat deschise portiera trăsurii şi nu o găsi pe Rosina, aflînd cele întîmplate, vru s-o ucidă pe maşteră, într-atît era cuprins de deznădejde şi plîngea.

Dar mai apoi, toţi îi spuseră şi-i repetară că asta era de fapt soarta Rosinei, şi de nu se întîmpla acuma, tot s-ar fi întîmplat altă dată; iar el, în cele din urmă, se îmbună, dar rămase trist şi nemîngîiat.

În vremea asta, bucătarii trebăluiau de zor la cuptoarele cele mari, în jurul plitelor şi lîngă frigări, pregătind bucatele pentru ospăţul de nuntă, iar nuntaşii se şi aşezaseră la masă. Cînd au aflat că mireasa a dispărut, ce şi-au zis ei: „Dacă tot sîntem aici, hai să ne desfătăm la ospăţ!” Şi bucătarii primiră poruncă să încingă vîrtos cuptorul. Un bucătar tocmai se

pregătea să azvîrle în foc un maldăr de vreascuri adus chiar atunci din pădure, cînd deodată văzu pitulat printre uscături un şarpe. Nu mai avu timp să-l arunce jos, căci vreascurile se şi aprinseră. Omul sta la gura cuptorului şi se uita la jivina aceea. Şi iată că din mijlocul flăcărilor ţîşni afară o fată, fără veşminte pe ea, fragedă ca un trandafir şi strălucind mai abitir ca focul şi ca soarele. Bucătarul rămase stană de piatră, apoi prinse a striga:

— Veniţi, veniţi, oameni buni! Din cuptor a ieşit o fată! Auzindu-l, feciorul de împărat alergă într-un suflet la bu-
cătărie, şi după el toţi curtenii. Îndată o recunoscu pe Rosina, o cuprinse în braţe şi uite aşa făcură nuntă mare, iar din clipa aceea, Rosina a trăit fericită şi veselă, şi nimeni nu i-a mai căşunat vreodată vreun rău.

În româneşte
de ALEXANDRINA ŢIMPĂU

BASM POPULAR SÎRBO-CROAT

Inelul făcător de minuni

A FOST ODATĂ ca niciodată o văduvă care avea un copil mic, şi nu stăpînea nimic altceva în afară de o căsuţă şi o gră- dină. Sărmana văduvă nu putea să muncească de loc, căci era oloagă, şi trăia din cerşit. Aşa îşi hrănea şi copilul.

Cînd feciorul prinse puţintică putere, îi spuse într-o zi maică-si:

— Mulţumesc, mamă, dar îi ruşine să mai cerşim după ce eu, slavă Domnului, m-am făcut mare! Hai să vindem buca- ta aia de grădină şi să cumpărăm un cal. De acum aş putea căra lemne să ne hrănim fără a mai supăra pe alţii.

— Ei, fătul meu, îi răspunse mama, să vînd grădina şi să cumpăr un cal. Tu n-ai să poţi păzi bine, are să-l mănînce lupul, iar noi o să rămînem şi fără grădină, şi fără cal.

Aşa era; dar, zău, băieţandrul o ţinea într-una pe-a lui; şi azi aşa, mîine aşa, pînă ce o făcu pe mamă să vîndă grădina şi să cumpere un cal.

După ce se văzu flăcăiaşul cu cal, începu să care lemne şi să le vîndă, aşa că o scotea bine la capăt cu maică-sa. Cu toate că nu aveau nici unele de prisos, nu erau nici flămînzi, nici dezbrăcaţi.

Într-o zi mama spuse feciorului său să aducă acasă vreascuri, căci în ziua aceea trebuia să spele rufe şi să le pună la fiert. „Bine” zise flăcăuaşul; apoi sărută, după obicei, mîna maică-si şi plecă după lemne. Cînd intră în pădure, priponi calul într-o poiană, ca să pască, iar el plecă să adune vreascuri. Nu trecu mult şi, auzind un răget şi-un vaiet puternic, dădu fuga într-acolo să vadă ce se

întîmplase. Cînd ajunse deasupra văii, avu ce să vadă! O zmeoaică înghiţise un cerb, dar i se înţepeniseră coarnele între fălci, încît prada nu putea trece nici înapoi, nici înainte; iar zmeoaica se chinuia şi gemea. Cum îl văzu pe copil, îi spuse:

— Ascultă, flacăuandrule! Te rog, pentru numele lui Dumnezeu, hai să ne prindem fraţi şi, dacă te-a adus norocul meu aici cu securea aceea retează coarnele cerbului ăstuia şi scapă-mă din belea.

Iar cerbul îi spuse:

— Nu fă aşa, ci ucide zmeoaica, poate rămîn eu viu.

Băietănaşul rămase pe gînduri: dac-o loveşte pe zmeoaică te pomeneşti că-l varsă pe cerb şi-l înghite pe dînsul; la urma urmelor zmeoaica îl rugase în numele lui Dumnezeu şi se înfrăţise cu el – aşa că îşi zise s-o ajute pe ea. Flăcăiaşul veni în goană şi lovi cu securea în coarnele cerbului: boc! boc! pînă le tăie, iar zmeoaica îl înghiţi liniştită pe cerb.

După aceea zmeoaica spuse flăcăuaşului:

— Ei, frate, tu m-ai scăpat de la moarte. Acum este rîn- dul meu să-mi întorc datoria. Tatăl meu e împăratul şerpilor, hai la dînsul şi el te va dărui din belşug. Dar să nu te păcăleşti; orice îţi va da, tu să nu primeşti, ci cere-i inelul.

Amîndoi porniră înainte. Flăcăuaşul o luă după ea şi zmeoaica unde mi ţi-l vîrî, frate, într-o peşteră. După ce trecură prin peşteră, ei ajunseră pe o cîmpie întinsă, în mijlocul căreia se afla o masă mare, iar pe ea şedea încolăcit împăratul şerpilor. Toată cîmpia aceea era înţesată de tot felul de şerpi mari. Cînd o văzură şerpii pe fiica împăratului, îi făcură loc să treacă, iar băieţandrul îşi mai veni în fire, căci rămăsese uluit văzînd atîta şerpime. Cînd se apropie de taică- său, zmeoaica îi povesti totul de-a fir-a-păr, cum o izbăvise flăcăuanul acesta şi cum se înfrăţise cu dînsa şi cum, iată, l-a adus la ea ca să-l dăruiască pentru asta. Auzind toate acestea, împăratul spuse degrabă slugilor să încarce douăzeci de poveri de bani şi să le dea flăcăuandrului; dar, minune! băietănaşul nici nu vru să se uite la bani, ci spuse împăratului:

— Îţi mulţumesc, împărate, pentru bani. Dacă vrei să-mi dai ceva, dă-mi inelul din deget. Iar dacă nu vrei să mi-l dai, atunci altceva nu primesc.

Împăratul îl îmbie cu orice altceva, afară de inel; dar el o ţinea una şi bună: inelul şi inelul. Împăratul îi spuse în cele din urmă că nu-i poate da inelul.

Atunci flăcăiaşul îşi luă rămas bun de la împărat şi de la fiica lui. Cînd plecă tînărul, zmeoaica, fiica împăratului, se luă după dînsul.

— Încotro? o întrebă tatăl ei.

— Cum încotro? mă duc în lume cu fratele meu, dacă tu nu vrei să-l dăruieşti aşa cum se cuvine.

Împăratului îi păru rău după fiică, mai cu seamă că nu o avea decît pe dînsa. Îl întoarse din drum pe tînăr şi-i dădu inelul cerut. Atunci, zmeoaica îl însoţi pînă la locul unde se întîlniseră întîia oară şi-i spuse:

— Oricînd îţi va trebui ceva, apropie inelul de foc şi vei avea totul.

Băieţandrul se gîndea numai la cal. Uitase cu totul de inel. Cînd ajunse la locul unde fusese priponit calul, nici tu cal, nici tu veste despre dînsul: numai samarul şi patru copite. Îl mîncaseră de istov lupii. Ca om sărman ce rămăsese necăjit şi neavînd ceva de făcut, aburcă samarul în spate, iar cele patru copite le vîrî în chimir; şi, abia bleştind, ajunse pe sub seară acasă, mai mult mort decît viu. Totul ar fi cum ar fi pînă aici; dar măre, să vezi de acum necaz. Maică-sa, cînd îl văzu fără cal, aflînd pe deasupra că i-l mîncaseră lupii, începu să-l certe şi să-l probozească, mai rău decît pe-un cîine. Şi măcar să fi rămas numai la asta; dar ea apucă o bîtă mare şi, lovindu-l pe unde nimerea, îl snopi în bătaie. Nu-i dădu nimic nici să mănînce, şi nu-l lăsă nici să doarmă în casă. El, sărmanul, necăjit, bătut măr, flămînd pe deasupra, se cuibări lîngă perete şi adormi aşa, trudit. Dar cînd începură maţele să-i ghiorţăie şi să se frămînte, se trezi. Abia atunci îşi aminti de inel, îl apropie de foc şi cît ai clipi i se înfăţişară doi harapi.

— Care-i porunca, stăpîne?

— Poruncesc să-mi aduceţi numaidecît, din belşug, tot felul de bunătăţi; apoi să-mi umpleţi curtea cu lemne, toate uscate, ca să aibă mama cu ce spăla rufele.

— 'Nţeles, stăpîne!

Harapii se închinară şi plecară. Nu trecu, cum se spune, cît ai bate din palme, şi totul se îndeplini aşa cum se poruncise. El, flămînd cum era, se puse la masă şi înfulecă pe săturate din

bunătăţile aduse, iar din grămada de lemne uscate aprinse focul şi culcîndu-se alături adormi buştean.

Maică-sa se sculă dis-de-dimineaţă, căci, zău, nici ei nu-i venise să doarmă – doar nu era glumă: se prăpădise calul, li se dusese de rîpă traiul! – şi ieşi în faţa casei. Cînd colo, ce să va- dă? Curtea plină de lemne. Se întoarse să-l trezească pe fiu-său şi, cînd văzu în jurul lui tot felul de bunătăţi, îl deşteptă şi-i spuse:

— Ce-i asta, fătul meu?

— Uite, mamă, iată ce am primit în schimbul calului.

— Dar tu, aseară, de ce n-ai spus nimic mamei tale, ci m-ai lăsat să te zvînt în bătaie?

— Uite că-ţi spun acum. Dar ia mărturiseşte-mi: ne-am împăcat de-a binelea?

— Ne-am împăcat, puiul mamei! zise îmbrăţişîndu-l şi sărutîndu-l.

Amîndoi trăiră în belşug o bucată de vreme. Dar mai pe urmă flăcăul îşi luă seama şi-şi zise:

— De ce-am trăi într-o casă aşa de strîmtă? Şi apropie inelul de foc.

Cei doi harapi se şi înfăţişară din nou:

— Care-i porunca, stăpîne?

— Poruncesc ca în cutare loc să-mi ridicaţi un palat cum are împăratul, să fie pe dinăuntru ca la împărăţie, iar cînd totul va fi gata, să mă mutaţi acolo împreună cu maică-mea.

Harapii se închinară şi plecară; iar el şi mama lui răma- seră tot în casa lor cea mică. Cînd se trezi, tînărul avu ce vedea! După cum poruncise, aşa se şi făcuse totul: amîndoi fuseseră mutaţi fără să fi zărit sau să fi simţit ceva. Aşa că el rămase stăpîn în palat şi dădu în grijă maică-si să nu lase pe nimeni a trece neluat în seamă prin faţa palatului, ci să-i hrănească pe flămînzi, să dea de băut însetaţilor, să-i încalţe pe cei desculţi şi să-i îmbrace pe cei goi.

„Dacă nouă ne-a dat Dumnezeu de toate, zise, se cuvine să trăiască cumsecade şi sărăcimea”.

Într-o seară, stînd tînărul aşa, îşi zise în sinea lui: „Cînd mi-a dat Dumnezeu atîtea, de ce nu m-aş însura, ca să nu fiu singur?” şi rămase pe gînduri.

Deodată îi fulgeră ceva prin minte, luă inelul şi-l apropie de lumînare, iar harapii — de faţă ca de obicei:

— Porunca, stăpîne!

— Poruncesc să-mi aduceţi o sultăniţă, pe cea mai frumoasă fată de împărat.

Harapii se închinară şi se făcură nevăzuţi. Cît ai clipi, îi aduc sultăniţa. El o întîmpină frumos şi începu s-o mîngîie: dar zău că şi ea, cînd se văzu în acelaşi belşug ca la taică-su, se gîndi că şi tînărul trebuie să fie împărat sau fecior de împărat. Îl mîngîie şi ea pe dînsul. Apoi se cununară după lege, şi trăiră cum nu se poate mai frumos.

Cînd băgă de seamă împăratul lipsa fiicei sale, puse s-o caute, întrebînd în dreapta şi-n stînga. Nu era însă chip s-o găsească nicăieri: parcă intrase în pământ. Atunci împăratul făgădui bani mulţi celui care va afla unde se află fiică-sa. Auzi făgăduiala şi o vrăjitoare, o zgripţuroaică bătrînă, care porni din oraş în oraş, din uşă în uşă, pînă o găsi şi o recunoscu. Pe urmă se întoarse repede la împărat şi se învoi cu dînsul să-i aducă fiica vie, în schimbul multor pungi cu galbeni. După ce se înţelese cu împăratul asupra banilor, baba luă o piele şi un băţ – şi haida-hai iarăşi din uşă în uşă, pînă ajunse din nou în faţa palatului aceluia. Cînd se afla aproape de palat, o văzu tînărul, săracul de odinioară, şi grăi către nevastă-sa:

— Uite o femeie bătrînă, miloagă, dezbrăcată şi desculţă, spune-i mamei s-o cheme, s-o îmbrace, s-o încalţe, şi să-i dea de mîncare.

— Ia mai lasă-mă, zău, cu babornițele astea hodorogite! i-o întoarse femeia, dar bărbatul său nu se lăsă:

— Eu nu vreau să treacă nimeni flămînd sau gol pe lîngă casa mea. Dacă mie mi-a dat Dumnezeu de toatele, de ce n-aş da şi eu săracilor?

Femeia – ca femeia – oricum, trebuie să-şi asculte

bărba- tul. Se duse jos, o chemă pe bătrînă şi spuse soacrei să-i aducă mîncare şi îmbrăcăminte. Cînd plecă soacra după îmbrăcă- minte, vrăjitoarea o întrebă:

— Ia spune-mi, sultăniţă, bărbatul tău se poartă bine cu tine ?

Sultăniţa se miră şi-i spuse:

— Se poartă, zău, dar mă mir de unde ştii că-s sultăniţă?

— Cum să nu ştiu, doar eu ştiu de toate cele! Păi, eu i-am şi dat o mînă de ajutor ca să vii după dînsul. Ascultă-mă, hai de-mi dă inelul de pe degetul lui, ca să-l descînt puţin, şi băr- batul tău are să se poarte de zece ori mai bine decît pînă acum.

De mult e o vorbă: femeia are părul lung şi mintea scurtă. Aşa că şi sultăniţa o crezu pe babă şi alergă cît putu de repede în camera lui. Din nenorocire pentru dînsul, el adormise. Sultăniţa îi scoase uşor inelul din deget, i-l puse pe al său în loc şi cu inelul bărbatului – în goană la babă. După ce-i înhăţă inelul, baba îi spuse:

— Vino, sufleţelul meu, şi aşază-mi-te în cîrcă pe pielea

ast

a. Sultăniţa se aşeză, iar baba cu băţul: pleosc! în piele şi

amîndouă zburară cît ai clipi. Doar nu-i glumă puterea unei vrăjitoare. Şi aşa, baba ajunse în zbor la împărat, îi dădu fiica şi primi răsplata.

Cînd se trezi bietul om, îşi chemă soţia.Ia-o de unde nu-i. O strigă pe maică-sa şi o întrebă de nevastă; dar ea îi răspunse:

— Zău că nu ştiu. Eu mă dusesem să caut babei aceleia nişte straie. Iar cînd m-am întors, n-am mai găsit nici babă, nici sultăniţă; chiteam că-i la tine în odaie.

— Ei, nu-i nimic, oriunde-o fi, o găsesc eu – şi duse repe- de mîna la inel; dar cînd se uită, ia-l de unde nu-i! În locul inelului său avea în deget pe cel al soţiei.

Parcă-l lovi un trăsnet din senin. Cine putea fi mai amă- rît decît dînsul? Îşi dădu seama că fusese păcălit. Credea însă morţiş că nu-l păcălise nevasta. Se îmbrăcă repede cu nişte haine sărăcăcioase şi purcese în lume. Pe unde nu umblă pînă ajunse la

Istambul... Dar acu-i acu. Cum să se întîlnească cu sultăniţa? Se gîndi ce se gîndi pînă îi veni în minte să se ducă în faţa palatului împărătesc şi să se rezeme de uşă. Îl văzu bucătarul curţii şi, gîndindu-se că o fi flămînd, îl întrebă:

— Ce aştepţi aici?

— N-am de lucru şi m-aş bucura dacă m-ai primi la bu- cătărie, fie şi numai pentru mîncare; aş putea, dacă nu altceva, să spăl vasele.

— Bine, bine, îi spuse bucătarul, hai înăuntru şi o să capeţi de lucru.

El rămase aici şi se puse pe treabă; iar în cîteva luni învăţă meseria şi ajunse ajutor al şefului bucătarilor. Ceilalţi bucătari erau din partea locului şi după lucru se duceau pe la casele lor; el însă, ca străin, rămînea singur în bucătărie. Ca să nu-i fie greu noaptea singur, el îşi făcu rost de-o pisică şi de-un cîine, de care avea multă grijă şi-i mîngîia. În seraiul împă- ratului se afla o roabă, care ducea mîncarea din bucătărie în harem. El se împrieteni cu dînsa şi se înfrăţiră. O dată îi spuse:

— Zău, soro, te-aş ruga ceva, dacă-mi juri pe credinţa ta că n-ai să sufli nimănui nici un cuvinţel.

— Credinţa-i mai tare decît piatra, frăţioare, vorbeşte fără grijă!

Atunci el îi spuse:

— Vezi inelul ăsta? Eu o să-l pun în pilaf la marginea tăvii şi fă aşa ca să ajungă drept în faţa fetei împăratului.

— Cum să nu, frăţioare, de mi-ai fi cerut şi mai mult...

Atunci el puse inelul sultăniţei în pilaf, iar sora se uită bine unde era aşezat şi întoarse tava cu partea aceea către sultăniţă, fiica împăratului. Cînd luă ea a doua oară din pilaf, văzu inelul în lingură. Cum îl văzu, îl recunoscu. Cum s-ar fi putut să nu-şi recunoască podoaba ei cea mai dragă? Îl ascunse repede ca să nu-l mai vadă şi altcineva şi îl vîrî în buzunar. Iar seara, cînd se duse la culcare, o chemă la dînsa pe roaba de la bucătărie şi o întrebă:

— Tu trebăluieşti jos la bucătărie. Nu ştii, se află vreun străin pe acolo?

— Da, se află unul venit de vreo trei-patru luni, pe care l- a primit bucătarul ca să-i facă un bine; iar el a învăţat meseria şi a ajuns ajutorul şefului bucătarilor.

— Dar nu ştii unde doarme?

— Cum să nu ştiu? Doarme în bucătărie.

— Şi mai doarme cineva cu dînsul?

— Nu, nimeni, numai că are un cîine şi o pisică.

— Dar despre inelul ăsta ştii tu ceva? zise fata şi, scoţînd inelul, i-l arătă.

Roaba zîmbi a rîde şi-i spuse:

— Ştiu, zău! Omul acela-i bun şi cinstit; m-am şi înfrăţit cu dînsul; iar el, după ce m-am jurat pe credinţa mea că nu voi spune nimănui nimic, m-a rugat să aşez pilaful în aşa fel, încît inelul să vină drept în faţa ta.

— Bine, dar acuma să-mi juri şi mie pe credinţa ta că vei tăcea. Am să-ţi spun ceva, iar dacă taci, o să fii şi tu fericită, împreună cu mine.

— E mai tare credinţa decît piatra din stîncă. Vorbeşte fără teamă!

— Ei, dacă-i aşa, află că acesta este soţul meu; ia straiele astea femeieşti şi du-le în bucătărie. Pune-l să se schimbe cu ele şi adă-l la mine.

Sluga trebuie să îndeplinească porunca, nu să răspundă. Aşa că şi ea luă bocceaua subsuoară şi se duse la frate-său în bucătărie. Cînd îi spuse totul, cine să fie mai bucuros decît dînsul? Îmbrăcă hainele femeieşti şi tiptil, în urma roabei, se duse în odaia soţiei. Nu era nimeni mai fericit decît ei amîndoi cînd se întîlniră. Dar după ce trecu bucuria dintîi, el o întrebă pe soţie: unde-i este inelul?

— Zău, mi l-a luat baba aceea – şi îi povesti totul aşa cum se întîmplase.

— Vai de noi! răspunse el. Niciodată n-o să mai fim în stare a ne întoarce la casa noastră.

— Dar putem să ne întîlnim şi aici în taină, şi vom trăi foarte bine.

Aşa şi făcură. El îşi petrecea ziua în bucătărie, iar noap- tea la sultăniţă. Nu peste multă vreme – ei, ce vrei, nimic nu rămîne ascuns – împăratul oblici trebuşoara asta; şi-i căzu tare greu, căci nu e glumă asemenea ruşine în palatul crăiesc.

Împăratul schingiui şi tăie mai multe slugi, dar totul în zadar: nimeni nu vroia să ia asupra lui ceea ce nu făcuse. La urmă, craiul o chemă tot pe zgripţuroaica aceea şi-i spuse totul din fir în păr, iar ea îi răspunse:

— Ai în bucătărie un străin. El este acelaşi care

ţi-a luat fata; eu l-am cunoscut demult.

Împăratul îl chemă numaidecît pe bucătarul-şef şi-i po- runci să-i aducă pe străinul care se află în bucătărie. După ce îl

aduseră pe străin în faţa împăratului, acesta, fără multă vorbă, îl osîndi la moarte. Zgripţuroaica spuse împăratului:

— Dă-mi, împărate, doi gealaţi şi-o să-i facem de petre- canie.

Împăratul i-i dădu; iar zgripţuroaica şi gealaţii mi ţi-l duseră pe bietul străin într-un munte mare şi-l urcară deasu- pra unei prăpăstii adînci. Aci baba le porunci să-l arunce în hău, iar în urma lui prăvăliră o stîncă mare. După dînsul se luaseră însă cîinele şi pisica. La porunca babei, îi zvîrliră şi pe ei în prăpastie. Dacă Dumnezeu ajută pe cineva, nu poate nimeni să facă acestuia vreun rău. Aşa şi lui. Cînd îl aruncară în prăpastie, omul nu ajunse la fund şi se opri într-o rovină în care se piti, ferindu-se, pînă trecu pe deasupra lui stînca aceea, iar pe urmă picară lîngă dînsul cîinele şi pisica. Abia acum le începu chinul: de mîncare – ioc! şi de ieşit – nici o scăpare! Şi aşa, de necaz, mîngîia cîinele şi pisica. Flămînd, el vorbea cu dînsele – de asemeni flămînde. Aşa trecură două zile, cînd oda- tă, pipăind în jur prin întunericul acela beznă, ce să vezi? Cîi- nele şi pisica, ia-i de unde nu-s. Acum îi venea şi mai greu să se împace cu soarta. Dar nu trecu mult şi cîinele împreună cu pisica prinseră din nou să se gudure în jurul lui. Cînd îi mîn- gîie, băgă de seamă după burţile lor că sînt sătui, şi-şi zise:

„Să ştii că ăştia au găsit pe undeva de mîncare şi s-au ospătat pe săturate. Am să aştept pînă flămînzesc iarăşi, şi o să mă iau după dînşii, poate-mi găsesc şi eu scăparea! După puţin timp, cîinele şi pisica plecară din nou; iar el se agăţă frumos de coada dulăului şi porni orbecăind în urma lor. Aci nu era nimic în afară de şoareci. Cîinele şi pisica, fiind tare flămînzi, se repeziră şi se puseră să-i ucidă. Şoarecii fugiră cu toţii la împă- ratul lor. Cînd îl văzu pe om, împăratul şoarecilor îi strigă:

— Aman, stăpîne, opreşte-ţi oastea şi cere-mi

orice doreşti!

El chemă pisica şi cîinele să-i vină la picior şi spuse împăratului:

— Nu-ţi cer altceva decît să-mi aduci de la cutare babă inelul meu!

Împăratul chemă numaidecît doi şoareci bătrîni şi-i trimise la cotoroanţa aceea. Nu trecu mult şi ei aduseră peste

cincizeci de inele, mai mari şi mai mici, toate luate de la aceeaşi zgripţuroaică. El se uită la ele, dar inelul lui nu se afla.

— Nu-i aci inelul meu. Ori îmi aduceţi repede inelul, ori îmi trimit acuşi sluga asta după o oaste încă şi mai năprasnică.

— Nu mai are baba nici un inel afară de unul singur pe care-l ţine sub limbă. Pe acesta nu-i chip să-l furăm.

— Repede inelul, cum ştiţi, ori trimit pe loc după oaste!

Atunci un şoricel mic şi şchiop, care se temea că, dacă va veni oastea cea mare, el va cădea pradă cel dintîi la rînd, zise:

— Nu-ţi aduce oastea, pentru numele lui Dumnezeu! Mă duc eu şi ce-o da Domnul! Ci, înălţate împărate, dă-mi doi tovarăşi puternici şi de nădejde care să mă ducă în spate, că eu, aşa şchiop cum sînt, n-aş putea ţine la drum.

Împăratul îi dădu numaidecît, iar ei îl luară în spate şi-l duseră în camera zgripţuroaicei. Aci şoricelul se tăvăli în gunoiul ud de după uşă, în care îşi muie bine coada şi spuse tovarăşilor:

— Cum apuc inelul, înhăţaţi-mă şi – tiva cu mine!

Pe urmă se apropie tiptil de baba care dormea cu faţa în jos şi-i vîrî în nas coada udă şi prăfuită. Baba strănută şi inelul îi ţîşni din gură. Şchiopul îl umflă cît putu de repede; iar cei doi tovarăşi îl înşfăcară pe şchiop şi se făcură nevăzuţi înainte ca baba să-şi dea seama ce se întîmplase. Şi aşa scăpară cu noroc, cu voie bună şi duseră inelul ca să-şi veselească tovarăşii.

Cînd văzu inelul, omul se bucură foarte. Dar n-avea nici o scînteiţă şi, fără o zare de foc, nu se putea face nimic. Se gîndi ce se gîndi, pînă ce-şi aduse aminte şi începu să cotrobăiască prin buzunare. Spre norocul lui găsi un amnar, scăpără, aţîţă un focşor şi apropie inelul; iar harapii, cît ai clipi, se şi

înfăţişară:

— Care-i porunca, stăpîne?

— Poruncesc să ne strămutaţi în lumea noastră, pe mine, pisica şi cîinele.

Şi cît ai bate din palme, cu toţii se treziră deasupra pră- pastiei, scăpaţi din primejdie. Omul porunci harapilor s-o aducă numaidecît pe babă şi să scoată la lumină stînca aceea uriaşă pe care baba o aruncase în prăpastie pe urma lor. Mai întîi o zvîrliră în hău pe babă – iar după dînsa prăvăliră stînca.

Zbură baba, zbură şi stînca, pînă ce se auzi deodată: buf! jos, în fundul prăpastiei, unde rămase pentru totdeauna.

El luă liniştit inelul şi se călători pînă aproape de Istam- bul unde rămase să mîie într-un han mic. Seara, după ce ador- miră toţi, apropie inelul de foc; iar cînd se înfăţişară harapii, le porunci să-l ducă numaidecît în iatacul sultăniţei. Cînd îl văzu, ea se bucură, dar se şi întristă. Se bucură că-l vede iarăşi viu, însă se întristă temîndu-se de împărat: că va afla şi-i va tăia pe amîndoi.

— Nu-ţi fie frică de nimic, îi spuse el, am găsit iar inelul

– şi se apucă să-i povestească tot ce păţise, cum o ucisese pe babă şi cum pusese din nou mîna pe inel.

Apoi se culcară liniştiţi, iar cînd se făcu ziuă el nu vru să plece. Slugile îl recunoscură şi-l vestiră pe împărat, care luă după sine doi gealaţi şi, mînios, veni să le facă de petrecanie amîndurora. Cînd îl văzu pe împărat cu gealaţii săi, omul scă- pără repede şi apropie inelul de foc. Harapii se înfăţişară, iar el le porunci să aducă numaidecît patru gealaţi de partea lui şi să-i aşeze în faţa celor doi gîzi ai împăratului. Cînd văzu împăratul minunea asta, strigă către dînsul:

— Opreşte-ţi gealaţii, că-i opresc şi eu pe ai mei. Şi hai să stăm oleacă de vorbă.

Flăcăul asta şi aştepta, îşi opri gealaţii, iar împăratul îl întrebă: cine-i şi de unde se trage? El îi povesti totul de-a fir-a- păr: cine-i şi de unde se trage, precum şi cîte i se întîmplaseră

—aşa cum v-am povestit şi eu vouă – adăugînd la urmă:

— Cinstite stăpîne, de mine a avut Dumnezeu grijă pînă acuma; cît despre fiica ta, pe cît îmi este ea de dragă, pe atît îi sînt şi eu ei. Tu mai bine dă-ne binecuvîntarea, ca să ne luăm.

Împăratul se gîndi puţin şi îi spuse:

— Aşa a fost sortit. Ţi-o dau numai dacă te

învoieşti să rămîi la mine.

— Bine, cinstite stăpîne, numai dă-mi voie sa mă duc după mama şi s-o aduc aici, ca să se bucure şi dînsa.

Împăratul îi încuviinţă să-şi aducă mama; apoi făcu o petrecere mare şi îi cunună. Dacă mai trăiesc, o duc şi astăzi tare bine.

În româneşte de
M. SEVASTOS şi D. GĂMULESCU

BASM POPULAR SÎRBO-CROAT

Mărul de aur şi cele nouă păuniţe

A FOST ODATĂ un împărat care avea trei feciori şi un măr de aur în faţa palatului. Într-o singură noapte, mărul acela şi înflorea, şi da roade; dar cineva le culegea şi nu era chip de aflat cine anume. Într-o bună zi, împăratul începu să se sfătuiască cu feciorii săi:

— Oare ce s-o fi întîmplînd cu roadele mărului

nostru? La aceasta, fiul cel mai mare spuse:

— În noaptea asta am să păzesc eu mărul, să văd cine le culege!

Cînd se înseră, feciorul împăratului merse sub măr şi se culcă acolo ca să-l păzească. Cum începură merele să dea în pîrg, el adormi şi, cînd se trezi în zori, mărul era cules. Atunci se duse la tatăl său şi-i spuse totul, aşa cum fusese.

În seara următoare merse cel de-al doilea fecior ca să păzească mărul; dar şi el păţi ca şi cel dintîi: adormi sub măr şi, cînd se trezi în zori, mărul era cules.

Acum era rîndul celui mai tînăr dintre fii să păzească mărul. Veni şi el sub măr, îşi puse un pat şi se culcă să doarmă. Către miezul nopţii se trezi şi se uită la măr; iar merele tocmai dădeau în pîrg, făcînd să lumineze întreg palatul cu strălucirea lor. Chiar atunci veniră în zbor nouă păuniţe de aur; opt se lăsară în măr, iar cea de a noua, în pat, lîngă dînsul. Cum se puse pe pat, se prefăcu într-o fată aşa de frumoasă, că nu-i găseai alta pe potrivă în toată împărăţia. Se îmbrăţişară şi se sărutară pînă la miezul nopţii. Atunci fata se sculă şi îi mulţumi pentru mere, iar el o rugă să-i lase şi lui măcar unul. Ea îi lăsă

două: unul pentru dînsul, iar celălalt ca să-l ducă tatălui său. Apoi fata se prefăcu din nou în păuniţă şi zbură împreună cu celelalte. Cînd se lumină de ziuă, feciorul împăratului se sculă şi duse tatălui amîndouă merele. Craiului îi păru tare bine şi îl lăudă pe mezin. Cînd se înseră din nou, fiul împăratului se

puse, ca şi înainte, să păzească mărul. Îl păzi tot aşa, iar a doua zi aduse iarăşi tatălui două mere de aur.

După ce făcu la fel cîteva nopţi în şir, fraţii săi începură să-l pizmuiască: că ei nu putuseră păzi merele, iar el le străjuia în fiecare noapte. Atunci se găsi o blestemată de babă, care le făgădui să afle taina pazei mărului. De cum se înseră, baba se furişă la măr, se vîrî sub pat şi rămase ascunsă acolo. Veni mezinul împăratului şi se culcă sub pom ca şi mai înainte. Către miezul nopţii, iată că cele nouă păuniţe sosiră din nou în zbor, opt se aşezară pe măr, iar cea de a noua lîngă dînsul, în pat şi se prefăcu în fată. Atunci baba apucă încet coada fetei, care atîrna pe lîngă pat şi o reteză; iar fata sări din pat, se prefăcu în păuniţă şi zbură; iar după ea îşi luară zborul şi celelalte păuniţe, care se făcură nevăzute. Sări jos feciorul împăratului şi strigă:

— Ce-i asta?

Cînd colo, ce să vadă? Sub pat o babă. O înhăţă pe babă şi o scoase de sub pat, iar a doua zi porunci să fie legată de cozile a cîtorva cai, ca s-o sfîşie.

Păuniţele nu mai veniră la măr şi feciorul împăratului era mereu trist şi plîngea. În cele din urmă, a hotărît să plece în lume ca să-şi caute păuniţa şi să nu se întoarcă acasă pînă nu o va găsi; apoi se duse la tatăl său şi îi spuse ce hotărîse. Tatăl îl sfătui să se răzgîndească, spunîndu-i că-i va găsi el o altă fată din împărăţie. Dar totul a fost în zadar; el se găti de drum şi plecă în lume, împreună cu o slugă, ca să-şi caute păuniţa.

Cutreierînd aşa mult timp prin lume, mezinul ajunse la un lac şi aici găsi nişte palate mari şi bogate iar în ele – o babă, împărătească, şi o fată, fiica babei; şi o întrebă pe bătrînă:

— Ei, babo, nu cumva ai auzit ceva despre cele nouă păuniţe?

Baba îi spuse:

— Ei, fătul meu, cum să nu le ştiu, cînd vin aici, la lacul ăsta, în fiecare zi, pe la amiază, ca să se scalde. Dar dă-le încolo de păuniţe, ci mai bine uită-te la fiica mea, fată frumoasă şi cu atîta avere. Totul are să-ţi rămînă ţie.

El însă, abia aşteptînd să vadă păuniţele, nici nu vru să asculte ce-i spunea baba despre fiică-sa. A doua zi de diminea-

ţă, feciorul de împărat se sculă şi se îndreptă spre lac, să aştepte păuniţele; iar baba îi cumpără sluga şi-i dădu nişte foale mici, cu care se aţîţă focul, spunîndu-i:

— Vezi foalele astea! Cînd ajungeţi la lac, tu suflă-i pe furiş stăpînului tău numai puţin după ceafă, ca să adoarmă şi să nu poată vorbi cu păuniţele.

Sluga nepricopsită aşa şi făcu: ajungînd la lac, găsi un prilej potrivit şi-i suflă stăpînului său după ceafă din foalele acelea mici; iar mezinul adormi numaidecît buştean. Abia adormi şi iată-le pe cele nouă păuniţe! Cum veniră, opt se lăsară pe lac, iar cea de-a noua se apropie de dînsul pe cal şi prinse să-l îmbrăţişeze, căutînd să-l trezească:

— Scoală-te, scumpul meu! Deşteaptă-te, inimioara mea! Scoală-te, sufleţelul meu!

Iar el habar n-avea de nimic, parcă ar fi fost mort. După ce se scăldară, păuniţele zburară toate împreună. Abia atunci se trezi şi mezinul şi-şi întrebă sluga:

— Ce e? Au venit?

Sluga îi spuse c-au venit; opt s-au lăsat pe lac, iar cea de a noua s-a alăturat de dînsul pe cal şi l-a îmbrăţişat, dar nu l-a putut trezi. Auzind aceasta, feciorului de împărat îi venea să se omoare, nu alta. A doua zi de dimineaţă el plecă iară cu sluga, încălecă pe cal şi se plimbă tot pe lîngă lac. Sluga găsi din nou un moment prielnic ca să-i sufle după ceafă din foalele acelea mici; iar el adormi tun, cît ai clipi. Numai ce adormi şi iată-le pe cele nouă păuniţe; opt se lăsară pe lac, iar cea de a noua veni lîngă el pe cal şi începu să-l îmbrăţişeze, vrînd să-l trezească:

— Scoală-te, scumpul meu! Deşteaptă-te, inimioara mea! Scoală-te, sufleţelul meu!

Dar nimic nu ajută: el dormea ca mort. Atunci ea grăi către slugă:

— Spune stăpînului tău că numai mîine ne mai poate vedea la lacul ăsta. Pe urmă niciodată n-o să ne mai vadă aici.

Şi aşa păuniţele îşi luară iarăşi zborul. Abia zburară ele, că fiul de împărat se şi trezi şi-o întrebă pe slugă:

— Au venit?

Iar sluga răspunse:

— Da! Ba mi-au spus chiar să-ţi dau de veste că numai mîine le mai poţi aştepta aici. Pe urmă n-or să mai vină niciodată pe meleagurile acestea.

Cînd auzi una ca asta, mezinul nici nu mai ştia ce să facă, ci îşi smulgea doar părul din cap de durere şi de tristeţe. Cînd se revărsară zorii, a treia zi, el plecă iarăşi spre lac, încălecă pe cal, dar se ţinea tot pe lîngă apă. Nu mai vru să se plimbe, ci se puse pe alergat, ca să nu adoarmă. Dar sluga tot găsi un prilej să-i sufle din foalele acelea mici după ceafă; iar mezinul se lungi numaidecît pe cal şi adormi. Numai ce adormi şi iată-le pe cele nouă păuniţe. Cum ajunseră, opt se lăsară pe lac, iar cea de a noua veni lîngă el pe cal şi începu să-l îmbrăţişeze: doar-doar s-o trezi...

— Scoală-te, scumpul meu! Deşteaptă-te, inimioara mea! Scoală-te, sufleţelul meu!

Dar nimic nu ajută; el dormea ca mort. Atunci păuniţa spuse slugii:

— Cînd se va scula stăpînul tău, spune-i să îndrepte cuiul de sus spre cel de jos: atunci are să mă găsească.

Apoi toate îşi luară zborul. Numai ce zburară, că feciorul de împărat se şi trezi şi-o întrebă pe slugă:

— Au venit?

Sluga îi

răspunse:

— Da, au venit, iar aceea care s-a aşezat lîngă tine pe cal a spus să îndrepţi cuiul de sus spre cel de jos: atunci ai s-o găseşti.

Cum auzi asta, mezinul scoase sabia şi tăie slugii capul. Apoi purcese să călătorească singur prin lume. După ce călă- tori aşa mult timp, ajunse la un munte. Aici mînă la un pustnic, pe care-l întrebă dacă n-ar putea cumva să-i dea vreo ştire despre cele nouă păuniţe de aur. Pustnicul îi răspunse:

— Ei, fătul meu, eşti norocos! Chiar Dumnezeu te-a îndreptat încotro trebuie. De aici pînă la ele nu-i

mai mult de-o jumătate de zi cale. Numai că trebuie să ţii drumul drept şi ai să găseşti nişte porţi mari. După ce treci porţile acelea, o ţii la dreapta şi ajungi în oraşul unde se află palatul păuniţelor.

Cînd se crăpă de ziuă, feciorul de împărat se sculă, se duse la pustnic şi îi mulţumi; apoi purcese la drum, aşa cum îi

spusese. Şi călătorind aşa, ajunse la nişte porţi şi, după ce trecu prin ele, o luă numaidecît la dreapta şi aşa, pe la amiazi, zări în depărtare oraşul şi se bucură foarte. Cum ajunse în oraş, între- bă de palatul păuniţelor. Cînd se trezi la uşa de intrare a palatului, straja îl opri şi-l întrebă de unde-i şi încotro merge. După ce spuse el cine-i şi ce caută, straja se duse de-o vesti pe împă- răteasă. Ea, de cum auzi, alergă într-un suflet la dînsul, în chip de fată; şi luîndu-l de mînă, îl duse înlăuntrul palatului. Aci se porni mare bucurie, iar după cîteva zile mezinul se cunună cu împărăteasa păuniţelor şi rămase să trăiască în palatul lor.

După un răstimp, plecă împărăteasa la plimbare, iar soţul său rămase singur în palat; la plecare, ea îi dădu cheile de la douăsprezece pivniţe şi-i spuse:

— În toate pivniţele poţi să intri, dar numai într-a două- sprezecea să nu te duci în ruptul capului. Nici să n-o deschizi, nu te juca cu viaţa!

Zicînd acestea, crăiasa plecă. După ce rămase singur, fe- ciorul de împărat se gîndi în sine: „Oare ce să fie în pivniţa cea de a douăsprezecea?!” Pe urmă se apucă să deschidă pe rînd pivniţele. Cînd ajunse la cea de-a douăsprezecea, se opri neho- tărît la uşă, dar începu să-l chinuie întrebarea: „Ce-ar putea fi în pivniţa aceea?!” Şi, în cele din urmă, deschise şi pivniţa cea de-a douăsprezecea: cînd colo – un antal în mijlocul pivniţei, strîns cu cercuri de fier, iar din el se strecură un glas:

— Pentru numele lui Dumnezeu, rogu-te, frate, mă pră- pădesc de sete; dă-mi un pahar de apă.

Feciorul de împărat luă un pahar de apă şi îl turnă în antal. Dar numai ce-l turnă, şi unul din cercuri îi şi plesni. Apoi auzi iarăşi glasul acela:

— Pentru numele lui Dumnezeu, frate, mă prăpădesc de sete; mai dă-mi un pahar de apă.

Mezinul turnă încă un pahar de apă, iar la antal mai cră- pă încă un cerc. Vocea din antal se auzi şi a

treia oară:

— Pentru numele lui Dumnezeu, frate, mă prăpădesc de sete; mai dă-mi un pahar de apă.

Fiul împăratului turnă încă un pahar de apă. Atunci plesni şi cel de-al treilea cerc, antalul se sfărîmă, iar dinlăuntru

îşi luă zborul un zmeu, care, în drum, o răpi pe împărăteasă ducînd-o cu sine.

După aceea veniră slugile, însoţitoarele crăiesei, spuseră fiului de împărat cele întîmplate, iar mezinul nu mai ştia ce să facă de inimă rea. În sfîrşit, se hotărî să plece iarăşi în lume, ca s-o caute. Şi călătorind aşa prin lume cale lungă, ajunse la o apă şi, mergînd pe mal, văzu un peşte mic care se zbătea într-o băltoacă. Cînd îl văzu pe mezin, peştişorul începu să-l roage:

— Pentru numele lui Dumnezeu, ca pe un frate te rog, aruncă-mă în apă, că odată şi odată ţi-oi fi de mare folos. Numai ia de pe mine un solzişor şi, la nevoie, freacă-l puţin în degete.

Fiul împăratului ridică peştişorul, luă de pe el un solzi- şor, pe care îl înfăşură într-o basma, iar pe peştişor îl zvîrli în apă. După un timp, mergînd aşa prin lume, dădu peste o vulpe căzută într-o capcană. Cum îl zări, vulpea îi spuse:

— Pentru numele lui Dumnezeu, te rog ca pe un frate, scapă-mă din capcana asta, că şi eu ţi-oi fi de folos cîndva, nu- mai ia de la mine un fir de păr, iar cînd vei fi la ananghie, frea- că-l puţin între degete.

Mezinul luă de la vulpe un fir de păr şi o scoase din cap- cană. Şi iarăşi, mergînd aşa peste un munte, găsi un lup prins într-un laţ. Şi lupul cînd îl văzu, îi spuse:

— Pentru numele lui Dumnezeu, te rog ca pe un frate, desfă-mă din laţ, că şi eu ţi-oi fi de ajutor la nevoie; numai ia de la mine un fir de păr; iar dacă te vei afla vreodată la o strîmtoare, freacă-l puţin între degete.

El luă un fir de păr de la lup, iar pe lup îl scoase din laţ. După aceea, feciorul de împărat, călătorind iarăşi multă vreme, întîlni un om şi-l întrebă:

— Fii bun şi spune-mi, frate, nu cumva ai auzit vreodată unde sînt palatele împăratului zmeilor?

Omul îl îndreptă într-acolo, ba îi spuse chiar şi timpul cînd ar fi nimerit să ajungă pe meleagurile acelea. Atunci fiul împăratului îi mulţumi şi plecă înainte. Cu chiu, cu vai dădu de oraşul zmeilor. Cînd intră în palatele lor, mezinul o găsi pe iubita sa. Amîndoi se bucurară foarte cînd se întîlniră şi se sfătuiră ce să facă, ca să scape de acolo. În cele din urmă se

înţeleseră să o ia la sănătoasa. Se pregătiră repede de drum, încălecară pe cai şi – fugi duluţă!

Cum se depărtară fugarii de palat, iată-l şi pe zmeu că veni călare. Cînd intră în palat, ia-o pe împărăteasă de unde nu-i... Atunci îl întrebă pe cal:

— Ce facem mai întîi? Mîncăm şi bem, sau o luăm la drum?

Calul îi răspunse:

— Ba mănîncă şi bea! O să-i ajungem, nu-ţi fă grijă!

După ce mîncă, zmeul încălecă pe cal şi mînă în urma lor. Cît ai clipi, îi şi ajunse. Cum îi ajunse, o luă pe împărăteasă de la feciorul împăratului, iar acestuia îi spuse numai atît:

— Tu umblă cu Domnul! Acuma te iert, fiindcă mi-ai dat apă în pivniţă; dar nu care cumva să te întorci, dacă ţii la viaţă! Mezinul porni ca pentru totdeauna; dar neputîndu-se împotrivi inimii, se întoarse îndărăt; iar a doua zi veni iar la palatul zmeului şi o găsi pe împărăteasă stînd singură în palat şi vărsînd lacrimi. Cînd se întîlniră şi se văzură din nou, amîn- doi prinseră a se sfătui cum să fugă. Atunci feciorul de împărat îi spuse:

— Cînd vine zmeul, întreabă-l unde se află calul acela care fuge ca gîndul, şi spune-mi şi mie, ca să-l caut: poate aşa vom izbuti să fugim.

După aceasta, mezinul plecă de la palat. Cînd se întoarse zmeul acasă ea începu să-l linguşească, să se învîrtească ca titirezul în jurul lui şi să vorbească cu dînsul vrute şi nevrute; iar în cele din urmă îi spuse:

— Da' ai un cal iute de tot! De unde l-ai căpătat, zău?! Zmeul îi răspunse:

— Ehei, de unde l-am căpătat eu, nu poate să-l capete oricine. În cutare munte se află o babă, care are doisprezece cai la grajd, de nu ştii care-i mai frumos. Într-un colţ are un cal, parcă-i rîios, aşa

arată. Acela este însă cel mai bun; îi frate cu calul meu. Cine-l capătă, poate călători în cer. Dar cine vrea să capete de la babă un cal, trebuie să slujească trei zile: baba are o iapă cu mînz pe care trebuie s-o păzeşti trei nopţi. Cel ce iz- buteşte să păzească trei nopţi iapa şi mînzul, acela are dreptul

să aleagă orice cal doreşte. Dar cine se năimeşte la babă şi nu păzeşte iapa şi mînzul trei nopţi, îşi pierde capul.

A doua zi, după ce plecă zmeul de acasă, veni feciorul împăratului şi fata îi spuse tot ce auzise. Atunci mezinul plecă în muntele acela la babă şi, ajungînd la dînsa, îi spuse:

— Ziua bună,

babo! Ea îi

răspunse:

— Bună să-ţi fie inima, fătul meu, după cum ţi-i căută- tura. Dar ce vînt te aduce pe la noi?

El îi răspunse:

— Aş vrea să mă tocmesc cu simbrie

la tine. Baba zise:

— Bine, fătul meu. Dacă timp de trei zile ai să-mi păzeşti iapa, am să-ţi dau un cal – oricare, după voia ta; dar dacă n-ai s-o păzeşti, îţi voi lua capul.

Pe urmă baba îl duse în mijlocul curţii, împrejurul căreia se afla par lîngă par, şi în fiecare par – cîte un cap de om; nu- mai un par n-avea cap, şi acesta striga mereu:

— Dă-mi, babo, un cap!

Baba îi arătă toate acestea şi-i spuse:

— Vezi, toţi ăştia s-au tocmit la mine şi n-au putut păzi

iap

a. Dar feciorul împăratului nu se sperie, ci rămase la babă

s-o slujească. Cînd se lăsă seara, mezinul încălecă pe iapă şi hai la cîmp! iar mînzul fugea, pe lîngă mă-sa. El rămase călare pe iapă; dar către miezul nopţii i se făcu somn şi adormi; iar cînd se trezi, se văzu încălecat pe un butuc; şedea călare, cu căpăs- trul în mînă. Cînd văzu una ca asta, mezinul rămase uimit şi sări să caute iapa. Căutînd-o aşa, ajunse la o apă. Cum dădu cu ochii de ea, mezinul îşi aduse aminte de peştişorul pe care îl aruncase din băltoacă în apă.

Atunci scoase din basma solzul de la dînsul, îl frecă puţin între degete, iar peştişorul se şi ivi deodată la faţa apei.

— Ce-i, frate? El îi răspunse:

— Am pierdut iapa babei şi nu ştiu unde-i. Peştişorul îi spuse:

— Uite-o printre noi, s-a prefăcut în peşte, iar mînzul în peştişor. Dă cu căpăstrul prin apă şi strigă: „Hi, iapa babei”.

Atunci mezinul lovi cu căpăstrul apa şi porunci: „Hi, iapa babei!” Ea se prefăcu într-o clipă în iapă, aşa cum fusese, şi ieşi împreună cu mînzul la mal. El îi puse căpăstrul în cap, o încălecă şi – hai acasă! iar mînzul pe lîngă mă-sa. Cînd ajunse acasă, baba dădu slugii să mănînce, iar pe iapă o bagă în grajd şi, tot lovind-o cu vătraiul, îi strigă:

— În peşte, mîrţoagă,

hai! Iapa îi răspunse:

— Eu m-am prefăcut în peşte, dar peştii îi sînt prieteni şi m-au oblicit.

Atunci baba, iarăşi:

— Dacă-i aşa, prefă-te în vulpe!

Înainte de a se înnopta, feciorul de împărat încălecă pe iapa şi – hai la cîmp! iar mînzul alerga pe lîngă mă-sa. Rămase tot timpul călare, iar către miezul nopţii îl cuprinse somnul şi adormi pe iapă; cînd se trezi se pomeni călare pe un butuc. Şedea cu căpăstrul în mîini. Cînd se văzu astfel, nu mai ştia ce să facă de uimire. Dădu să caute în goană iapa babei. Dar cît ai clipi, îi veniră în minte spusele babei către iapă. Scoase din basma părul de vulpe, îl frecă uşor între degete, iar vulpea se ivi pe loc în faţa lui:

— Ce-i, frate?

Mezinul îi

spuse:

— Mi-a fugit iapa babei şi nu ştiu

unde-i. Vulpea îi răspunse:

— Uite-o printre noi, s-a prefăcut în vulpe, iar mînzul în căţelandrul ei. Loveşte cu căpăstrul în pămînt şi strigă: „Hi, iapa babei!” iar vulpea se prefăcu în iapă, cum şi fusese, şi ră- sări deodată cu mînzul în faţa lui. Atunci el îi puse căpăstrul în cap, o încalecă şi – hai acasă! iar mînzul pe lîngă mă-sa.

Cînd ajunse acasă, baba aduse slugii de prînzit, iar pe iapă o băgă numaidecît în grajd şi o tot lovea cu vătraiul, boscorodind:

— În vulpe, mîrţoagă,

hai! Ea îi răspunse:

— În vulpe m-am prefăcut, dar vulpile i-s prietene şi m-au spus.

Atunci baba urmă:

— Dacă-i aşa, prefă-te în lupoaică!

Înainte de a se înnopta, feciorul împăratului încălecă pe iapă, şi hai la cîmp! Iar mînzul pe lîngă mă-sa.

Şezu tot timpul aşa încălecat; dar spre miezul nopţii îi veni somnul şi adormi pe iapă. Cînd se trezi, ce să vezi? Era încălecat pe un butuc şi în mîini ţinea căpăstrul. Cînd văzu una ca asta, nu ştia ce să mai facă de uimire şi sări ca ars să caute iapa babei. Dar numaidecît îi veniră în minte spusele babei către iapă. Scoase din basma părul de lup şi-l frecă lin între degete, iar lupul se ivi dintr-o dată în faţa lui:

— Ce-i, frate?

Mezinul îi

răspunse:

— Mi-a scăpat iapa babei şi nu ştiu

unde o fi. Lupul îi spuse:

— Uite-o printre noi, s-a prefăcut în lupoaică, iar mînzul în lupuşor. Loveşte cu căpăstrul în pămînt şi porunceşte: „Hi, iapa babei!" iar lupoaica se prefăcu în iapă, cum şi fusese, şi răsări deodată cu mînzul în faţa lui. Atunci feciorul împăra- tului puse căpăstrul în capul iepei, şi – hai acasă! iar mînzul pe lîngă mă-sa. Cînd ajunse acasă, baba dădu slugii prînzul, iar pe iapă o băgă la grajd, şi, tot lovind-o cu vătraiul, o probozea:

— În lupoaică, mîrţoagă,

hai! Iar iapa îi răspunse:

— În lupoaică m-am prefăcut, dar lupii i-s prieteni şi m-au pîrît.

Atunci baba ieşi înaintea feciorului de împărat şi acesta îi spuse:

— Ei, babo, eu te-am slujit cinstit; acum dă-mi simbria după cum ne-a fost tocmeala.

Baba îi răspunse:

— Fătul meu, tocmeala-i sfîntă. Uite, din doisprezece cai, alege-l pe care-l vrei.

Mezinul spuse babei:

— Ce să aleg? Dă-mi-l pe cel rîios din colţ. Nu-s de mine caii cei frumoşi!

Arunci baba căută să-l întoarcă în hotărîrea lui:

— Cum să iei gloaba ceea răpciugoasă, cînd am atîţia cai frumoşi?

Dar el o ţinu într-una pe a lui, spunînd:

— Dă-mi-l pe cel ales de mine, după cum ne-am tocmit.

Neavînd încotro, baba îi dădu mezinului mîrţoaga cea răpciugoasă. Astfel sluga se despărţi de stăpînă şi plecă ducînd de căpăstru calul căpătat drept simbrie. Cînd ajunse cu dînsul într-o pădure, feciorul împăratului îl ţesălă şi-l dichisi, încît calul prinse a luci de parcă ar fi avut păr de aur. Atunci el îl încălecă şi-l îndemnă la fugă, iar armăsarul zbură ca pasărea cerului şi-ntr-o clipită îl duse în faţa palatelor zmeului. De cum intră înăuntru, craiul spuse împărătesei:

— Pregăteşte-te cît mai repede!

Făcură la iuţeală pregătirile de drum, încălecară amîndoi pe calul acela şi – hai la drum cu Dumnezeu înainte! Puţin du- pă aceea, cînd sosi zmeul şi văzu că împărăteasa nu-i, grăi către calul său:

— Ce facem acum? Să mîncăm şi să bem, ori s-o luăm la goană?

— Mănînci nu mănînci, bei nu bei, goneşti nu goneşti, tot n-ai să-i ajungi!

Cînd auzi zmeul una ca asta, se zvîrli numaidecît pe cal şi

– mînă, băiete! Iar fugarii, cînd îl văzură pe zmeu cum mîna în urma lor, se speriară. Mezinul începu să dea pinteni calului ca să alerge mai repede. Dar calul spuse către stăpînii săi:

— Nu vă speriaţi, n-avem nevoie să fugim!

Cînd zmeul era gata-gata să-i ajungă, calul zmeului strigă către armăsarul care-l ducea ca gîndul pe crăişor împreună cu împărăteasa lui:

— Pentru numele lui Dumnezeu, frate, aşteaptă-mă pu- ţin, altfel îmi dau sufletul gonind după tine.

Iar acesta îi răspunse:

— De ce eşti prost şi porţi în spate zmeul?!

Ridică-te mai degrabă pe picioarele de dinapoi, trînteşte-l de-o piatră, şi hai cu mine!

Cînd auzi sfatul acesta, calul zmeului îşi scutură capul cu putere, se înălţă pe picioarele de dinapoi şi-l izbi pe zmeu de pietrele drumului. Acesta se prefăcu în mici fărîme, iar calul

său se alătură de armăsar. Atunci împărăteasa îl încălecă, şi amîndoi soţii ajunseră cu bine în crăiia păuniţelor şi rămaseră acolo împărăţind, cît le-a fost veacul.

În româneşte de
M. SEVASTOS şi D. GĂMULESCU

BASM POPULAR BIRMAN

Fata pescarului

DEMULT, DEMULT trăiau pe o insulă un pescar şi feme- ia lui. Şi aveau o preafrumoasă fată, pe nume Cin. Mama o iubea mai mult decît îşi iubea viaţa, iar tatăl – un om rău – nici măcar nu-şi amintea de ea.

Odată, pescarul şi femeia lui s-au dus în larg, să prindă peşte. De trei ori au azvîrlit năvodul şi de trei ori l-au scos gol. Iar de fiece dată pescarul a grăit în duşmănie:

— Peşti blestemaţi! Pierire-aţi cu

toţii! Dar altfel vorbea femeia:

— Barem un peştişor de-am prinde, să-i ţină fetiţei de prînz!

Şi iacă, trăgînd la amiază năvodul, au văzut în năvod licărind un singur peşte.

— N-om vinde peştişorul ăsta, i-l lăsăm fetiţei, a spus mulţumită femeia pescarului.

— Iaca na, s-a mîniat pescarul. Am să-l mănînc chiar eu.

Din nou au aruncat năvodul şi, dacă l-au scos, au prins tot un peştişor.

— Pe ăsta i-l păstrăm negreşit fetiţei, a spus femeia.

— Nici gînd, a grăit pescarul. Las' să-şi facă zeamă de frunze. Şi pe ăsta am să-l mănînc tot eu!

Încă o dată a zvîrlit pescarul năvodul şi din nou tot un peştişor a scos.

— Ei, pe ăsta, fără doar şi poate, i-l fierb fetiţei! a spus femeia şi s-a întins după peştişor.

— Nu cuteza să pui mîna pe el! a răcnit pescarul, şi-atît de aprig şi-a împins femeia, că ea nu

s-a mai putut ţine, a căzut în mare şi s-a dus la fund.

Dar n-a murit, sărmana, ci s-a preschimbat într-o uriaşă broască ţestoasă. Pescarul însă, dacă s-a-napoiat în sat, a spus că femeia i se înecase.

Zile şi nopţi în şir a plîns biata Cin, cu gîndul la buna ei mamă.

Aşa a trecut un an, iar pescarul s-a căsătorit pentru a doua oară cu o vecină. Nici prin minte nu i-a dat că vecina era cea mai haină femeie de pe pămînt.

Noua nevastă a pescarului avea o fată, dar atît de pocită şi de ciupită de vărsat, încît pînă şi maimuţele pădurii se-nspăimîntau, văzînd-o.

Şi, chiar de la bun început, maştera şi fiica ei n-au pu- tut-o suferi pe frumoasa şi harnica Cin. Au rînduit-o să mun- cească pentru ele, toată vremea o certau, ba o mai şi băteau.

Şi, iacă, într-un rînd, cum maştera o bătuse pe Cin, s-a dus biata fată la malul mării, s-a aşezat acolo pe un bolovan şi a prins a plînge cu negrăită jale.

Deodată, ce să vadă? La picioarele ei se ivise o broască ţestoasă. Şi se uita ţestoasa la fata care plîngea şi lacrimi grele-i picurau din ochi.

Atunci şi-a dat seama Cin că broasca era maică-sa, s-a pus în genunchi şi strîngînd-o în braţe, a început să o sărute.

Din ziua aceea, seară de seară, înaintea asfinţitului, a prins Cin a veni la malul mării, de se întîlnea cu broasca ţestoasă.

Tare s-a mirat maştera, întrebîndu-se unde tot pierea zilnic fata. S-a apucat să o urmărească pe Cin. Iar dacă şi-a văzut fiica vitregă mîngîind broasca ţestoasă, şi şi-a mai dat seama şi cu cîtă gingăşie o privea ţestoasa, a priceput femeia cam cine era broasca.

Şi-a hotărît atunci maştera s-o facă pe mult nesuferita-i fiică vitregă să-şi ia lumea în cap.

A copt maştera nişte lipii tare uscate, le-a pus sub saltea şi s-a culcat. Şi, numai ce-a intrat pescarul în colibă, că femeia a prins a se suci pe o parte şi pe alta.

Au început lipiile uscate să trosnească sub

saltea şi vicleana maşteră a început să geamă:

Pe stînga mă-ntorc – oscioarele-mi pîrîie! Pe dreapta mă-ntorc – oscioarele trosnesc! Of, of, curînd o să mă ia moartea!
Of, of, curînd, curînd o să mă ia moartea!

— Ce să fac să te pun pe picioare? întrebă pescarul. Răspunde femeia:

— O lingură de supă de broască ţestoasă să sorb şi mă pun pe picioare. Du-te la malul mării, acolo foiesc întruna ţestoasele.

Şi s-a dus pescarul la malul mării, s-a uitat pe nisip – pe nisip şedea Cin şi, lîngă ea, o uriaşă broască ţestoasă.

S-a furişat pescarul către ţestoasă; a izbit-o cu vîsla şi a ucis-o. Amar a plîns fata, s-a zvîrlit peste broasca ucisă, a prins s-o îmbrăţişeze şi s-o sărute...

Dar tatăl a îmbrîncit-o cît colo, a săltat broasca în spina- re şi s-a şi îndreptat către casă.

Dacă şi-a văzut femeia bărbatul venind cu broasca moartă în spinare, odată a sărit de pe rogojină şi-a zis:

— Hai, că m-am făcut bine; zvîrle ţestoasa cîinilor flămînzi!

Şi omul chiar aşa a făcut — a aşteptat seara şi-a lepădat broasca la marginea satului. Dar cîinii nu s-au putut apropia de ţestoasă, că Cin şi ajunsese lîngă ea. Şi cu nespusă băgare de seamă a adus Cin broasca ţestoasă acasă, a săpat o groapă lîngă poartă, şi şi-a înmormîntat mama.

Cît a fost noaptea de lungă, amar a plîns Cin. Iar dimineaţa, numai ce s-a ridicat soarele un pic, că fata a auzit deodată clinchet de zurgălăi.

A dat fuga din colibă şi a văzut că pe mormîntul maică-si crescuse un minunat manghier[1]. Roadele-i erau toate de aur şi de argint. Adierea vîntului mişca crengile şi manghele se apropiau unele de altele, clinchetind peste seamă de frumos.

Tot satul s-a repezit către coliba pescarului şi se uita la pomul minunat.

În ăstimp s-a auzit sunet de corn vînătoresc şi hămăit de cîini. Pleca împăratul în junglă să vîneze elefanţi sălbatici. Drumul trecea pe lîngă coliba pescarului.

Cînd ajunse în dreptul neobişnuitului copac, întrebă împăratul:

— Ale cui îs manghele astea minunate?

---

[1] Manghier — arbore ale cărui fructe, manghe, sînt comestibile (n.t.)

— Copacu-i al fiicei mele, milostive împărate, a strigat maştera. Ea l-a crescut!

— Ia arată-mi-o, rogu-te, pe fiica ta! a poruncit împă- ratul. E vrednică de răsplată...

Zorită, fiica maşterei i-a ieşit înainte şi s-a plecat pînă la pământ.

— Al tău e copacul? a întrebat împăratul.

— Al meu, preabunule stăpîn, al meu...

— Rupe-mi atunci zece manghe de aur şi zece manghe de argint, că te voi răsplăti din belşug.

S-a îndreptat fata maşterei către copacul minunat şi-a prins a-l scutura. Dar, cît s-a străduit, nici un rod n-a picat de pe crengi. Ba, mai mult, încetară să şi clinchetească. Atunci fiica femeii haine s-a grăbit să se urce în copac şi a încercat să rupă manghele de pe crengi. Dar, numai ce le atingea, că roadele îndată păleau, se veştejeau şi se boţeau.

S-a posomorît împăratul şi-a grăit cu mînie:

— Coboară, mincinoaso, pe pămînt! Nu-i al tău copacul. Vreau să ştiu totuşi ale cui sînt manghele astea de argint şi de aur.

Atunci i-a ieşit înainte Cin, şi-a dat cuvînt:

— O, copacul meu! Dă-mi, rogu-te, zece manghe de aur şi zece de argint.

Şi bine nici n-a început a grăi, că i-au şi căzut la picioare zece manghe de aur şi zece de argint.

— Iată adevărata stăpînă a copacului! a spus împăratul, şi a poruncit slugilor s-o urce pe Cin pe elefantul său. Pornim acum la palat – a vestit împăratul. Şi peste trei zile vom face nunta.

Îndată după plecarea împăratului şi a alaiului său, maş- tera a pus mîna pe un topor şi-a prins a reteza copacul cu manghe de argint şi de aur. Cînd a căzut copacul, un cuc şi-a luat zborul dintr-o scorbură săpată-n trunchiul său şi a pornit pe urmele alaiului împărătesc.

Împăratul s-a ţinut de cuvînt. După trei zile, fiica pescarului îi era soţie.

Auzind una ca asta, maştera a hotărît sa sfîrşească o dată cu fiica ei vitregă, să se scape de ea. Îndată i-a poruncit fiicei

sale bune să sape în mijlocul colibei o groapă tare adîncă, iar ea s-a dus la Cin. A venit la palat, şi-a îmbrăţişat fiica vitregă şi, cu vorbe dulci, i-a grăit cam aşa:

— Atît ni-i de urît, că nu putem trăi fără tine. Vino să stai la noi barem trei zile!

Fata vitregă a dat crezare cuvintelor maşterei şi-a plecat spre satul ei de baştină. Împreună au venit acasă; maştera a prins a aşterne tot felul de bunătăţi pe masă. Au mîncat ele ce-au mîncat, cînd, deodată, maştera şi-a scăpat lingura în groapă.

— Stai c-o scot îndată! a spus fata pescarului, şi-a sărit în groapă după lingură.

Cît ai clipi, maştera a luat ceaunul cu apă clocotită şi l-a deşertat în groapă. Dar, încă înainte de a atinge haina ceaunul, cucul a cîntat de trei ori afară, în curte. Apa clocotită s-a preschimbat pe loc în apă obişnuită, iar Cin s-a făcut nevăzută. În locul ei, un pescăruş şi-a luat zborul din groapă.

Au trecut apoi cinci zile, iar împăratul şi-a trimis slugile după soţia lui. Văzînd trimişii împăratului, maştera a spus:

— Stăpîna a poruncit s-o aşteptaţi la răscrucea celor patru drumuri.

Auzind aşa, au plecat slugile către răscruce. Iar în vremea asta, maştera şi-a îmbrăcat fiica în rochia bietei Cin, i-a înfăşu- rat faţa cu o năframă de mătase şi a înfăţişat-o trimişilor împă- răteşti.

Slugile împăratului au urcat fata hainei cu nespusă luare- aminte şi sfială pe elefantul împodobit cu aur, şi în mare grabă au făcut cale întoarsă.

Împăratul îşi aştepta tare nerăbdător soţia. A dat poruncă slugilor să se urce în cel mai înalt palmier şi să pîndească de acolo drumul. Iar cînd elefantul, purtînd în spinare fiica maşterei, s-a ivit la mare depărtare, slugile s-au îndreptat către împărat şi, cu nespusă bucurie au dat glas:

— O, stăpîne, bucură-te şi te veseleşte! Doamna

noastră păşeşte în clipa asta peste pragul palatului.

Fericit peste poate, împăratul s-a grăbit să iasă în întîmpinarea soţiei. Cînd a înlăturat năframa ce-i acoperea faţa, o dată a răcnit cu aprigă mînie:

— Cine eşti tu, femeie?

— Oare nu mă cunoşti, stăpîne? Sînt plecata ta soţie – a răspuns fiica maşterei.

— Minţi, femeie! a strigat din nou împăratul. Minunatul chip al soţiei mele este asemenea lalelei, iar faţa ta e ca drumul bătut de tălpile elefanţilor!

— O, stăpîne – a spus fiica maşterei – cît am fost la mi- ne-n sat m-a păscut un mare necaz! M-am îmbolnăvit de văr- sat, chipul mi s-a stricat şi urîţit... Dacă mă alungi, am să mor de amărăciune...

— Nu, nu semeni cu soţia mea! a grăit împăratul. Soţia mea are ochii limpezi, mari şi liniştiţi, întocmai ca un lac în zorii zilei. Ochii tăi sînt tulburi şi neliniştiţi.

— O, stăpîne, mi-era teamă că nu mă vei mai iubi, şi-atît am plîns, de mi s-au tulburat ochii.

— Bine, a mai zis împăratul. Soţia mea-i o straşnică ţesătoare. Dacă tu eşti Cin, ţese-mi pînă-n zori pînză pentru un veşmînt.

A intrat fata maşterei în încăperea războaielor, s-a apro- piat de fus şi a început a plînge. Niciodată-n viaţă nu muncise şi aştepta acu'-nspăimîntată ca minciuna să-i fie dată-n vileag.

Si, iată, odată se iveşte un pescăruş la fereastră! Se aşază înaintea furcii şi, cu ciocul şi picioruşele, prinde a toarce cu is- cusinţă. Pasărea aceea era Cin. Auzise dorinţa bunului ei soţ şi, pentru a-i bucura inima, hotărîse să toarcă ea caierul şi să-i ţeasă un veşmînt.

Ca vrăjită urmări fata cea rea a maşterei munca păsăruicii. Dar cînd sfîrşi, mincinoasa luă fusul, izbi cu prîsnelul păsărica şi o ucise. Apoi, chemîndu-l pe bucătar, spuse:

— Frige păsărica asta şi du-i-o împăratului la cină!

Aşa spunînd, a apucat veşmîntul făcut de Cin pentru împărat, a dat o fugă la acesta şi i-a grăit:

— Stăpîne, ţi-am îndeplinit dorinţa! Ia priveşte ce îm- brăcăminte ţi-am ţesut şi cusut.

A privit împăratul şi s-a mirat: aşa ţesea doar Cin.

Cînd s-a aşezat la cină, sluga i-a adus pe o tavă de aur friptura de pasăre.

Fiica maşterei a grăit:

— Pasărea asta neruşinată a vrut să mă-mpiedice să-ţi ţes veşmîntul, aşa că am ucis-o şi-am poruncit să-ţi fie înfăţişată la cină.

În clipa aceea împăratul auzi de la mare depărtare cîntecul sfîşietor al unui cuc şi i se făcu milă de păsărică, şi n-o mîncă, şi-i porunci slugii să ducă tava.

— Zvîrle-o pisicilor din curte! a strigat fiica maşterei, în urma slugii.

Cînd a luat tava, sluga a auzit şi ea jalnicul cîntec al cucului. Şi atît de milă i s-a făcut de păsărică, încît n-a zvîrlit-o pisicilor, ci a îngropat-o în apropierea palatului.

În zorii zilei, slugile din curte zăriră lîngă palat un gutui rotat. Cu toate s-au întrebat cum de-a putut creşte gutuiul atît de mare şi de frumos într-o singură noapte. Doar o singură slugă ştia că pescăruşul fusese îngropat acolo.

O biată bătrînă a trecut după o vreme pe lîngă palat. Şi dacă s-a aşezat la umbra gutuiului, o poamă mare i-a căzut la picioare.

„Zeii mi-au trimis o cină gustoasă” – şi-a spus băbuţa.

Dar uitîndu-se ea la coroana gutuiului, a văzut că poamele sînt cu desăvîrşire verzi. Am s-o pun într-o oală, şi- acolo s-o coace, a hotărît bătrîna.

Zis şi făcut.

În zorii zilei următoare, devreme tare, s-a dus băbuţa du- pă vreascuri în pădure.

Şi tare mirată a rămas cînd s-a întors. În sărăcăcioasa-i colibă toate se aflau rînduite, era măturat şi găsi pînă şi vatra încinsă. Ce minune mai era şi asta?

Hotărî băbuţa să afle cine o ajută.

A doua zi la răsăritul soarelui, se prefăcu din nou că plea- că în pădure, dar se piti după uşă, să privească printr-o crăpă- tură la ce se petrecea în

colibă.

Şi numai ce-au prins razele soarelui a lumina pământul, că îndată băbuţa a văzut cum din oală s-a înălţat o fată micuţă. Fetiţa a început apoi a creşte şi-ntr-o clipă s-a prefăcut într-o femeie tînără, de o nemaivăzută frumuseţe.

„Dar asta-i stăpîna noastră, soţia împăratului!” şi-a zis băbuţa şi-a dat o fugă pînă la palatul împărătesc. Cel dintîi pe care l-a văzut la palat a fost bucătarul.

— Domnule bucătar – a strigat băbuţa – rogu-te tare să vii degrabă pînă la coliba mea!

Cînd s-a apropiat de coliba băbuţei şi-a privit prin crăpă- tura uşii, bucătarul nu şi-a crezut ochilor: soţia împăratului mătura coliba.

Multă vreme au sfătuit-o pe Cin şi bucătarul, şi băbuţa să se întoarcă la palat. Iar cînd s-a întors, împăratul a strigat cu bucurie:

— O, soţia mea, te-ai făcut frumoasă la loc!

Dar în clipa aceea s-a ivit şi fiica maşterei. A îmbrîncit-o pe Cin şi-a strigat:

— Nu tu, eu sînt soţia împăratului! Eşti o vrăjitoare şi mi-ai furat chipul! O, soţul meu, porunceşte ca vrăjitoarea să fie azvîrlită-n cuşca leoparzilor!

Atunci a grăit Cin:

— Să se facă dreptate după obiceiul străbun! Daţi-ne două spade să ne luptăm! Cel ce are dreptate învinge întotdeauna.

Împăratul n-a mai stat pe gînduri şi-ndată a poruncit să se aducă două spade: una de lemn şi alta de oţel. Fata maşterei s-a năpustit şi-a apucat spada de oţel. Iar fata pescarului, sprijinită-n spada de lemn, a grăit:

— Mai puternic decît spada-i adevărul. În mîinile celui ce ţine adevărul, spada de lemn se dovedeşte mai tare decît cel mai tare oţel.

Fata maşterei a învîrtit spada şi-a izbit cu toată puterea în soţia împăratului. Dar spada nu i-a făcut nici un rău frumoasei Cin. Îndată ce-a atins-o, spada de oţel s-a muiat mai abitir decît fulgul de lebădă. Şi toţi cei de faţă au strigat cu bucurie:

— Iat-o pe adevărata noastră stăpînă! Iată soţia împăratului!

Fiica maşterei a văzut că adevărul fusese dat în vileag şi a rupt-o la fugă.

Atunci Cin a aruncat în urma ei spada de lemn. Şi numai ce-a atins-o spada, că mincinoasa răuvoitoare a căzut pe loc, despicată în două.

Aşa s-a săvîrşit dreapta judecată.

Iar împăratul şi fiica pescarului au trăit de atunci în iubire şi fericire. În grădina lor s-a aşezat şi cucul. Cum o vedea pe soţia împăratului, cum începea cucul să cînte vesel. Şi-ntr- atît l-au îndrăgit şi împăratul şi Cin, încît au poruncit slugilor să-l hrănească de pe o tavă de aur cu seminţe alese şi să-l adape, dintr-o cupă de argint, cu apă de izvor.

În româneşte
de VL. COLIN ŞI R. MAIER

BASM POPULAR BIRMAN

Cei patru surzi

STAREŢUL UNEI MĂNĂSTIRI i-a grăit odată slugii sale:

— Şoarecii gospodăresc prin hambarele noastre. Du-te pînă-n sat şi adu o pisică!

Sluga era cam tare de ureche. De aceea, văzînd în sat o fetiţă care legăna un prunc, i-a spus:

— Stareţul mi-a poruncit, nu ştiu de ce, să-i aduc la mănăstire o bibilică.

Dar fetiţa, şi ea cam fudulă de urechi, a ţipat:

— Fetică? Ce fetică?... Pentru nimic în lume nu-mi dau surioara!

Şi, tare mînioasă, a ridicat mîna să-l lovească. Atunci s-a burzuluit sluga şi-a răcnit:

— Păcătoaso! Cutezi să-nfrunţi un slujitor al domnului? Şi, îmbrîncind fetiţa, a făcut cale-ntoarsă.

Îndată fetiţa a dat fuga pînă la maică-sa, care era şi ea surdă ca o ciubotă, şi i-a spus:

— Stareţul a poruncit, nu ştiu de ce, să-i ducem fetica la mănăstire.

Mama cea surdă s-a năpustit în grădină. Lungit pe-o rogojină, la umbra unui tamarin[2], bărbatul ei – tot fudul de ureche – se juca acolo cu pisica.

— Găteşte-te de drum! i-a spus femeia. Stareţul a porun- cit, nu ştiu de ce, să-i ducem la mănăstire viţica.

— Bine, i-a răspuns surdul. Pisica? Fie şi pisica! Dacă-i vorba de slujitorii domnului, nimic nu-mi pare prea scump.

Şi vorbind aşa, a luat pisica şi-a pornit către mănăstire. Stareţul a văzut ţăranul venind cu pisica

şi atunci le-a spus călugărilor:

— Ştiţi, nimeni nu-mi împlineşte poruncile mai bine decît sluga noastră cea surdă!

În româneşte de

---

[2] Tamarin — copac ce ajunge pînă la 25 m înălţime (n.t).

VL. COLIN ŞI R. MAIER

BASM POPULAR INDIAN

Oala scufundată

TRĂIA ODATĂ în India un brahman. Cică era cel mai leneş om de pe lume. Nu voia să muncească şi se hrănea doar cu ceea ce primea de pomană de la oamenii buni la inimă.

Şi a fost odată o zi fericită, cînd brahmanul a putut strîn- ge de prin fel de fel de case o oală mare, mare, plină cu orez. În drum spre casa lui, s-a oprit brahmanul cel leneş să-şi tragă sufletul pe malul unui rîu adînc şi, punîndu-şi dinainte oala cu orez, s-a întins la soare şi a prins a visa:

„Bine-ar fi dacă ar da o secetă şi s-ar prăpădi toată recol- ta! Atunci s-ar lăţi foametea, şi, pentru o oală mare şi plină cu orez ca a mea, aş primi nu mai puţin de trei rupii. Cu trei rupii mi-aş lua o capră. Capra mi-ar face o turmă de iezi. Am să vînd apoi iezii să-mi iau o bivoliţă. Bivoliţa va face viţei, viţeii or creşte bivoli. Iar de bivoli au nevoie cu toţii, de la zamindar[3] şi pînă la ţăran. Cu banii pe care-i iau pe bivoli îmi cumpăr nişte cai. Caii mi-or face mînji. Cînd au să se facă mari, fireşte, am să-i vînd şi am să-mi cumpăr o ditai casă, cu grădină umbroa- să. În grădină sub fiecare pom, au să zburde sumedenie de pa- pagali de toate culorile. Apoi am să mă-nsor cu o fată de brah- man, care are să-mi aducă multă zestre. Şi vom avea un fecior vesel, un fecior frumos. Cînd va mai creşte, mă voi aşeza în grădină sub un palmier umbros şi-i voi striga:

— O, copile, vin degrabă să te legăn pe genunchi!

Feciorul va alerga către mine, se va împiedica, va cădea şi se va porni pe plîns. Atunci îi voi striga neveste-mi:

— Femeie, ridică odată copilul! Oare nu vezi că s-a lovit?

Numai că, vezi, femeia se va fi luat cu vreo treabă şi nu va auzi că am strigat-o. Atunci nu mă voi putea stăpîni, voi sări şi voi trage un picior: „Na, ţine!”

---

[3] Zamindar – moşier (n.t.).

Şi, uitînd de toate, brahmanul sări cît colo şi izbi cu piciorul în oală, din răsputeri. Oala, de bună seamă, se răsturnă în apă şi căzu la fund. Nici cioburi nu s-au ales din ea.

De atunci se spune că visele leneşului nu fac nici cît o oală scufundată.

În româneşte
de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR INDIAN

Ceaşca fermecată

TRĂIA CÎNDVA într-un sat un ţăran sărac, pe care-l che- ma Somilak. Muncea zi şi noapte pentru zamindar, dar de mîn- cat mînca doar frunze tocate şi rădăcini.

Şi-ntr-un rînd, i-a spus femeia lui:

— Du-te-n pădure şi caută niscai rădăcini bune de mîn- cat, că eu, de foame, nici pe picioare nu mă mai pot ţine.

Şi s-a dus Somilak în pădure, s-a căţărat într-un smochin şi-a prins a culege smochine, cînd a văzut deodată două ceşti atîrnînd de crengi; una era de lemn, cealaltă de lut, şi amîn- două erau acoperite cu nişte capace.

„Ia să iau eu o ceaşcă, şi-a zis Somilak. A mea s-a hîrbuit de tot."

A luat el ceaşca de lemn şi şi-a vorbit singur:

— Dinspre ceaşcă, puţin s-o bucura femeia. Dacă i-aş aduce în ceaşcă şi o pîinişoară, atunci da, ar fi altceva.

Şi bine nu şi-a sfîrşit vorba, că odată s-a ridicat capacul şi Somilak a văzut în ceaşcă o lipie de orez.

— Asta noroc! a strigat el, sărind din copac. Am să-i duc femeii lipia şi s-o mai înzdrăveni şi ea. Păcat doar că nu mai e încă o lipie în ceaşcă. Atunci ştiu că aş fi mîncat şi eu pe cinste!

Şi bine nu şi-a sfîrşit vorba, că odată s-a ridicat din nou capacul şi-a văzut în ceaşcă încă o lipie.

„Într-adevăr, e o ceaşcă fermecată! pricepu atunci Somilak. Trebuia să nu-i fi cerut o pîinişoară, ci un picior de gîscă friptă."

Şi bine nu şi-a sfîrşit vorba, că odată s-a ridicat

capacul şi Somilak a şi văzut în ceaşcă piciorul de gîscă friptă.

S-a ospătat Somilak cu pîinişoara, s-a ospătat cu piciorul de gîscă şi-a pornit-o spre casă. Mergea, se bucura şi cînta.

Drumul trecea pe lîngă casa zamindarului. Şi, auzindu-l zamindarul pe Somilak cîntînd cîntece de voie bună, straşnic s-a mirat. Vezi că nicicînd nu-ntîlnise ţărani veseli în satul lui.

— Ei, tu, de colo! a strigat zamindarul. Vreau să-ţi vorbesc!

Şi dacă ţăranul i-a intrat în casă, l-a întrebat zamindarul:

— Ce-ai de te veseleşti şi ce-ţi veni să cînţi?

— A dat fericirea peste mine: am găsit în pădure o ceaşcă fermecată!

— Ia arată-mi-o şi mie!

A aşezat Somilak ceaşca pe un covor şi-a zis:

— Doresc o prepeliţă friptă!

A sărit capacul ceştii şi a văzut zamindarul în ceaşcă pre- peliţa friptă. De lăcomie, au prins a-i tremura mîinile şi-un singur gînd a pus stăpînire pe el: „Cum să fac să am o ceaşcă dintr-asta?”

Atunci a luat prepeliţa şi-a grăit:

— Ia adu tu din cămară o cană cu vin, că vreau să mă pun la masă!

Pînă să caute Somilak cana în cămară, a pitit zamindarul ceaşca fermecată şi-a aşezat în schimb, pe covor, una de rînd, dar întru totul asemănătoare.

A adus Somilak cana cu vin, a pus-o pe covor şi-a zis:

— Cu voia ta, stăpîne, acum mă duc acasă. Mi-i femeia flămîndă.

A luat ceaşca şi tot într-o fugă a ţinut-o pînă ce a ajuns la coliba lui. Acolo, lihnită, femeia de-abia mai avea putere să-l aştepte.

— Bucură-te, nevastă! Vei mînca, în sfîrşit, tot ce pofteşti.

Şi, punînd ceaşca jos, a rostit cu glas tare:

— Vreau o prepeliţă friptă!

Dar capacul ceştii nici că s-a clintit. S-a mirat Somilak:

„De ce oare nu mă mai ascultă? Ia să mai încerc o dată!” Şi din nou a poruncit:

— Vreau o prepeliţă friptă! Dar capacul tot nu s-a clintit.

— Ce-i cu ceaşca mea? s-a supărat Somilak. Cînd eram la zamindar asculta de tot ce-i spuneam, şi-acu' nu mă mai ascultă de fel.

— I-ai arătat-o zamindarului, va să zică? a întrebat femeia.

— I-am arătat-o şi l-am şi cinstit cu o

prepeliţă. Femeia a prins a plînge.

— Zamindarul ţi-a furat ceaşca şi ţi-a strecurat în locul ei una de rînd!

Atunci Somilak a zis:

— Nu plînge! Pe craca smochinului mai atîrnă o ceaşcă şi, iacă, îndată mă reped după ea.

Şi s-a repezit el în pădure, a luat din smochin ceaşca de lut şi-apoi, hai acasă. Iar mergea vesel şi din nou cînta.

Auzind zamindarul cîntecele, a privit pe fereastră, şi cînd colo, iacă, acelaşi ţăran! Doar că nu mai ţinea-n mînă o ceaşcă de lemn, ci una de lut, acoperită şi ea c-un capac.

„Cum de are încă o ceaşcă fermecată? s-a întrebat hoţo- manul de zamindar. Fermecată, fireşte, că altminteri nu i-ar arde de cîntat.”

Şi-a poftit zamindarul să pună mîna şi pe ceaşca asta. L-a chemat el, aşadar, pe Somilak şi i-a zis:

— Ce fel de ceaşcă-i aia? Vinde-mi-o

mie... I-a răspuns Somilak:

— Nu pot, stăpîne. Ceaşca asta-i mai de preţ decît banii, mai scumpă decît mărgăritarele.

S-a încruntat zamindarul:

— Aşa, nu vrei s-o vinzi? Atunci ai să mi-o dai de pomană!

Şi, grăind aşa, s-a năpustit şi-a ridicat capacul ceştii. Şi douăzeci de pumni zdraveni au zburat atunci îndată din ceaşcă şi s-au zvîrlit asupra hoţului. L-au izbit pumnii pe zamindar în frunte, în ceafă, în spinare, în nas, în burtă, în piept. Cu chiu, cu vai a fugit zamindarul în curte, dar pumnii nu-l slăbeau şi, neobosiţi, izbeau într-una.

— Iartă-mă, Somilak! a bolborosit el, căzînd. Rogu-te, porunceşte-le pumnilor să nu mă mai izbească!

— Dă-mi înapoi ceaşca şi pumnii s-or duce.

— Ţi-o dau, ţi-o dau, numai strînge-ţi pumnii ăştia cumpliţi!

— Pumni, la loc! a poruncit Somilak.

Ascultători, pumnii au intrat în ceaşcă. Mai mult mort decît viu, s-a tîrît zamindarul pînă-n casă, a scos ceaşca din lo- cul unde-o pitise şi i-a dat-o în silă lui Somilak. Fericit şi bucu- ros, s-a întors Somilak la nevastă. În seara aceea s-au culcat şi ei pentru întîia oară sătui. O ducea bine acum Somilak şi o du- ceau destul de bine şi vecinii lui. Cînd nevoiaşii cunoşteau zile de foamete, scotea Somilak ceaşca de lemn în uliţă şi da fiecă- rui flămînd să mănînce pe săturate.

Aşa a trecut vara.

Cînd, s-a răspîndit odată prin ţară vestea că padişahul[4] îşi mărită fata. Auzind una ca asta, s-a repezit zamindarul la palat şi i-a spus padişahului:

— O, stăpîne al lumii, porunceşte ca ţăranul Somilak să se înfăţişeze la palat! Că are o ceaşcă fermecată. Şi ceaşca fermecată a lui Somilak îţi va aşterne pe masa de nuntă tot ce pofteşti.

Dacă a auzit aşa, i-a poruncit padişahul lui Somilak să vină cu ceaşca fermecată la palat.

— Ia arată-mi ceaşca! Drept e, cum se vorbeşte, că-i fermecată?

— Lungă să-ţi fie domnia, o, scut al lumii, da, e drept!

— Atunci pune-o să-mi aştearnă pe masă cele mai alese bunătăţi de pe pămînt.

Bine nu şi-a sfîrşit vorba, că-ndată capacul ceştii s-a ridicat şi padişahul a văzut-o plină de bunătăţi. Gustînd din ele, nu se mai putea padişahul dezlipi de ceaşcă. A mîncat şi-a tot mîncat, pînă ce-a golit ceaşca.

— Asemenea bunătăţi alese n-a mai mîncat nici un muri- tor! a cuvîntat el. Lasă-mi pentru trei zile ceaşca asta ferme- cată. Oaspeţii-mi pleacă peste trei zile şi atunci am să ţi-o dau înapoi.

S-a plecat Somilak înaintea padişahului şi s-a întors la coliba lui.

Trei zile s-a tot nuntit la palat. Vreme de trei zile s-au îndulcit oaspeţii cu bunătăţile fermecate şi

n-a fost unul să nu grăiască:

— Asemenea bunătăţi nici zeii n-au mîncat!

---

[4] Padişah — împărat musulman (n.t.).

Iar dacă s-au împrăştiat oaspeţii, a venit Somilak după ceaşcă.

— Ce cauţi aici, mistreţ murdar? a strigat la el padişahul.

— Am venit să-mi iau ceaşca, o, stăpîne!

— Tot ce se află în palatul ăsta e al meu! Cară-te, sau dau poruncă să fii zvîrlit sub picioarele elefanţilor!

— O, stăpîne, l-a rugat Somilak, ceaşca-i a mea...

— Nenorocitule, te tîrguieşti cu mine? Hei, străjeri!
Luaţi-l şi zvîrliţi-l sub picioarele elefanţilor!

Dacă s-a năpustit straja asupra lui Somilak, a scos el din sîn ceaşca de lut şi i-a ridicat capacul.

Îndată au zburat din ceaşcă, unul după altul, cei douăzeci de pumni, care-au prins a-l izbi pe padişah. După cea dintîi lovitură, padişahul s-a pomenit trîntit la pămînt. Şi, fără a osteni, pumnii-l izbeau, îl tot izbeau.

— Potoleşte-i, Somilak! l-a rugat padişahul. Potoleşte-i, rogu-te!

— Au să se facă nevăzuţi doar dacă-mi înapoiezi ceaşca fermecată!

— Aduceţi ceaşca fermecată! le-a strigat padişahul curte- nilor. Grăbiţi, că altminteri pumnii ăştia mă omoară-n bătaie!

Venind curtenii cu ceaşca, a poruncit Somilak:

— Pumni, la loc!

Apoi şi-a adunat mîinile la piept, s-a plecat şi-a spus:

— Rămîi cu bine, o, cel mai drept dintre stăpîni! Mă-n- torc la coliba mea. De mult mă aşteaptă acolo flămînzii, cu ceaşca!

O vorbă nu i-a răspuns padişahul: unul dintre pumni îl lovise atît de zdravăn în frunte, încît bietul stăpîn a rămas pen- tru toată viaţa fără grai.

În româneşte

de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR
INDIAN

Gînd-bun şi Gînd-rău

SE ŞTIE DE MULT, că pe cel ce năzuieşte la moartea unui prieten, îl paşte nenorocirea.

Într-un sat trăiau doi oameni, Dharmbudhi – ceea ce înseamnă Gînd-bun – şi Papabudhi – Gînd-rău. Şi iacă, Gînd- rău i-a spus odată vecinului său Gînd-bun:

— Am citit eu în cărţi că viaţa omului n-are rost dacă el nu cunoaşte obiceiuri străine, limbi străine, dacă a îmbătrînit fără a vedea oraşe şi aşezări străine...

— Cam aşa am auzit şi eu ades, a dat cuvînt Gînd-bun.

— Dacă-i aşa – s-a bucurat Gînd-rău – hai să ne luăm chiar mîine rămas bun de la părinţi şi să plecăm în ţări străine. Şi să-mpărţim pe din două tot ce vom cîştiga printre străini.

Zis şi făcut. În zorii zilei şi-au luat rămas bun de la cei ce le erau mai apropiaţi şi-au pornit-o către soare-apune, spre ţări străine.

Mult au rătăcit pe meleaguri necunoscute! Pe unde s-a dus, Gînd-bun a găsit de lucru şi oamenii de inimă l-au hrănit şi i-au plătit pentru munca lui. Cît despre Gînd-rău, acesta toată vremea se prefăcea bolnav, nu făcea nimic şi nimic n-a învăţat.

Şi, iacă, dacă a adunat Gînd-bun un sac cu bănet, a grăit Gînd-rău:

— Prietene, nu mai pot trăi departe de meleagurile mele.
Să ne întoarcem la casele părinţilor noştri!

— Mă-ntorc cu bucurie, i-a răspuns Gînd-bun. Mai bine-i acasă în nevoi, decît mulţumit printre străini.

Şi, grăind aşa, s-au îndreptat către casă.

Ajungînd aproape de satul lor, a spus Gînd-rău:

— Dragă prietene, aş vrea să te rog ceva; dar tare mi-i ruşine să-ţi spun ce.

— Dacă-mi eşti prieten, n-ai de ce te ruşina, i-a răspuns Gînd-bun. Nutreşti oare gînduri rele împotriva cuiva?

— O, nu! dădu Gînd-rău cuvînt. Iacă ce voiam să-ţi spun: Mă ruşinez că mă întorc acasă fără bani, în vreme ce tu ai un sac cu arginţi. Ascunde-ţi banii undeva, ca nimeni să nu ştie de ei.

— Bine, a zis Gînd-bun. Iacă, ţine o sută de rupii, uite că tot o sută de rupii îmi iau şi eu, iar pe celelalte ajută-mă să le-ngrop la rădăcina stejarului de colo. Om lua în fiece lună cîte zece rupii şi banii ne-or ajunge pentru multă vreme...

Şi Gînd-bun şi-a îngropat averea la rădăcina

copacului.

În aceeaşi noapte s-a furişat Gînd-rău în pădure, a găsit copacul şi-a furat banii.

Au trecut cîteva zile şi un cunoscut de-al lui Gînd-bun a venit la el, spunîndu-i, tare mîhnit;

— O, Gînd-bun, mi s-au îmbolnăvit femeia şi copilul!

Ajută-mă!... Dă-mi nişte bani să-l pot plăti pe vraci...

Ducîndu-se Gînd-bun în pădure, s-a îndreptat către stejarul cunoscut, dar nici un ban nu se mai afla acolo. A priceput Gînd-bun cine-i furase banii, a dat o goană pînă la Gînd-rău şi-a prins a-l mustra:

— Oare nu ţi-e ruşine? Ai ajuns un hoţ vrednic de dispreţ!

Dar ticălosul de Gînd-rău nu s-a arătat mişcat şi-a strigat aşa încît toţi să-l poată auzi:

— Tu, tu eşti cel ce mi-ai furat banii! Acu', pe loc, să-mi dai jumătate din ce era în sac!

— Hoţule! a spus Gînd-bun din nou. Oamenii te vor dispreţui ca pe un necinstit!

— Tu eşti hoţ! Dă-mi banii! a strigat Gînd-rău.

Certîndu-se astfel, s-au dat în judecată, fiecare învi- nuindu-l pe celălalt de hoţie.

Atunci judecătorul a spus:

— Doar unul şi atotputernicul Brahma poate şti care-i vinovatul şi de partea cui e dreptatea. Va trebui să vă supunem încercării focului. Voi porunci să se pună în palma fiecăruia dintre voi cîte un fier înroşit

în foc şi cel care va ţipa cel dintîi va fi hoţul.

S-a înspăimîntat Gînd-rău şi-a grăit:

— Am martor că Gînd-bun a furat banii. Zeul ce locu- ieşte în stejar a văzut că Gînd-bun a furat banii.

Atunci judecătorul a zis:

— E prea tîrziu să mergem acu'n pădure. Dar mîine-n zori de zi să vă aflaţi amîndoi la poalele stejarului, că acolo voi lămuri cearta dintre voi. Şi, însoţit de oameni, judecătorul s-a îndreptat de dimineaţă către stejarul din pădure. Toţi erau acolo, numai Gînd-rău nu.

Atunci judecătorul a spus:

— Aflăm noi adevărul şi fără el.

Şi grăind aşa, şi-a îndreptat faţa către stejar şi a întrebat cu glas tare:

— O, zeu al pădurii! Spune-ne cine a furat banii: Gînd-bun sau Gînd-rău e hoţul?

Şi toţi au auzit atunci cum copacul a răspuns, vorbind răspicat:

— Gînd-bun e hoţul. El a dezgropat banii!

Auzind cum vorbeşte copacul, într-atît s-au mirat cu to- ţii, încît au şi uitat de Gînd-bun. Iar Gînd-bun a tras în vremea asta către stejar un vreasc, l-a vîrît într-o scorbură şi i-a dat foc. Îndată s-a auzit un răcnet straşnic şi Gînd-rău a sărit din stejar, cu hainele aprinse.

Cu toţii au priceput atunci că se vîrîse în scorbură şi se dăduse drept zeul pădurii. S-a încruntat judecătorul şi-a voit să-l zvîrle pe Gînd-rău în scorbura aprinsă, apoi s-a îndurat însă şi-a grăit:

— Chiar azi, şi nu mai tîrziu de amiază, ai să aduci banii furaţi de la Gînd-bun. Şi ţine minte: dacă pînă la asfinţitul soarelui n-ai plecat pentru totdeauna din sat, am să poruncesc să fii spînzurat de stejarul ăsta.

La amiază, ticălosul îi aduse lui Gînd-bun toţi banii.

Cînd soarele prinse a scăpăta, se grăbi s-o şteargă, ca nu cumva judecătorul să dea ochii cu el.

Gînd-rău îşi pusese-n cap să plece din nou în ţări străine. Drumul trecea prin junglă şi, cînd mincinosul ajunse în dreptul unei păduri de bambus, un tigru se ivi din hăţiş şi-l mîncă.

În româneşte de

BASM POPULAR JAPONEZ

Kendzo biruitorul

UN PESCAR SĂRAC, pe nume Kendzo Sinobu, trăia în vremurile de demult pe malul unei mări. Drept singură avere avea o colibă aproape dărîmată, o barcă prăpădită şi o undiţă de bambus. Odată, într-o zi cu vînt rece, ciocăni cineva la uşa colibei lui Kendzo. Kendzo deschise uşa şi zări în prag un bătrîn slăbănog.

— Îngăduie-mi să mîn peste noapte la tine, l-a rugat drumeţul. Mulţi ri[5] am străbătut fără odihnă şi, iacă, te rog acu' să-mi dai adăpost şi să-mi potoleşti foamea.

Kendzo a rămas descumpănit.

— Cinstite învăţător[6], sînt tare sărac şi tot ce-ţi pot pune înainte e un singur peştişor.

Şi Kendzo a arătat spre vatră, unde un peşte micuţ fierbea într-un ceaun.

— Păi bine, peştişorul ăsta îl fierbi pentru tine, a zis drumeţul.

Şi-atunci, pentru întîia oară de cînd se ştia, Kendzo a spus un neadevăr:

— Tocmai am mîncat şi sînt sătul, a prins a-i îndruga oaspetelui. Nu-mi dispreţui masa sărăcăcioasă şi nu te gîndi, rogu-te, la mine.

Dacă a cinat drumeţul, l-a culcat Kendzo pe rogojina lui, iar el s-a întins, flămînd, pe pămîntul gol. Peste noapte, îl deşteptară gemetele drumeţului.

— Ce-ai păţit, învăţătorule? Nu cumva eşti bolnav? s-a neliniştit Kendzo.

— Mi-e frig, mi-e tare frig! Dacă n-aprinzi focul pe dată, mor !

„Ce să fac? şi-a zis Kendzo. Vreascuri nu mi-au mai rămas de fel. Oare să nu fiu în stare să-l scap pe omul ăsta cinstit

---

[5] Ri – unitate de lungime (aproape 4 km) (n.t.).
[6] Formulă de respect obişnuită în Japonia (n.t.).

şi să-l las să moară din pricina mea?”

Şi, apucînd toporul, Kendzo a pornit degrabă către mal, acolo unde i se afla prăpădita de barcă. A dat pescarul cu toporul şi barca s-a prefăcut curînd într-un morman de ţăndări. Întorcîndu-se acasă, a aprins Kendzo focul în hibati[7].

Cînd s-a încălzit în colibă, s-a ridicat drumeţul de pe rogojină şi-a grăit:

— Mulţumescu-ţi, acu' sînt din nou sănătos. Ian spune, care ţi-e dorinţa cea mai fierbinte?

Fără a sta pe gînduri, Kendzo i-a răspuns:

— Doresc ca toţi japonezii să fie înţelepţi, sănătoşi şi cinstiţi, doresc să-i văd dobîndind bunuri, vitejie, cunoştinţe şi voie bună.

Auzindu-i vorbele, a mai spus drumeţul:

— Toate binefacerile astea sînt păstrate într-o lădiţă, pe vîrful Muntelui de Aur. Şi le păzeşte balaurul albastru. Mulţi viteji au încercat să urce pe Muntele de Aur, dar greu e drumul într-acolo. Mii de primejdii-l pîndesc pe cel ce tinde să cucerească binefacerile astea!

— Nu mi-e teamă de nimic, a răspuns Kendzo. Spune-mi numai unde se află Muntele de Aur.

I-a grăit drumeţul:

— Porneşte către miazăzi, dar ţine minte: doar cel ce-şi iubeşte poporul mai mult decît se iubeşte pe sine, şi nu dă înapoi nici în faţa morţii, doar acela poate ajunge la Muntele de Aur!

Şi grăind aşa, şi-a luat oaspetele rămas bun de la Kendzo şi s-a îndreptat către ieşire. Pe prag s-a întors şi-a mai spus:

— Ne vom mai vedea noi. Rămîi cu bine!

Dis-de-dimineaţă Kendzo a plecat la drum. Preţ de douăzeci de zile a tot mers către miazăzi, după cum îl învăţase drumeţul. Într-a douăzeci şi una zi se afla pe malul unui rîu lat. Valurile se spărgeau cu zgomot de pietrele de pe mal.

S-a întrebat Kendzo cum să treacă pe celălalt

mal. Atunci a văzut în apropiere o casă şi s-a îndreptat către casa aceea. Acolo l-a întrebat pe gospodar:

---

[7] Hibati – vas pentru jeratic (n.t.).

— Cinstite domn, unde pot face rost de-o barcă, să pot trece pe celălalt mal?

— Ce face? a prins a da din mîini gospodarul. Nimeni pe lume n-a izbutit să treacă rîul ăsta. Vine atît de năvalnic, are asemenea anafoare, încît cine a încercat să treacă dincolo, s-a prăpădit.

— Dar trebuie să ajung negreşit pe celălalt mal, i-a răspuns Kendzo.

— Nici un muritor n-a izbutit să treacă rîul ăsta, a vorbit din nou gospodarul.

— Să am o bucată de mătase, îndată aş trece dincolo, a zis Kendzo.

— O bucată de mătase îţi dau eu, a spus gospodarul, numai că nu pricep cum ai să treci cu ea.

Căpătînd mătasea, Kendzo s-a şi apucat să meşterească dintr-însa un zmeu uriaş. Cînd a isprăvit zmeul, i-a grăit astfel gospodarului:

— Leagă-mă, rogu-te, de zmeu şi suie-l în văzduh. Îndată ce vîntul mă va purta pe celălalt mal, voi tăia funia şi voi coborî pe pămînt.

Gospodarul a prins a-l sfătui pe viteaz:

— Ai să cazi şi-ai să te prăpădeşti. Rămîi mai bine în casa mea şi ţi-o voi da pe singura şi frumoasa mea fiică de soţie. Dacă voi muri, îmi veţi stăpîni pămînturile şi pădurile.

Dar o singură dorinţă ardea în inima lui Kendzo, aceea de a-şi ferici poporul. De aceea a spus:

— O zicătoare japoneză glăsuieşte că „cine vrea să ia piatra fermecată, trebuie să lupte cu balaurul”. Cine şi-a pus în gînd să-şi fericească poporul, nu trebuie să se teamă că-şi poate pierde viaţa.

— Facă-se voia ta, a spus gospodarul şi s-a pus pe treabă. L-a legat gospodarul şi zmeul s-a ridicat pînă pe sub nori.

Dus de vînt, a zburat grabnic peste rîul lat şi mînios. Apoi vîntul a prins a se domoli şi Kendzo a coborît pe pămînt. Cînd tălpile i-au atins glia, a grăit cu bucurie:

— Repede, la drum, să nu pierd nici o clipă!

Dar numai ce-a făcut cîţiva paşi, că de după nişte tufe i-a tăiat calea un tigru. În aceeaşi clipă Kendzo a auzit din spate

un şuierat straşnic. Întorcîndu-se, a văzut că un şarpe boa se tîra către el. Scăpare nu mai avea: în faţă, tigrul – în spate, şar- pele boa. Amîndoi voiau să-l mănînce pe bietul Kendzo şi nici unul nu voia să-i lase celuilalt prada.

Un vuiet năprasnic s-a auzit atunci fără veste şi un vultur uriaş a căzut, ca o piatră, din cer. L-a prins în gheare pe Kendzo şi atît de sus l-a ridicat în văzduh, încît Kendzo n-a mai văzut pămîntul. Dar de priceput a priceput îndată că vulturu-l duce în cuibul lui, ca să-l sfîşie acolo.

Dacă vulturul a prins a coborî, a văzut Kendzo sub el oceanul zbuciumat şi stîncile de la ţărm. Cîteva bătăi din aripi numai, şi vulturul avea să ajungă la cuib. Dar vulturul băgă de seamă că o maimuţă i se furişase în cuib şi era cît pe ce să-i mănînce puişorii. Scoţînd un sunet asurzitor, lăsă omul din gheare şi se năpusti asupra maimuţei.

Kendzo a zburat în jos, a căzut în ocean şi valurile uriaşe l-au dus departe, în larg.

„Să fie oare cu putinţă să pier, fără a-i aduce poporului meu fericirea?” s-a întrebat cu mare amărăciune Kendzo.

Şi-n clipa aceea a zărit lîngă el o balenă. Adunîndu-şi puterile, a înotat către balenă şi i s-a urcat în spinare. Curînd balena s-a plictisit de-a tot sta locului şi, iscînd valuri uriaşe, a pornit la drum.

Istovit, Kendzo s-a lungit pe spinarea balenei şi, fără a prinde de veste, a adormit. Dacă s-a deşteptat însă, a văzut că ţărmul era aproape. N-a mai stat mult pe gînduri, s-a aruncat în apă şi-a început să înoate.

Şi numai ce-a dat de ţărmul nisipos, că-ndată, răpus de oboseală şi de foame, s-a prăbuşit fără simţire.

A rămas bietul Kendzo la pămînt pînă ce l-a zărit un băieţaş care păzea pe ţărm un taur. Băieţaşul l-a văzut şi-a prins a-i face semne cu

evantaiul. Kendzo şi-a deschis ochii, dar nu s-a putut ridica în picioare.

Atunci băiatul l-a ajutat să se suie pe taur şi-a mînat taurul într-o pădure de bambuşi din apropiere.

În pădure se înălţa o casă încăpătoare. Gospodarul a ieşit şi l-a întrebat pe băieţaş:

— Pe cine ai adus acolo?

— O, tată, omul ăsta era lungit fără simţire pe ţărmul oceanului şi nu l-am putut lăsa fără ajutor.

Atunci tatăl l-a lăudat, apoi l-a ajutat pe Kendzo să intre în casă, l-a ospătat şi l-a poftit să se culce.

Multă vreme a dormit Kendzo, iar cînd s-a deşteptat, gospodarul a intrat în încăpere şi l-a întrebat:

— Spune, preacinstite, încotro ţi-i drumul?

— Spre vîrful Muntelui de Aur, să dobîndesc pentru popor înţelepciune, sănătate, avere, ştiinţă, vitejie şi voie bună!

— Am auzit de muntele ăsta, a spus tatăl băieţaşului. Dacă ţii la viaţă nu te duce! Nimeni nu s-a mai întors viu de acolo. Rămîi în casa mea şi trăieşte aici cît pofteşti.

— Nu, i-a răspuns cu hotărîre Kendzo. Nu cerca să mă- nduplеci. Cît trăiesc, nimic nu mă poate face să mă opresc la jumătatea drumului!

Şi Kendzo s-a îndreptat din nou către miazăzi.

A străbătut un ţinut lipsit de oameni, a trecut înot lacuri mari, a lăsat în urmă păduri de veacuri şi-a văzut înainte deşerturi fără margini. Vreme de trei zile a mers prin deşertul fierbinte, răbdînd de foame şi de sete; iar într-a patra zi a zărit în depărtare vîrful Muntelui de Aur.

Nespus de bucuros, a prins a alerga către munte şi pe la amiază se şi afla la poalele lui. Fără a se opri nici o clipă, Kendzo a început să suie către vîrf. Şi tare puţin a suit, cînd, iacă, a auzit un glas ca de tunet:

— Nici un pas mai departe! Sau te vei trezi sfîşiat în bucăţi!

Dar pe Kendzo nu era lesne să-l înspăimînţi. A apucat sabia şi a pornit înainte. Cînd, deodată, nişte cîini cumpliţi l-au strîns din toate părţile. Stăteau în jurul lui cu boturile căscate şi ochii le străluceau turbat. Iar glasul s-a auzit din nou:

— Întoarce-te cu spatele către cîini, pleacă şi

nu se vor atinge de tine! Dar dacă vei face un pas, te vor hărtăni deîndată!

A izbit Kendzo cu sabia în cîinele cel mai apropiat, şi cîinele degrabă a fugit, vîrîndu-şi coada între picioare. Ceilalţi dulăi au schelălăit şi-au clănţănit din dinţi. Din nou a izbit

Kendzo cu sabia în cîinele cel mai apropiat şi cîinele a şters-o, cu coada între picioare.

A priceput atunci Kendzo că dulăii nu-s primejdioşi decît pentru cel ce, întîmpinînd o ameninţare, nu merge înainte, ci dă îndărăt. Şi, pricepînd, a pornit năvalnic înainte. Atunci dulăii au prins a schelălăi jalnic şi s-au făcut nevăzuţi.

Dar cu asta nu s-a sfîrşit încercarea vitejiei lui Kendzo. Nici n-a apucat să facă doi-trei paşi, cînd a zărit o fată frumoasă. Fata i-a alergat în întîmpinare, şi-a desfăcut braţele şi a strigat:

— Scapă-mă! Scapă-mă!

— Cine-a îndrăznit să te supere? a întrebat Kendzo.

— Fug de balaurul albastru! Scapă-mă!

— Nu te teme, că te apăr! a zis cu glas tare Kendzo şi şi-a înălţat sabia.

— Află că pe balaurul albastru nu-l răpune nici un fel de sabie. Dar se află pe aici pe-aproape o peşteră, în care au locuit pînă nu de mult nişte zei. În peştera asta balaurul albastru nu intră nicicînd.

— Aşa? Hai degrabă într-acolo! s-a bucurat Kendzo.

A luat-o fata înainte, cu Kendzo pe urmele ei. Dacă a intrat în peşteră, de mirare, multă vreme nu şi-a putut veni în fire. În mijlocul peşterei se afla o dzen[8] încărcată cu tot felul de bunătăţi şi urcioare cu vin.

— Zeii cei buni s-au gîndit la noi! a strigat bucuroasă fata. Priveşte ce bunătăţi şi ce vinuri alese ne-au lăsat!

Şi, aşezîndu-se Kendzo pe-o rogojină albă ca zăpada, fata începu să-l slujească. Îi turna vin cînd dintr-un urcior, cînd dintr-altul. Niciodată nu mai băuse Kendzo un vin atît de bun.

Kendzo adormi curînd. Dar cînd se deşteptă, numai că nu muri de groază: fata nu mai era în peşteră, iar el se afla ferecat cu lanţuri groase de

peretele peşterii. A priceput atunci că vicleanul balaur albastru luase chip de fată, îl atrăsese în peşteră şi-l ferecase-n lanţuri, pe cînd dormea.

Aşa a rămas bietul Kendzo în peşteră, aşteptînd ivirea cumplitului balaur. Dar balaurul nu se ivi.

---

[8] Dzen – măsuţă joasă (n.t.).

Şi-au trecut multe zile de cînd Kendzo se trezise ferecat de peretele peşterii. Îl chinuia foamea şi setea; cu fiece zi îi scădeau puterile. Şi, iacă, atunci cînd credea că avea să moară acolo, în peşteră, a suflat deodată un vînt puternic, pereţii s-au cutremurat şi balaurul albastru s-a ivit înaintea pescarului. Era un balaur cumplit. Un cap mare de cal, cu urechi de taur, se răsucea pe un gît de şarpe. Burta şi spinarea balaurului erau acoperite cu solzi albaştri.

— Dacă te-ntorci acasă, nu-ţi voi face nici un rău, a grăit răguşit balaurul. Dar dacă nu te învoieşti, te las să mori de foame.

— Cît trăiesc nu mă lepăd de visul de a-mi ferici poporul, a răspuns Kendzo.

Balaurul şi-a căscat botul şi peştera s-a umplut de un fum rău mirositor. Din nou a suflat vîntul şi din nou s-au cu- tremurat pereţii peşterii. Dar cînd s-a împrăştiat fumul, balau- rul nu mai era în peşteră. Se făcuse nevăzut. Iar zece duhuri rele au intrat atunci de-a valma. Fiecare dintre ele s-a apropiat de Kendzo şi i-a spus:

— Dacă te-nvoieşti să te întorci acasă, îţi dăm cît aur vei putea lua cu tine.

Şi fiecăruia i-a răspuns Kendzo:

— Mai bine mor decît să mă întorc în patrie fără lădiţa cu binefacerile pentru oameni!

Atunci duhurile au apucat cu toatele ghioage de fier şi-au prins a izbi în Kendzo. După fiecare izbitură, întrebau:

— Pleci de aici?

Şi el răspundea de fiece dată:

— Nu!

Nu i-au putut face nimic duhurile şi s-au grăbit să plece către ocrotitorul lor.

Urlînd sălbatic, balaurul albastru a pătruns în peşteră. A rupt lanţurile cu care Kendzo era ferecat de peretele peşterii, l-a tîrît către o mare cădere de

apă şi l-a zvîrlit în prăpastia vuitoare. Dar, numai ce-a atins şuvoaiele apei, că balaurul l-a scos pe Kendzo afară şi i-a spus:

— Întoarce-te acasă şi-ţi dau cîte mărgăritare poţi duce!

Eşti mulţumit?

— Nu! a strigat Kendzo. Nu!

— Ei, atunci ţi-a sunat sfîrşitul! a mîrîit turbat balaurul.

L-a legat pe Kendzo de un brad înalt şi deasupra capului i-a prins cu o sută de funii o stîncă uriaşă. Făcînd toate astea, balaurul a grăit:

— Stînca asta stă într-o sută de funii. Cum trece o clipă, tai şi eu cîte o funie. Dacă peste o sută de clipe nu te mărtu- riseşti înfrînt, stînca are să-ţi sfarme ţeasta!

Şi, grăind aşa, a tăiat cea dintîi funie.

S-au scurs nouăzeci şi nouă de clipe. Stînca se ţinea acu' într-o singură funie.

— Te-ntreb pentru cea din urmă oară: pleci de aici, sau ba! a răcnit balaurul.

— Ba, a răspuns din nou Kendzo. Ba!

— Mori, deci! a strigat cu mînie balaurul, şi şi-a făcut vînt să taie cea din urmă funie care mai ţinea stînca.

În clipa aceea a răsunat un glas năprasnic:

— Stai!

Şi-a înălţat Kendzo privirile şi l-a văzut alături de balaur pe drumeţul care-i povestise despre Muntele de Aur şi despre lădiţa cuprinzînd binefacerile pentru omenire. Drumeţul purta veşminte roşii de mătase şi ţinea în dreapta o vărguţă de aur.

Balaurul cel ticălos nici nu s-a întors măcar către drumeţ. A izbit cu sabia, a retezat cea din urmă funie de care spînzura stînca uriaşă. Dar drumeţul, care era un fermecător atotputer- nic, a atins cu vărguţa de aur stînca şi stînca a căzut la picioa- rele lui Kendzo, legat de trunchiul bradului.

— Am să te sfîşii! a răcnit balaurul şi, zvîrlind flăcări cumplite, le-a îndreptat către drumeţ.

Dar, cît ai clipi, acesta s-a prefăcut într-un uriaş puternic. Văzînd una ca asta, balaurul s-a prefăcut într-un leu. Atunci uriaşul şi-a luat din nou chipul omenesc şi, de după un nor, a slobozit săgeţi ascuţite

asupra leului.

Urlînd de durere, leul a făcut o săritură şi-a pierit.

— Ai biruit balaurul albastru! a strigat Kendzo, legat de trunchi.

Dar fermecătorul nu s-a grăbit să se bucure. A scos o o- glindă, a pus-o pe pămînt şi-n oglindă se vedea tot ce se petre-

cea dincolo de nori. Kendzo a văzut pe cer balaurul, ţintind cu o săgeată otrăvită către fermecător. Din nou şi-a ridicat ferme- cătorul vărguţa de aur către cer şi balaurul s-a prăbuşit la pămînt. Dar, cum a atins pămîntul, cum s-a prefăcut într-un lup şi-a luat-o la fugă. Într-o clipă fermecătorul şi-a luat înfăţişarea unui tigru şi-a prins a goni pe urmele lupului. Atunci lupul s-a prefăcut într-un uliu, iar fermecătorul într-un vultur puternic. În clipa însă cînd vulturul a ajuns uliul, adunîndu-şi aripile, uliul a căzut în iarbă, s-a prefăcut într-o cîrtiţă şi s-a vîrît adînc în pămînt. Tot atunci vulturul s-a prefăcut într-un mistreţ şi-a început a rîma muşuroiul cîrtiţei. A ieşit cîrtiţa de sub pămînt, s-a prefăcut într-o piatră şi s-a rostogolit de pe munte. Şi-a luat atunci drumeţul adevăratul chip, a izbit piatra cu vărguţa de aur şi piatra s-a făcut fărîme. Dar fărîmele s-au înălţat în văzduh şi s-au prefăcut într-un roi de muşte veninoa- se. Drumeţul a apucat un pumn de nisip, l-a zvîrlit în văzduh şi-n văzduh se iviră sumedenie de vrăbii. S-au luat vrăbiile după muşte, au prins a le înghiţi şi din toate muştele n-a mai rămas decît una. Kendzo a zărit-o sus, în cer. Încă o clipă şi musca a pierit pe după nori. Dar drumeţul a suflat către nori şi cerul s-a acoperit cu o pînză de păianjen. În pînza asta s-a încurcat musca. Kendzo a văzut-o cum se zbătea în pînza de păianjen. Dar din ce se zbătea, dintr-atît se încurca mai tare. A aruncat fermecătorul cu vărguţa de aur în muscă şi musca s-a prefăcut în balaur, şi-a rupt pînza de păianjen. Dar căzînd la pămînt de la o asemenea înălţime, balaurul s-a rănit de moarte.

Atunci drumeţul l-a dezlegat pe Kendzo şi a grăit:

— Nu ţi-ai cruţat viaţa pentru a-ţi ferici poporul; de aceea ţi-am venit într-ajutor. Nu te-ai înspăimîntat de moarte, nu te-ai lepădat de visele tale şi duhurile rele nu te-au putut ucide. Du-te pînă-n vîrful Muntelui de Aur, de aici înainte drumul ţi-e deschis.

S-a bucurat Kendzo şi, uitînd de oboseală, s-a dus pînă-n vîrful muntelui. Acolo îndată a dat cu ochii de lădiţa mult rîvnită, a luat-o şi a prins să coboare. Zi şi noapte a mers Kendzo către casă. Se grăbea să ajungă în Japonia, ca să le împartă tuturor binefacerile. Păşind pe pămînt părintesc a

deschis capacul lădiţei şi Înţelepciunea, Sănătatea, Averea, Vitejia, Ştiinţa şi Voia Bună şi-au luat zborul dintr-însa.

Cică binefacerile astea mai trăiesc pe pămînt şi-n zilele noastre, da nu le poate dobîndi decît cel ce nu se gîndeşte niciodată la el însuşi, ci se îngrijeşte numai de bunăstarea şi fericirea poporului său.

În româneşte
de VL. COLIN şi R. MAIER

EDOUARD LABOULAYE

Degeţel (poveste finlandeză)

I

A FOST ODATĂ un ţăran care avea trei feciori: Petru, Pavel şi Ion. Petru era înalt, voinic, rumen şi prost; Pavel era slab, galben, pizmaş şi rău; Ion era plin de duh şi alb ca o fată, dar aşa de mic că s-ar fi putut ascunde în cizmele cele mari ale tatălui său. De aceea fusese poreclit Degeţel.

Toată averea ţăranului pe pămîntul acesta era doar familia lui; cînd, prin cine ştie ce întîmplare, se zărea umbra vreunui gologan, în casă era sărbătoare. Secara era scumpă, viaţa grea. De aceea, cum începură cei trei copii să muncească, bunul lor părinte îi îndemna şi la culcare, şi la sculare, să lase coliba unde se născuseră şi să cutreiere lumea, să-şi caute norocul.

— Între străini – spunea el – nu e totdeauna uşor să-ţi cîştigi pîinea, dar cel puţin o găseşti; pe cînd aici, cel mai mare noroc la care vă puteţi aştepta, e să muriţi de foame.

Dar iată că, la o leghe de colibă, regele ţării îşi avea palatul – o clădire minunată, toată de lemn, cu douăzeci de cerdacuri şi şase ferestre cu geamuri. Şi uite că deodată, într-o noapte frumoasă de vară, drept în faţa ferestrelor ieşi din pămînt un stejar mare, cu atît de multe ramuri şi frunze, că nu mai putea intra lumina în casa regelui. Nu era lucru uşor să dobori copacul acesta uriaş; nu se găsea secure să nu se toceas - că în trunchiul lui şi, în locul fiecărei ramuri sau rădăcini pe care o tăiai, creşteau

două. În zadar făgăduise regele trei saci de galbeni cui l-o scăpa de această vecinătate supărătoare. Dîndu-se bătut, a trebuit să aprindă lumina în palat şi-n miezul zilei. Şi asta nu-i tot; într-o ţară unde ies izvoare şi din piatră seacă, în palatul regal nu era apă. Vara trebuia să te speli pe mîini cu bere şi pe faţă cu hidromel. Mai mare ruşinea; de

aceea, prinţul făgăduise moşii, bani şi un titlu de marchiz ace- luia care ar săpa în curtea castelului o fîntînă destul de adîncă să poată da apă tot anul. Dar nimeni nu putuse dobîndi răspla- ta, căci palatul era la o mare înălţime, şi, de săpai de-o şchioa- pă, dădeai de granit.

Îşi pusese regele aste două lucruri în minte şi nu vroia de loc să se lase de ele. Deşi era un domn neînsemnat, era tot aşa de încăpăţînat ca un împărat. Asta ţine de rang. Ca să-şi atingă ţinta, trimise în lungul şi latul ţării un hrisov mare, întărit cu stema regală. Acelui care o doborî stejarul şi o săpa fîntîna, îi făgăduia, nici mai mult nici mai puţin, decît mîna prinţesei, fiica sa, şi jumătate din regatul său. Prinţesa era frumoasă, ruptă din soare, şi o jumătate de regat nu e de lepădat; avea cu ce să ispitească pe mulţi ambiţioşi.

De aceea, din Suedia şi din Norvegia, din Danemarca şi din Rusia, din insule şi de pe continent veniră o mulţime de muncitori zdraveni, cu securea pe umăr şi cu tîrnăcopul în mînă. Dar degeaba tăiau şi săpau: osteneala le fu zadarnică. La fiecare lovitură, stejarul se făcea mai tare şi nici granitul nu se făcea mai moale; aşa încît, chiar cei mai îndrăzneţi ajunseră să se lase păgubaşi.

II

Într-o zi, cum prin partea locului se vorbise mult de isto- ria asta care sucea toate minţile, cei trei fraţi se întrebară de ce, dacă le-ar da voie tatăl lor, nu s-ar duce şi ei să-şi încerce norocul? Să izbîndească, nu credeau şi nu năzuiau nici la prin- ţesă, nici la jumătate de regat; dar cine ştie dacă nu ar găsi, la curte sau aiurea, un loc şi-un stăpîn bun? Asta era tot ce le tre- buia lor. Tatăl îşi dădu încuviinţarea; Petre, Pavel şi Ion porni- ră la drum spre palatul regal.

Pe cînd mergeau ei aşa, Degeţel alerga în lungul

drumului, încoace şi încolo, ca un cîine de vînătoare, uitîndu- se peste tot, băgînd de seamă tot, scotocind peste tot. Muşte, buruieni, pietre, nimic nu scăpa ochilor lui de şoarece. Într-una oprea pe fraţii lui să-i întrebe la toate lucrurile „de ce”; de ce intră albinele în potirul florilor? De ce rîndunelele

ating în zbor rîurile? De ce zboară fluturii în zigzag? La toate aceste întrebări, Petre începea să rîdă, Pavel ridica din umeri şi-i spunea lui Degeţel să tacă din gură, făcîndu-l obraznic şi prost.

Tot mergînd înainte, intrară într-o pădure mare de brazi, care se întindea pe un munte. Tocmai în vîrful muntelui, se auzeau lovituri de secure şi trosnetul crengilor care cădeau.

— Tare mă mir să doboare cineva copaci în creştetul unui munte – zise Degeţel.

— Tare m-aş mira dacă tu nu te-ai mira, răspunse Pavel, sec. Neştiutorul vede peste tot minuni.

— Copil ce eşti! Parcă n-ai fi văzut niciodată tăietori de lemne, adăugă Petre, bătînd uşor pe obraz pe frăţiorul său.

— O fi – zise Degeţel – dar eu tot sînt curios să văd ce se petrece colo sus.

— Du-te, zise Pavel, oboseşte-te; asta o să te înveţe minte, mic înfumurat, care vrei să ştii mai multe ca fraţii tăi mai mari!

Degeţel nu-şi bătu capul cu vorbele astea, se căţără, alergă, trăgînd mereu cu urechea dincotro venea zgomotul şi îndreptîndu-se într-acolo. Cînd ajunse în vîrful muntelui, ce credeţi că găsi? O secure fermecată, care, ea singură şi fiindcă aşa avea poftă, tăia o frumuseţe de pin.

— Bună ziua, cucoană secure, zise Degeţel, nu ţi se urăşte să stai singură aici şi să cioplești copacul ăsta bătrîn?

— De ani de zile te aştept, fiul meu, răspunse securea.

— Ei bine, uite c-am venit, răspunse Degeţel.

Şi, fără să se mire de nimic, luă securea, o puse în traista sa mare de piele şi coborî vesel.

— Ce minune a văzut colo sus domnul care se tot miră? zise Pavel, uitîndu-se la Degeţel cu un aer dispreţuitor.

— Era cu adevărat o secure, ceea ce auzeam noi, răspun- se copilandrul.

— Nu-ţi spusesem eu, făcu Petre, iată-te lac de apă pen- tru nimica toată; mai bine făceai de rămîneai cu noi.

Puţin mai departe, drumul se strecura cu greu printre grămezi de piatră şi, în depărtare, se auzea pe o înălţime un zgomot sec, cum face fierul cînd izbeşte în piatră.

— Tare mă mir că vrea cineva să doboare o stîncă tocmai colo sus, zise Degeţel.

— Adevărat, zise Pavel, domnul a ieşit mai ieri din găoa- ce; n-a auzit niciodată o ghionoaie izbind cu ciocul în scorbura unui copac bătrîn.

— Aşa-i, zise Petre, rîzînd, e o verdalie, rămîi lîngă noi, puştiule.

— O fi, zise Degeţel, dar eu tot sînt curios să văd ce se petrece colo sus.

Şi iată-l că se şi caţără pe stîncă, tîrîndu-se pe coate şi pe genunchi, în timp ce Petre şi Pavel rîdeau de el. Cînd ajunse sus pe stîncă, ce credeţi că găsi? Un tîrnăcop fermecat care, el singur şi fiindcă aşa avea poftă, găurea stînca de parcă ar fi fost lut. La fiecare lovitură, intra în ea cu mai bine de un picior.

— Bună ziua, domnule tîrnăcop, zise Degeţel, nu ţi-e urît să stai aci singur şi să găureşti stînca asta veche?

— De ani de zile te aştept, fiul meu, răspunse tîrnăcopul.

— Ei bine, uite că am venit, răspunse Degeţel.

Şi, fără să se mire de nimic, luă tîrnăcopul, îi scoase coada, puse amîndouă bucăţile în sacul lui cel mare de piele şi coborî vesel.

— Ce minune a mai văzut domnia-voastră colo sus? în- trebă Pavel pe un ton obraznic.

— Era un tîrnăcop ce se auzea, răspunse copilandrul. Şi-şi văzu de drum, fără să mai scoată o vorbă.

Puţin mai departe, ajunseră la un pîrîu; apa era limpede şi proaspătă; drumeţilor le era sete; începură să bea fiecare din căuşul mîinii.

— Tare mă mir că e atîta apă într-o vale aşa de puţin adîncă – zise Degeţel. Aş vrea să ştiu de unde iese pîrîul ăsta.

— O să vedeţi, zise Pavel, că într-o bună zi, obraznicul ăsta o să ştie mai multe decît însuşi bunul Dumnezeu. Domnul care se tot miră nu ştie că

pîraiele ies din pămînt?

— O fi, zise Degeţel, dar eu tot sînt curios să văd de unde vine apa asta.

Şi iată-l că o şi ia în sus pe pîrîu, cu toate strigătele şi ocările fraţilor săi. Merge, aleargă pînă ce, în sfîrşit, apa scade, scade.

Şi cînd ajunse la capăt, ce credeţi că văzu? O coajă de nucă, din fundul căreia apa ţîşnea şi strălucea în soare.

— Bună ziua, domnule izvor, zise Degeţel, nu ţi-e urît să stai aci singur şi să tot ţîşneşti în colţişorul dumitale?

— De ani de zile te aştept, fiule, răspunse coaja de nucă.

— Ei bine, uite că am venit, răspunse Degeţel.

Şi, fără să se mire de nimic, luă coaja de nucă, o îndopă bine cu muşchi, ca să nu poată ieşi apa şi apoi puse nuca în sacul lui cel mare de piele şi coborî vesel.

— Acum ştii de unde iese pîrîul ăsta? îi strigă Petre, cum îl văzu de departe.

— Da, frăţioare, zise Degeţel, iese dintr-o găurică.

— Copilul ăsta e prea isteţ, zise Pavel, n-o să scoatem niciodată ceva bun din el.

— Am văzut ce vroiam să văd, murmură Degeţel, şi ştiu ce vroiam să ştiu, asta mi-e destul.

Şi zicînd aşa, îşi frecă mîinile, bucuros.

III

Ajunseră, în sfîrşit, la palatul regelui. Stejarul era mai mare şi mai stufos ca oricînd; în curtea castelului nu era nici o fîntînă şi-n poarta palatului tot mai stătea agăţată placarda cea mare, care făgăduia mîna prinţesei şi jumătate de regat oricui, nobil, burghez sau ţăran, care ar îndeplini cele două lucruri pe care le dorea măria sa. Atîta doar că, deoarece regele se cam săturase de atîtea încercări zadarnice, care-l făcuseră să-şi piardă nădejdea, se mai pusese o placardă mică sub cea mare; şi pe această placardă mică sta scris cu litere roşii, ceea ce urmează:

„Prin cele de faţă se dă de ştire la toată lumea că, în nesfîrşita sa bunătate, măria sa regele s-a îndurat să poruncească aşa: celui ce nu va izbuti

să doboare stejarul sau să sape fîntîna, pe dată i se vor tăia urechile, ca să se înveţe minte şi să-şi cunoască altădată lungul nasului, ceea ce este începutul înţelepciunii.”

Şi, pentru ca toată lumea să se folosească de acest sfat grijuliu, în jurul placardei erau ţintuite vreo treizeci de urechi

însîngerate, să fie de pildă celor care ar cam suferi de îngîmfare.

Cînd Petre văzu înştiinţarea, începu să rîdă, îşi răsuci mustăţile, îşi privi braţele, pe care vinele umflate se vedeau ca nişte frînghii albastre, pe urmă răsuci de două ori securea în jurul capului şi, dintr-o lovitură, doborî una din crengile groa- se ale copacului blestemat.

Dar pe dată crescură la loc două, fiecare din ele mai mare şi mai groasă decît cea dintîi; aşa încît paznicii regelui puseră mîna pe nenorocitul de tăietor şi pe loc îi şi tăiară amîndouă urechile.

— Eşti un nepriceput, zise Pavel fratelui său.

Luă la rîndul său şi el securea în mînă, dădu ocol încet copacului şi, văzînd o rădăcină care ieşea din pămînt, o reteză dintr-o lovitură. În aceeaşi clipă, două rădăcini uriaşe săltară pămîntul şi din fiecare din ele răsări un lăstar zdravăn, plin de frunze.

— Pune-ţi mîna pe ticălos! strigă regele furios şi, fiindcă pilda fratelui lui nu i-a folosit, tăiaţi-i amîndouă urechile chiar de lîngă cap!

Zis şi făcut; dar aceste două nenorociri nu părură să spe- rie pe Degeţel; înaintă cu hotărîre să-şi încerce şi el norocul.

— Luaţi-mi la goană pe stîrpitura asta, strigă regele; şi dacă se împotriveşte, tăiaţi-i pe loc urechile; asta o să-i fie învăţătură de minte şi pe noi o să ne cruţe de prostiile lui.

— Să-mi fie iertat, măria ta! zise Degeţel, doar regele are cuvînt; am dreptul să încerc; aveţi tot timpul să-mi tăiaţi urechile dacă n-oi izbuti.

— Hai, atunci, zise regele suspinînd, dar vezi să nu pun să-ţi taie şi nasul, pe deasupra.

Din fundul sacului său cel mare de piele, Degeţel scoase securea fermecată; era aproape cît el de mare şi-i fu oarecum greu s-o ridice şi să-i sprijine coada de pămînt.

— Taie! taie! îi strigă el.

Şi unde începu securea să taie, şi dă-i, şi taie, şi despică, şi doboară, în dreapta, în stînga, în sus, în jos. Trunchi, ramuri, rădăcini, totul fu făcut bucăţele; fu lucru doar de-un sfert de

ceas; şi totuşi erau atîtea lemne, că toată curtea se încălzi cu ele mai bine de un an.

Cînd copacul fu doborît şi ras de la pămînt, Degeţel se apropie de rege, care chemase pe prinţesă să se aşeze lîngă el şi se închină frumos în faţa lor.

— Măria ta, zise el, e mulţumită de supusul ei credincios?

— Da, zise regele; dar mai am nevoie de fîntînă sau, de unde nu, vai de urechile tale!

— Dacă binevoieşte măria ta să-mi arate în ce loc o doreşte, zise Degeţel, am să încerc să mai fac încă o dată pe plac domnului meu.

Ieşiră în curtea cea mare a palatului; regele se aşeză pe un tron înalt; prinţesa stătu mai jos decît tatăl ei şi începu să privească, puţin cam neliniştită, la bărbatul cel mititel pe care i-l trimitea cerul. Nu de statura asta îşi visase ea un soţ.

Fără să se tulbure cîtuşi de puţin, Degeţel scoase din sacul său cel mare de piele tîrnăcopul fermecat, îi puse coada, apoi, liniştit, îl aşeză pe locul arătat şi îi strigă:

— Sapă! sapă!

Şi odată începu tîrnăcopul să fărîme bucăţi granitul şi, în mai puţin de un sfert de ceas, săpă un puţ adînc de mai bine de o sută de picioare.

— Măria ta – zise Degeţel închinîndu-se în faţa regelui, găseşte că e destul de adîncă fîntîna asta?

— Da, desigur, zise regele, dar n-are apă.

— Măria ta să-mi îngăduie o clipă, spuse Degeţel, îndreptăţita ta nerăbdare va fi mulţumită.

Spunînd asta, scoase din sacul cel mare de piele coaja de nucă învelită în muşchi şi o aşeză într-un bazin mare în care, în lipsă de apă, erau puse flori. Cînd văzu coaja bine înţepenită în pămînt, strigă:

— Ţîşneşte! ţîşneşte!

Şi-odată apa ţîşni din mijlocul florilor, murmurînd în şoapte blînde şi căzu ca o ploaie, în cascadă, aducînd aşa răcoa- re, că luă cu frig toată curtea,

curgînd aşa de îmbelşugată, că într-un sfert de ceas fîntîna se umpluse şi trebui săpat în mare grabă un şanţ, ca să scape de această bogăţie ameninţătoare.

— Sire, zise Degeţel, punînd un genunchi în faţa tronului regal, măria ta găseşte că am îndeplinit toate încercările?

— Da, marchize Degeţel! răspunse regele, sînt gata să-ţi dau jumătate din regatul meu sau să-ţi plătesc atît cît face, punînd o dajdie, pe care supuşii mei credincioşi or s-o plătească; dar, ca să-ţi dau pe prinţesă de soţie şi să-ţi spun „ginere”, asta-i altă poveste, căci nu ţine numai de mine.

— Ce trebuie să fac? întrebă cu mîndrie Degeţel, punînd o mînă în şold şi privind pe prinţesă.

— Ai să afli mîine! zise iar regele. În aşteptare, eşti oaspetele meu, o să ţi se pregătească odaia cea mai frumoasă din castel.

După ce plecă regele, Degeţel dădu fuga la fraţii lui care, cu urechile tăiate cum erau, parcă erau nişte şoricari.

— A, dragii mei! le zise el, aşa-i că aveam dreptate să mă mir de toate celea şi să aflu de unde vin?

— Ai noroc! răspunse rece Pavel; norocul e orb şi nu alege totdeauna pe cine-l merită mai mult.

— Bine ai făcut, băiete! zise Petre. Cu urechi sau fără urechi, mă bucur de norocul tău şi aş vrea să fie şi tata aici.

Degeţel luă cu el pe cei doi fraţi; şi, cum era bine văzut, chiar în ziua aceea un şambelan găsi mijlocul să dea de lucru la castel celor doi ciuli[9].

IV

Întors în odăile sale, regele nu putu închide ochii. Un ginere ca Degeţel nu-i era de loc pe plac. Măria sa căută cum ar putea să nu-şi ţină cuvîntul fără să pară că şi-l calcă. Pentru oamenii cinstiţi, aşa ceva e greu. Între cinste şi interes, un ticălos niciodată nu stă la gînduri; că doar de asta şi este

ticălos.

În neliniştea lui, regele chemă pe Petre şi pe Pavel; numai cei doi fraţi îi puteau arăta de unde se trage, ce fire şi ce obiceiuri are Degeţel; Petre lăudă pe frăţiorul lui, ceea ce nu prea încîntă pe măria sa. Pavel îl mai însenină, dovedindu-i că Degeţel nu era altceva decît un vîntură-lume şi că ar fi

---

[9] Fără urechi (n.t.).

caraghios ca un rege să se simtă îndatorat faţă de un om de rînd.

— Băiatul ăsta e aşa de încrezut, adăugă fratele cel rău, că se crede în stare să înfrunte şi un uriaş. Prin părţile astea trăieşte un troll[10], care e spaima celor din jur: le fură boii şi va- cile la zece leghe jur împrejur; ei bine, Degeţel a spus, nu o dată, că dacă ar vrea, ar face pe dihania asta sluga lui.

— Lasă, că vedem noi asta, zise regele.

Şi cu vorbele astea îi trimise înapoi pe cei doi fraţi şi dormi liniştit.

A doua zi, de faţă cu întreaga curte, regele chemă pe De- geţel. El veni, alb ca un crin, fraged ca un trandafir, zîmbitor ca dimineaţa.

— Ginere, zise regele, apăsînd pe vorbe, un viteaz ca tine nu poate să se însoare cu o prinţesă fără să-i dea şi slujitori demni de ea. În pădurea asta este un troll care, zice-se, e înalt de douăzeci de picioare şi mănîncă un bou la o masă. Colo, cu o haină cu fireturi, pălărie în trei colţuri, epoleţi de aur şi o halebardă de cincisprezece picioare, ar fi un portar demn de un rege. Fiica mea te roagă să-i faci acest mic dar şi pe urmă o să se gîndească să-ţi dea mîna ei.

— Nu e tocmai uşor, zise Degeţel, dar, pentru plăcerea măriei sale, am să încerc.

Coborî la bucătărie, puse în sacul cel mare de piele secu- rea fermecată, o pîine, o bucată de brînză şi un cuţit, apoi, aruncîndu-şi sacul pe umăr, luă drumul spre pădure. Petre plîngea, Pavel zîmbea şi nădăjduia că, o dată plecat, fratele lui n-o să se mai întoarcă niciodată. Cînd intră în pădure, Degeţel se uită în dreapta, se uită în stînga, dar buruienile nu-l lăsau să vadă. Atunci începu să cînte cît îl ţinea gura:

Troll pe colea, Troll pe-aci
— Unde eşti? Să ne
luptăm! Viu sau mort al

meu vei fi; Troll pe-aci,
Troll pe colea, Nu vrei a
mi te-arăta?

[10] Trolli – eroi ai miturilor scandinave, monştri uriaşi care locuiesc în lacuri şi păduri (n.t).

— Iacă-mă! strigă uriaşul într-un urlet înspăimîntător.
Stai tu, cînd te-oi prinde, nu-mi ajungi nici pe-o măsea.

— Nu te pripi, dragul meu, răspunse Degeţel cu glasul lui ascuţit, îţi dau un ceas întreg.

Cînd trollul sosi, el întoarse capul în toate părţile, foarte mirat că nu vede pe nimeni. În sfîrşit, plecîndu-şi ochii, zări un copil care stătea pe un copac răsturnat şi ţinea între genunchi un sac mare de piele.

— Tu m-ai trezit din somn, haimana? zise el, holbîndu-şi ochii scăpărători.

— Chiar eu, dragă, zise Degeţel. Am venit să te tocmesc la mine.

— Ha-ha! zise uriaşul, care pe cît era de mare, pe atît era de prost; să mori de rîs şi alta nu! O să te azvîrl în cuibul ăla de corbi, de se vede colo, sus; asta o să te înveţe minte să mai hoinăreşti prin pădurea mea.

— Pădurea ta? spuse băiatul. Mai degrabă e a mea decît a ta; dacă mai spui o vorbă, o rad de la pămînt într-un sfert de ceas.

— Ha-ha! urmă uriaşul, aş vrea s-o văd şi pe asta, omuleţule!

Degeţel aşezase securea pe pămînt.

— Taie! Taie! îi strigă.

Şi odată începu securea să taie, să reteze, să despice, să doboare, în dreapta, în stînga, în sus, în jos. Şi numai ce încе- pură crengile să plouă în capul trollului, repezi cum cade grindina pe timp de furtună.

— Destul, destul, zise uriaşul, căruia începea să-i fie frică. Nu-mi prăpădi pădurea! Dar cine eşti tu?

— Sînt vestitul vrăjitor Degeţel şi o vorbă doar să spun, şi securea mea îţi taie capul. Încă nici nu ştii cu cine ai de-a face. Stai acolo!

Uriaşul se opri, foarte nedumerit de ce văzuse.

Degeţel, căruia îi era foame, îşi desfăcu sacul cel mare de piele, scoase pîinea şi brînza.

— Ce e aia albă? întrebă trollul, care nu văzuse niciodată brînză.

— O piatră, răspunse Degeţel. Şi muşcă din ea cu poftă.

— Mănînci pietre? zise uriaşul.

— Da, asta e hrana mea obişnuită. De aceea nu cresc ca tine, care mănînci boi; dar de aceea, aşa mic cum mă vezi, sînt de zece ori mai puternic decît eşti tu. Du-mă acasă la tine!

Trollul se dădu bătut. O luă înaintea lui Degeţel ca un cîine mare înaintea unui copil şi-l pofti în lăcaşul său uriaş.

— Ascultă, zise Degeţel uriaşului, trebuie ca unul din noi doi să fie stăpînul, iar celălalt sluga lui. Să facem o învoială. Dacă eu n-oi face ce faci tu, am să fiu robul tău; dacă tu nu vei face ce fac eu, tu ai să fii robul meu.

— Primesc, zise trollul. Mi-ar plăcea să am în serviciu un împielițat ca tine. Mie mi-e greu să mă gîndesc, tu ai avea minte în locul meu. Pentru început, iată ăste două găleţi; du-te să-mi aduci apă, să pregătim prînzul.

Degeţel ridică capul să privească cele două găleţi. Erau două butii zdravene, care aveau fiecare zece picioare în înălţime şi şase în lăţime; mai uşor i-ar fi venit să se înece în ele decît să le mişte din loc.

— Ha-ha! spuse uriaşul, căscînd o gură mare, te-ai poticnit, băieţaş; haide, fă şi tu ce fac eu, du-te de scoate apă!

— La ce bun, zise Degeţel. Dau fuga la izvor şi-l arunc în căldare de-a dreptul, aşa termin mai repede.

— Nu, nu, strigă trollul. Mi-ai mai prăpădit tu pădurea, nu vreau să-mi iei acum şi izvorul, mîine aş fi fără strop de apă. Fă focul, mă duc eu după apă.

După ce agăţă căldarea, uriaşul aruncă înăuntru un bou tăiat bucăţi, cu cincizeci de verze şi o căruţă de morcovi. Spumui cu lingura şi gustă supa de mai multe ori.

— La masă, acum, zise el; să te văd dacă ai să

faci ce am să fac eu. Din partea mea, mă simt în stare să mănînc boul ăsta tot şi pe tine pe deasupra, mi-ai ţine loc de dulce.

— La masă, spuse Degeţel.

Dar înainte de a se aşeza, îşi strecură sub haină sacul cel mare de piele, care-i ajungea de la gît pînă la călcîie.

Iată-i pe cei doi cumetri la masă. Trollul mînca, mînca de zor. Degeţel nu se lăsa nici el mai pe jos; însă carne, varză, morcovi – arunca tot în sac, fără să se oprească.

— Uf! zise uriaşul, nu mai pot, o să-mi desfac un nasture de la vestă.

— Da' mănîncă odată, leneşule! strigă Degeţel, înghe- suind o jumătate de varză pe sub bărbie.

— Uf! zise uriaşul, mai desfac şi al doilea nasture. Ce sto- mac de struţ ai, băiete! se vede că eşti învăţat să mănînci pietre!

— Da' mănîncă odată, leneşule! strigă Degeţel, înghesu- ind o bucată zdravănă de rasol pe sub bărbie.

— Uf, zise uriaşul, desfac al treilea nasture, mă înăbuş!

Dar tu, vrăjitorule?

— Ei, zise Degeţel, nimic mai uşor decît să te aeriseşti puţin.

Luă cuţitul şi-şi spintecă jacheta şi sacul de-a lungul stomacului.

— E rîndul tău, zise el uriaşului, hai, fă ce fac eu.

— Sluga dumitale, spuse el, mai curînd mă fac robul tău, nu prea mistui oţelul.

Zis şi făcut; uriaşul sărută mîna lui Degeţel în semn de supunere. Apoi, luînd pe micul său stăpîn pe umăr, iar pe celălalt un sac mare cu aur, luă drumul spre castel.

V

La castel era serbare şi la Degeţel nici nu se mai gîndeau, ca şi cum l-ar fi mîncat uriaşul de opt zile, cînd, deodată, se au- zi o bubuitură înspăimîntătoare. Castelul se cutremură pînă-n temelii. Ce era? Trollul, găsind că poarta cea mare era prea joasă pentru el, o zvîrlise la pămînt cu o lovitură de picior.

Toţi dădură fuga la fereastră, regele împreună

cu ceilalţi, şi văzură pe Degeţel stînd liniştit pe umărul înspăimîntătoarei sale slugi.

Îndrăzneţul nostru intră de-a dreptul prin balconul de la primul cat şi punînd un genunchi la pămînt în faţa logodnicei lui, îi zise:

— Prinţesă, ai dorit un rob, iată aci doi.

Aceste cuvinte curtenitoare fură trecute a doua zi în bule- tinul oficial al „Gazetei Curţii”, dar, în clipa în care fură spuse, au cam pus în încurcătură pe rege. Cum nu ştia ce să răspundă, luă pe prinţesă deoparte, în dreptul unei ferestre:

— Fata mea, îi zise, nu mai am nici un temei să nu-i dau mîna ta tînărului acestuia cutezător: sacrifică-te pentru binele ţării; prinţesele nu se mărită după gustul lor.

— Dă-mi voie, tată, zise infanta, făcînd o plecăciune, prinţesă sau nu, orice fată doreşte să se mărite după gustul ei. Lasă-mă să-mi apăr dreptul cum m-oi pricepe. Degeţel, urmă ea, tare, eşti viteaz şi norocos, dar asta nu-i destul ca să placi femeilor.

— Ştiu, zise Degeţel, mai trebuie să le faci pe voie şi să te pleci la toanele lor.

— Eşti un băiat deştept, răspunse prinţesa. Fiindcă ştii să ghiceşti aşa de bine, îţi propun o ultimă încercare, care nu trebuie să te sperie, căci doar eu am să-ţi fiu adversară. Să ne întrecem care o să fie mai şiret: mîna mea va fi răsplata întrecerii.

Degeţel făcu o plecăciune adîncă. Toată curtea coborî în sala tronului unde, spre spaima tuturor, găsiră pe Troll aşezat jos. Sala n-avea decît cincisprezece picioare înălţime; bietul uriaş nu putea sta ridicat. La un semn al tînărului său stăpîn, veni pe brînci să se aşeze lîngă el, fericit şi mîndru să-l asculte. Era puterea în slujba minţii.

— Să începem, zise prinţesa, dar cu o năzdrăvănie. Se zice că femeile nu se tem de minciună. Să vedem care din noi o să rabde mai bine minciunile. Cel dintîi care va zice: „asta e prea de tot!” va fi învins.

— Ca să mint în glumă, ori ca să spun adevărul, sînt la porunca alteţei sale, zise Degeţel.

— Sînt sigură, spuse prinţesa, că n-ai o fermă aşa de frumoasă ca a noastră. Dacă doi ciobani sună

din corn, fiecare la cîte un capăt al moşiei noastre, cel dintîi nu-l aude pe-al doilea, cum nici al doilea nu-l aude pe cel dintîi.

— Şi ce-i cu asta? zise Degeţel. Ocolul tatii e aşa de întins, că dacă o viţică de două luni intră pe o poartă, pe cealaltă iese vacă bună de lapte.

— Asta nu-i de mirare, zise prinţesa; dar aşa taur mare ca al nostru n-ai pomenit de cînd eşti. Pe fiecare din coarnele lui poate să se aşeze cîte un om şi aceşti doi oameni nu se pot ajunge cu un ţăpoi lung de douăzeci de picioare.

— Şi ce mare lucru? zise Degeţel. Taurul tatii are capul aşa de lat, încît un slujitor, dacă stă pe unul din coarnele lui, nici nu poate zări pe slujitorul căţărat pe celălalt corn.

— Asta nu-i de mirare, zise prinţesa. Dar voi nu strîngeţi atîta lapte ca noi, căci noi umplem zilnic douăzeci de butii, fiecare înaltă de o sută de picioare şi în fiecare săptămînă grămădim un munte de brînzeturi, lat şi înalt nici mai mult nici mai puţin decît piramida cea mare din Egipt.

— Şi ce mare lucru? spuse Degeţel. În stîna tatii se fac nişte brînzeturi aşa de mari că o dată, cînd iapa noastră căzuse într-o putină, n-am mai găsit-o decît după ce am umblat şapte zile, ba încă bietul dobitoc îşi rupsese şi şalele. Ca să mă mai folosesc de ea, a trebuit să-i înlocuiesc şira spinării cu un brad mare; se potrivea de minune. Dar, într-o bună dimineaţă, iată că bradului îi creşte o ramură în sus şi astă ramură se făcu atît de înaltă, încît, căţărîndu-mă pe ea, ajunsei în cer. Acolo, dau de o femeie îmbrăcată în alb, care torcea spuma mării, să facă funigei; vreau să iau şi eu din ei, trosc! se rupe firul şi cad într- o gaură de şoarece. Acolo, ce să vezi, mama mea şi tatăl dumi- tale torceau, fiecare din cîte un caier şi cum tatăl dumitale era neîndemînatic, unde-i trage mama mea o palmă, de i-au ţiuit urechile.

— Asta-i prea de tot, strigă prinţesa, furioasă; niciodată tatăl meu n-a suferit asemenea înjosire.

— A zis „asta-i prea de tot”! strigă uriaşul.

Stăpîne, a noastră-i prinţesa!

VI

— Nu încă, zise prinţesa, roşindu-se. Degeţel, am să-ţi dau trei ghicitori şi dacă le ghiceşti, n-o să-mi mai rămînă decît

să ascult de tatăl meu. Spune-mi ce cade într-una şi nu se sparge niciodată.

— Ah! zise Degeţel, de cînd mi-a spus mama asta! E cascada.

— Ştii că-i adevărat! strigă uriaşul. Cui i-ar fi dat în gînd?

— Ia spune-mi, urmă prinţesa cu vocea mai sugrumată, cine face în fiecare zi acelaşi drum şi nu se întoarce niciodată?

— Ah! zise Degeţel, de cînd mi-a spus mama asta! E soarele.

— Bun! zise prinţesa, galbenă de mînie. Mai rămîne o ul- timă întrebare: Ce gîndeşti dumneata şi nu gîndesc eu? Ce nu gîndesc eu şi gîndeşti dumneata? Care e lucrul la care ne gîn- dim amîndoi? Care e acela la care nu ne gîndim nici unul, nici altul?

Degeţel lăsă capul în jos şi cugetă: era încurcat.

— Stăpîne, zise trollul, dacă istoria asta e prea grea, nu-ţi bate capul. Un semn să-mi faci, iau pe prinţesă pe sus şi terminăm numaidecît.

— Taci din gură, trollule, zise Degeţel. Puterea n-are ce căta aci, bietul meu prieten; ar trebui să cam ştii asta. Lasă-mă pe mine să încerc altfel. Doamnă, zise el în mijlocul unei tăceri adînci, nu îndrăznesc să ghicesc, şi totuşi în ghicitoarea asta îmi întrezăresc fericirea. Am îndrăznit să gîndesc că vorbele dumitale n-o să aibă pentru mine nimic încurcat şi dumneata ai gîndit tocmai dimpotrivă. Ai bunătatea să crezi că nu sînt nevrednic să-ţi plac şi eu am îndrăzneala s-o gîndesc. În fine, adăugă el zîmbind, ceea ce gîndim amîndoi este că pe lume sînt destui proşti ca noi; ce nu gîndim nici unul, nici altul e că regele, augustul vostru părinte, şi acest sărman troll au tot atîta...

— Tăcere, zise prinţesa, iată mîna mea!

— Dar ce gîndiţi voi despre mine? strigă regele. Aş fi încîntat să ştiu.

— Bunul meu părinte, zise prinţesa sărindu-i de gît, gîndim că eşti cel mai înţelept dintre regi şi cel mai bun dintre oameni.

— Bine, zise regele, ştiu eu. Pînă una-alta, trebuie să fa- cem ceva pentru bunul nostru popor. Degeţel, te numesc duce.

— Trăiască ducele Degeţel! Trăiască stăpînul meu! strigă uriaşul cu asemenea glas, că toţi crezură că a căzut trăsnetul pe casă. Noroc că se aleseră doar cu spaima şi cu douăzeci de geamuri sparte.

VII

Să povestim nunta lui Degeţel şi a prinţesei ar fi de prisos; toate nunţile se aseamănă – nu se deosebesc decît a doua zi.

Totuşi, din partea unui istoric celebru, ar fi de neiertat să nu spună că prezenţa trollului adăuga mult haz acestei serbări măreţe. Aşa, la ieşirea din biserică, de prea multă bucurie, credinciosul uriaş nu găsi altceva mai bun de făcut decît să-şi pună trăsura cu mirii în cap şi să-i aducă astfel pe soţi la palat. Asta-i o întîmplare care merită să fie însemnată, căci n-o poţi vedea în toate zilele.

Seara fu serbare mare în toată capitala. Ospeţe, oraţii, lanterne colorate, urări, focuri de artificii, flori şi buchete, nimic nu lipsi serbării. Cu toţii se bucurară.

În castel, fiecare rîdea, cînta, mînca, vorbea sau bea; un singur om, ascuns într-un colţ, se distra într-un chip cu totul altul decît ceilalţi – era Pavel. Era fericit că-i tăiaseră urechile, căci surzise şi n-auzea ~~decît~~ laudele cu care copleşeau pe fratele lui; în schimb, era nenorocit că nu e şi orb, căci era silit să vadă zîmbetul celor doi logodnici. De aceea, în cele din urmă fugi în pădure unde îl mîncară urşii; astfel să paţă toţi invidioşii!

În româneşte de V. HUBER

EDOUARD LABOULAYE

Povestea lui Cucurigu (poveste spaniolă)

A FOST ODATĂ o găină frumoasă care făcea pe cucoana mare în poiata unui fermier bogat; era înconjurată de o familie numeroasă, ce piuia pe lîngă ea şi nimeni nu ţipa mai tare şi nu-i smulgea mai iute grăunţele din cioc, ca un pui mic, pocit şi schilod. Şi tocmai pe el îl iubea mai mult mamă-sa: aşa sînt toate mamele: cei pe care îi iubesc mai cu foc sînt cei mai urîţi. Stîrpitura asta nu avea întreg în ea decît un ochi, o labă şi o aripă; ai fi zis că Solomon şi-a executat sentinţa cea de pomină asupra lui Cucurigu (aşa se chema individul ăsta slăbănog) şi l-a tăiat în două cu ascuţişul săbiei. Cînd e cineva chior, şchiop şi ciung, are cele mai bune motive să fie modest; prăpăditul acesta din Castilia era însă mai mîndru decît tată-său, cocoşul cu pintenii cei mai frumoşi, cel mai elegant, cel mai viteaz şi cel mai galant din cîţi s-au pomenit vreodată de la Burgos pînă la Madrid. Se credea o minune de graţie şi de frumuseţe şi îşi petrecea o bună parte din zi oglindindu-se în pîrîu. Dacă vreunul din fraţii lui îl lovea din greşeală, îi căuta gîlceavă, îi zicea că e invidios şi gelos şi-şi primejduia în bătaie singurul ochi ce-i rămăsese; dacă găinile cotcodăceau cînd îl vedeau, zicea că o fac doar ca să-şi ascundă ciuda, că el nu binevoia nici măcar să se uite la ele.

Într-o zi, cînd îngîmfarea i se suise la cap mai mult ca de obicei, spuse mamei sale:

— Ascultaţi-mă, doamnă; Spania mă plictiseşte, mă duc la Roma; vreau să-i văd pe Papă şi pe cardinali.

— Ce-ţi trecu prin minte, copilul meu! strigă biata găină. Cine ţi-a băgat în cap asemenea trăsnaie? Niciodată în familia noastră n-a plecat cineva din ţara lui; de aceea şi sîntem noi mîndria neamului nostru; putem să ne numărăm străbunii. Unde ai să mai găseşti tu o curte ca asta, duzi să te umbrească, coteţ văruit, bălegar minunat, pîine şi grăunţe peste tot, fraţi să

te iubească şi trei cîini să te apere de vulpe? Crezi că, la Roma chiar, n-ai să duci dorul belşugului şi huzurului vieţii de aici?

Cucurigu ridică din aripa cea ciungă, în semn de dispreţ.

— Mamă, zise el, eşti o femeie de treabă; cui nu şi-a părăsit niciodată bălegarul, totul i se pare frumos; dar eu am deja destulă minte să văd că fraţii mei nu sînt isteţi şi verii mei sînt ţărănoşi. Geniul meu se înăbuşă în această văgăună, vreau să cutreier lumea şi să fac avere.

— Dar, fiule, reluă biata cloşcă, te-ai privit vreodată în băltoacă? Nu ştii că-ţi lipseşte un ochi, o labă şi o aripă? Ca să faci avere trebuie ochi de vulpe, gheară de păianjen şi aripi de vultur. Cum pleci de aici eşti pierdut.

— Mamă, spuse Cucurigu, cînd o găină scoate din ou o raţă, totdeauna se sperie cînd o vede dînd fuga la apă. Nu mă cunoaşteţi. Rostul meu este să izbîndesc în viaţă prin darurile şi prin isteţimea mea; trebuie să am în juru-mi privitori care să fie în stare să guste însuşirile fiinţei mele; locul meu nu este printre făpturi de rînd.

Cînd văzu găina că orice sfat este zadarnic, zise lui Cucurigu:

— Fiule, ascultă cel puţin ultimele sfaturi ale mamei tale. Dacă te duci la Roma, caută să nu treci prin faţa bisericii Sf. Petru. Sfîntul, pe cît se spune, nu prea are la inimă cocoşii, mai ales cînd cîntă. Fugi şi de anumiţi oameni cărora li se spune bucătari şi ajutori de bucătari; ai să-i recunoşti după boneta albă, şorţul suflecat şi după teaca de cuţit pe care o poartă la brîu. Sînt nişte cuţitari vestiţi care ne urmăresc fără milă, ne taie gîtul fără să ne lase timp nici să zicem „miserere!” Şi acum, copilul meu, adăugă ea ridicînd laba, primeşte binecuvîntarea mea şi Sf. Iacob să te apere, el este patronul pelerinilor. Cucu- rigu se făcu că nu vede că în ochii mamei era o

lacrimă; tot atît de puţin se sinchisi şi de tatăl său, care totuşi îşi înălţă creasta în vînt şi parcă-l chema. Fără să-i pese de cei pe care-i lăsa în urma lui, nerecunoscătorul se strecură pe poarta întredeschisă; abia ieşi afară, că şi bătu din aripă şi cîntă de trei ori, pentru a-şi sărbători libertatea: Cucurigu! Cucurigu! Cucurigu!

Tot alergînd prin cîmpii, jumătate zburînd, jumătate să- rind, ajunse la albia unui pîrîu pe care-l secase soarele. Totuşi

prin nisip se mai vedea un fir de apă, dar aşa de subţire, că două frunze uscate, care căzuseră, îl opreau din cale.

Cînd pîrîul îl zări pe călătorul nostru, îi zise:

— Prietene, vezi cît sînt de slab; n-am nici măcar putere să iau frunzele astea care-mi astupă drumul, cu atît mai puţin să le ocolesc, căci sînt istovit. Cu o singură lovitură de cioc, tu poţi să-mi dai din nou viaţă. Nu sînt un nerecunoscător; dacă-mi faci un bine, te poţi bizui pe recunoştinţa mea în prima zi de ploaie, cînd apa cerului îmi va fi redat puterile.

— Glumeşti! zise Cucurigu. Am eu mutra unui măturător de şanţuri? Adresează-te celor de o seamă cu tine, adăugă el şi, cu laba cea bună, sări peste firul de apă.

— O să-ţi aduci aminte de mine cînd te-oi aştepta mai puţin! murmură apa, dar cu un glas aşa de slab, că înfumuratul n-o auzi.

Puţin mai departe, jupînul cocoşel zări vîntul doborît la pămînt şi gîfîind rău.

— Dragă Cucurigu, îi spuse el, vino-mi în ajutor; pe lumea asta avem nevoie unii de alţii. Vezi în ce hal m-a adus căldura zilei. Eu, care în alte vremuri dezrădăcinez măslinii şi umflu mările, iată-mă-s acum prăpădit de căldură. M-am lăsat să mă fure somnul adus de parfumul trandafirilor ăstora, cu care mă jucam, şi iată-mă-s la pămînt, aproape leşinat. Dacă ai vrea să mă ridici numai de două degete de la pămînt cu ciocul şi să-mi faci puţin vînt cu aripa, aş avea puterea să mă ridic pînă la norii aceia albi pe care-i văd colo sus, purtaţi de un frate al meu, şi aş primi de la familia mea ceva ajutoare care mi-ar îngădui să trăiesc pînă ce-oi moşteni pe primul uragan.

— Monseniore, răspunse afurisitul de Cucurigu, Exce- lenţa Voastră nu o dată a făcut haz, jucîndu-mi tot felul de ren- ghiuri. Nu-s nici opt zile de cînd, strecurîndu-se hoţeşte în spa- tele meu, Măria Voastră s-a desfătat deschizîndu-mi coada evantai şi

m-a făcut de rîs în faţa lumii. Răbdare, aşadar, prea stimate prieten, cui îşi bate joc de alţii, îi vine şi lui rîndul; îi prinde bine să se pocăiască şi să înveţe să respecte unele persoane care, prin naştere, frumuseţe şi minte, ar trebui să fie la adăpost de glumele vreunui nătărău.

După aceste vorbe, Cucurigu, înfoindu-se, se apucă să cînte cu glasul cel mai spart cu putinţă: „Cucurigu, cucurigu, cucurigu!” şi-şi văzu mîndru de drum.

Pe un ogor cosit proaspăt, unde plugarii făcuseră grămezi buruienile plivite, ieşea fum dintr-o grămadă de neghină şi săbiuţă. Cucurigu se apropie, cu gînd să ciugulească şi văzu o flăcăruie care înnegrea cotoarele încă verzi, fără să le poată aprinde.

— Dragă prietene, strigă flacăra noului venit, soseşti toc- mai la timp ca să-mi scapi viaţa; din lipsă de hrană mă prăpă- desc. Nu ştiu pe unde îşi pierde vremea vărul meu vîntul, că aşa-mi face totdeauna; adu-mi cîteva fire de paie uscate, să mai prind suflet. N-o să faci bine unei nerecunoscătoare.

„Stai tu, zise Cucurigu în gîndul lui, o să-ţi fac eu un bine, aşa cum meriţi; neruşinato, care îndrăzneşti să mi te adresezi mie!” Şi, odată puiul şi sări pe grămada de buruieni jilave şi o apăsă aşa de tare pe pămînt, încît nu se mai auzi pîrîitul flăcă- ruii şi nu mai ieşi fum de loc. După care, jupînul, după obiceiul său, începu să cînte de trei ori: „Cucurigu, cucurigu, cucurigu!” apoi bătu din aripă, de parcă ar fi împlinit isprăvile lui Amadis. Tot alergînd, tot cîrîind, Cucurigu ajunse, în sfîrşit, la Roma; acolo duc toate drumurile. Abia intră în oraş şi alergă drept la biserica cea mare a Sf. Petru. S-o admire nici nu-i trecea prin minte; se aşeză în faţa uşii principale şi, cu toate că, pierdut în mijlocul colonadei, nu părea nici cît o muscă, se ridică în pinteni şi începu să cînte: „Cucurigu, cucurigu, cucu- rigu!” numai ca să-i facă în necaz sfîntului şi să nu asculte pe maică-sa.

Nu terminase bine, însă, că un soldat din garda Sf. Părin- te, care îl auzi ţipînd, puse mîna pe neobrăzat şi-l duse acasă la el ca să-l facă friptură.

— Na, zise soldatul, arătîndu-l pe Cucurigu

gospodinei sale, adă nişte apă fiartă să-l jumulim pe păcătosul ăsta!

— Iertare, iertare, doamnă Apă! strigă Cucurigu. Apă blîndă, apă bună, tu, cel mai frumos şi cel mai bun lucru din lume, îndurare, nu mă opări!

— Dar ţie ţi-a fost milă de mine, cînd te-am rugat cu ce- rul, cu pămîntul, nerecunoscătorule? răspunse apa, care fier-

bea de mînie. Dintr-o dată, îl scăldă de sus pînă jos şi nu-i lăsă nici un fir de puf pe trup. Soldatul luă atunci pe nenorocitul de pui şi-l puse pe grătar.

— Focule, nu mă arde, strigă Cucurigu. Părinte al lumi- nii, frate al soarelui, văr al diamantului, cruţă pe un nenorocit, stăpîneşte-ţi fierbinţeala, astîmpără-ţi flacăra, nu mă prăpădi!

— Ţie ţi-a fost milă de mine cînd te rugam, cu cerul, cu pămîntul, nerecunoscătorule? răspunse focul care scăpără de mînie; şi cu o limbă de flăcări îl prefăcu pe Cucurigu într-un cărbune.

Cînd soldatul îşi văzu friptura în aşa hal, luă puiul de picior şi-l aruncă pe fereastră. Vîntul îl duse pe o grămadă de gunoi.

— O, vîntule, murmură Cucurigu, care tot mai respira, zefir binefăcător, adiere protectoare, iată-mă pocăit de nebu- niile şi îngîmfarea mea; lasă-mă să mă odihnesc pe gunoiul ăsta părintesc!

— Să te odihneşti? mugi vîntul. Stai tu, să-ţi arăt eu cum mă port cu nerecunoscătorii! Şi dintr-o suflare îi făcu vînt aşa de sus, încît Cucurigu, în cădere, se înfipse în vîrful unei clopotniţe.

Aci îl aştepta Sf. Petru. Cu mîna lui, Sfîntul ţintui pe Cucurigu pe cea mai înaltă clopotniţă din Roma. Şi în ziua de azi mai e arătat călătorilor. Oricît de sus e aşezat, totuşi toţi îl dispreţuiesc, fiindcă se învîrteşte după cel mai uşor vînt. E negru, uscat, jumulit, bătut de ploi; nu-l mai cheamă Cucurigu, ci Sfîrlează; aşa-şi plăteşte şi-şi va plăti în veci neascultarea faţă de mama sa, îngîmfarea, obrăznicia şi, mai ales, răutatea.

În româneşte de V. HUBER

BASM POPULAR GRUZIN

Anana

NU ŞTIU, poate că o fi fost aşa, poate altminteri... Era odată un fecior de împărat. Şi prinţul acesta avea o grădină, iar în grădină două straturi. Pe unul din straturi creştea praz, iar pe celălalt creştea mărar. Şi nu se aşeza să mănînce şi să bea acest fecior de împărat pînă ce nu stătea niţel în grădină, pe lîngă straturile lui.

Şi într-un rînd, se duse prinţul de-a lungul straturilor sale şi zări în ţărînă un petec de hîrtie. Îl ridică de jos, se uită la petecul de hîrtie, dar ce era scris pe el nu putu citi, aşa că dădu hîrtiuţa altcuiva. Şi deodată hîrtiuţa aceea prinse viaţă şi se prefăcu în fată. Frumoasă fată, ba încă ce frumoasă, cum alta pe lume nici nu putea fi!

Cînd feciorul de împărat văzu fata, vru s-o ia de nevastă.

Aşa că o întrebă:

— Din ce neam eşti?

— Numele meu e ca prazul şi cingătoarea mea-i de mă- rar, sînt fată de oameni sărmani.

Plecă prinţul. „Nu e de neam ales”, făcu el, se întoarse cu spatele la fata aceea, pe care o chema Anana, şi se însură cu alta. Dar Anana îl iubea pe prinţ, şi-l iubea atît, că se sfîrşea de dorul lui.

Într-o zi, Anana aduse din munte nişte căprioare, mulse lapte, îl turnă într-un cazan şi se băgă înăuntru. Laptele fierbea în clocote şi Anana se scălda în el.

Prinţul o zări pe Anana în laptele de pe foc şi zise către soaţa lui:

— Ia te uită, Anana noastră a mînat din munte

caprele, le-a muls, a turnat lapte în cazan, şi laptele fierbe în clocote, iar dînsa se scaldă în el.

Soaţa îi răspunse:

— Crezi că eu n-aş putea!

Nevasta prinţului chemă din munte vacile, le mulse, puse laptele lor pe foc, apoi îl turnă într-un cazan, se băgă în el şi se fierse.

Prinţul rămase văduv.

Şi se duse la Anana, s-o întrebe:

— Din ce neam eşti?

Ea însă răspunse ca şi de întîia dată:

— Numele meu e ca al prazului şi cingătoarea mea-i de mărar, sînt fată de oameni sărmani.

— Nu eşti de neam ales, făcu iarăşi prinţul şi se însură cu alta.

Anana se duse de se sui sus de tot, pe munte, şi începu să toarcă fire de mătase. Apoi scăpă fusul. Îndată îşi reteză năsu- cul şi-l aruncă jos, spunîndu-i:

— Adu-mi, năsucule, fusul!

Nasul îi aduse fusul de jos şi apoi se aşeză lipindu-se desăvîrşit în locul de unde-l retezase fata. Văzînd aceasta, feciorul de împărat se duse la nevastă-sa şi spuse:

— Tare mult mă miră Anana noastră. S-a suit sus pe munte şi s-a apucat să toarcă fire de mătase, dar şi-a scăpat fusul, şi atunci şi-a tăiat nasul, trimiţîndu-l jos după fus. Nasul a venit cu fusul îndărăt şi s-a aşezat la loc, de unde l-a tăiat ea.

— Şi ce lucru de mirare e-ntr-asta? zise nevasta prin- ţului. Şi eu pot să fac la fel.

Se sui deci pe acoperiş, îşi luă fusul şi începu să toarcă. Scăpă apoi fusul, îşi tăie nasul şi-l zvîrli jos. Nasul nu i-a mai adus fusul, dar femeia şi-a pierdut tot sîngele şi şi-a dat duhul.

Rămas iarăşi văduv, prinţul se duse la Anana s-o întrebe:

— Din ce neam eşti?

— Numele meu e ca al prazului, şi cingătoarea mi-e de mărar, sînt fată de oameni sărmani, îi răspunse Anana.

Plecă prinţul, se duse în munte, găsi un porcar, cumpără un porc şi-i spuse porcarului:

— Carnea să-ţi rămînă ţie, dar sîngele e pentru mine. Porunci să i se taie porcul, apoi ceru aşa:

— Ungeţi-mă voi cu sîngele porcului pe tot trupul, duceţi-mă de-aici şi lepădaţi-mă lîngă Anana.

Porcarul şi ai lui tăiară porcul, îl unseră pe feciorul de împărat cu sînge, îl duseră lîngă Anana şi-l lepădară acolo. Cum îl văzu pe prinţ însîngerat, Anana începu să strige:

Tată soare, mamă lună,
Stelelor surori, din
ceruri Aruncaţi-mi
scaun de-aur, Prinţul
meu e mort acuma.

Şi îndată ce spuse acestea, cerul se deschise şi coborî pînă jos un scaun de aur.

Prinţul se ridică într-o clipă de jos, o îmbrăţişă pe Anana şi începu s-o sărute şi s-o dezmierde. Îşi făcură apoi nunta şi trăiră fericiţi.

În româneşte de V. KERNBACH

BASM POPULAR GRUZIN

Căciula fermecată

AŞA SĂ FI FOST, ori nu, ştiu că trăia odată un biet ţăran cu bătrîna maică-sa. Şi vieţuiau amîndoi în nevoi şi lipsuri.

Într-un rînd spuse fiul către mumă-sa:

— Mamă, aşa nu se mai poate trăi. Am să umblu prin lume, să văd ce va să fie, că oi găsi ceva, ori oi pierde ceva, tot fi-va mai bine.

— Bine, făcu maică-sa.

Ieşi omul şi se duse... Nici el nu ştia încotro.

Ostenit de mers, se aşeză pe marginea drumului. Tot atuncea, sosea într-acolo alt drumeţ.

— Bună ziua! zise drumeţul.

— Bună să fie! rosti ţăranul.

— De ce eşti aşa de amărît? îl întrebă drumeţul.

— Cum să nu mă amărăsc? grăi ţăranul. Stai aci lîngă mine şi am să-ţi spun.

Drumeţul se aşeză şi omul cel sărman îi istorisi cum trăia şi pentru ce şi-a luat lumea în cap:

— Am acasă pe maică-mea, femeie bătrînă. Alt nimic nu mai am. I-am spus că mă duc în lume, şi uite, umblu şi caut. De-oi afla ceva, bine va fi, iar de nu, n-am să mă mai întorc acasă niciodată.

Drumeţul zise:

— Dacă-i aşa, am să-ţi spun eu o vorbă, numai să ştii că acela-i lucru greu şi nu oricare poate să-l facă.

— Hai, spune-mi, îl rugă

săracul. Drumeţul îi spuse:

— Du-te tot aşa, drept înainte. După ce ai să mergi cam vreo poştă, ai să vezi o stîncă înaltă. Stînca aceea se deschide o dată în şapte ani.

Apropie-te de ea şi stai acolo şi aşteaptă, fiindcă acuma nu mai are mult pînă se deschide. Iar îndată ce are să se deschidă intră repede în ea şi-ai să vezi o căciulă atîrnată într-un cui; ia repede căciula şi ieşi afară. Bagă însă de

seamă să nu mai iei şi altceva, că atunci se închide stînca şi rămîi în ea şapte ani.

Săracul îi mulţumi drumeţului şi purcese spre stîncă.

După o poştă de drum, văzu cu adevărat şi stînca aceea.

Ţăranul se gîndi: „Pesemne că asta o fi stînca!” Şi se apropie, aşteptînd să vadă ce va fi.

Deodată, stînca se deschise. Atunci săracul năvăli înăuntru, zări căciula, o înşfacă şi apoi îşi roti privirea în jur. Cîte şi mai cîte erau acolo! Erau şi struguri, şi ce mai struguri! Iar sărmanul era flămînd, căci de multe zile nu mai mîncase nimic, aşa că nu-şi mai putea lua ochii de la strugurii aceia. Nu se mai putu stăpîni.

„Fie ce-o fi, îşi zise el, că doară n-am să stau să rabd de foame!” şi întinse mîna să rupă un ciorchine.

Dar cum îl rupse, stînca numaidecît s-a închis şi săracul rămase în beznă, singur.

Şapte ani nu se mai deschise stînca, şapte ani stătu săr- manul singur în întuneric. Dar răbdare să aştepte avu. Trecură şapte ani în cap, şi stînca se deschise din nou, şi atunci năvăli afară cît putu de repede, şi cum ieşi, în urmă-i stînca iar se închise.

Se aşeză alături, să-şi tragă sufletul. Şedea şi nu ştia ce să facă. Încă nu cunoştea puterea aflată în căciula lui.

Se întoarse la umbră, îşi puse căciula căpătîi şi se gîndi:

„Căciulă am eu, nu-i vorbă, capul îmi şade pe moale, dar să am vreo scoarţă, vreun covor ca aşternut, atunci ştiu că aş trage un pui de somn!”

Şi cum zise acestea, cum se ivi, ca din senin, un covor. Sărmanul şi-l aşternu, se culcă pe el şi iar îşi zise:

„Ce-o fi făcînd acu maică-mea, că am lăsat-o singură, biata de ea. Bine ar fi dacă aş fi acuma acasă,

lîngă dînsa.”

Şi n-apucă să spuie bine ce-avea de spus, că numaidecât se ridică în văzduh covorul cu el cu tot, şi zburînd prin aer, se lăsă uşurel chiar lîngă casă.

Atunci pricepu sărmanul ce putere are căciula lui.

— Asta zic şi eu căciulă! spuse el. Ia, căciulă, dacă poţi, fă-mi aicea o casă aşa cum nici împăratul n-a văzut.

Şi numai cît spuse, crescu din pămînt în ograda sa un palat adevărat, cum altul mai frumos nici nu se mai văzuse. Săracul intră în palat, se culcă şi adormi.

Veniră zorile. Mama omului sărman privi pe geamul cocioabei sale şi zări palatul.

Începu să plîngă bătrîna:

— Cine şi-o fi clădit palat în ograda mea, de mi-a cuprins tot pămîntul?

Vecinii toţi se minunară: „Cine o fi fost în stare să clă- dească aşa palat numai într-o noapte?”

Se sculă şi săracul, ieşi din palat şi se duse la mumă-sa:

— De ce plîngi, mamă?

— Cum să nu plîng, băiete, răspunse ea, nu vezi că cineva şi-a clădit casă în ograda noastră?

— Nu te mai amărî, mamă, spuse feciorul, că asta-i casa noastră.

Intrară atunci în palat şi se puseră pe trai fără griji. A treia zi, feciorul zise către maică-sa:

— Mamă, am să-ţi spun oarece.

— Ce-i, feciorule? îl întrebă dînsa.

— Uite ce: împăratul nostru are o fată frumoasă; du-te la el şi spune-i că ai un fecior. Nici să mă lauzi prea tare, nici să mă huleşti, ci spune-i numai că îl rog să-mi dea fata de nevastă.

— Eu nu mă duc, zise mumă-sa. Vrei să mă ucidă împă- ratul pentru aşa îndrăzneală?

Dar feciorul n-o lăsă:

— Du-te, mamă, du-te!

Se gîndi maică-sa şi apoi zise:

— Dacă ţii morţiş, mă duc, fie ce-o fi. Are să mă ucidă, dar alt mai rău n-are ce să-mi facă.

Îşi luă rămas bun de la flăcău şi plecă. Ajunse la palatul împărătesc. Străjile împăratului zăriră o bătrînică ce tot da tîrcoale palatului şi o întrebă:

— Ce cauţi, mătuşă?

— Vreau să-l văd pe împăratul, răspunse

bătrîna. O duseră dinaintea împăratului.
Împăratul o întrebă:

— Ce treabă ai cu mine? Ce vrei?

— Păi, iacă ce treabă am, zise bătrîna: feciorul meu te roagă să-i dai fata de nevastă.

— Asta-i bună! Ce fel de fecior ai, dacă se-ncumetă s-o ceară de nevastă tocmai pe fie-mea, care-i domniţă?

Dar bătrîna nu se lăsa:

— Ba să ne-o dai!

— Bine; du-te şi-i spune lui fiu-tău, dacă-i flăcău aşa de vrednic, să-mi facă nişte grădini de o parte şi de alta a dru- mului care duce de la palatul meu la sălaşul vostru.

— Bine, făcu bătrîna şi plecă.

Ajungînd la băiatul ei, acela o

întrebă:

— Ei, ce-a spus

împăratul? Maică-sa îi

istorisi:

— Mai întîi s-a mîniat foarte, după aceea însă a grăit: dacă-i aşa de vrednic, să-mi facă nişte grădini pe drumul care duce de la sălaşul lui pînă la palatul meu, şi numaidecît pe amîndouă părţile drumului.

— Asta nu-i lucru mare, făcu flăcăul. Tu du-te de te mai odihneşte, iar eu am să fac cum mi-a cerut.

Se sculă, îşi luă căciula şi grăi:

— Hai, căciulă, dacă poţi, fă-mi de la casa mea pînă la palatul împărătesc nişte grădini de amîndouă părţile drumului, şi pînă mîine dimineaţă să fie totul făcut!

Veni şi dimineaţa.

Se uită împăratul pe geam şi văzu minunăţia de grădini pe amîndouă părţile drumului.

Iar feciorul zise către mumă-sa:

— Du-te la împăratul şi spune-i: „Acuma poate fiica măriei tale sa fie nevasta feciorului meu?”

Bătrîna se duse la împăratul.

— Ei, zise ea, putea-va acum fiica ta să fie

nevasta feciorului meu?

Împăratul răspunse:

— Du-te şi spune-i lui fiu-tău: „Dacă eşti aşa de vrednic, să acoperi pînă mîine dimineaţă tot drumul, de la casa ta, la palatul meu, numai cu marmură curată”.

Se întoarse bătrîna acasă şi feciorul o întrebă:

— Ei, ce ţi-a spus împăratul?

Dînsa îi arătă ce-i cerea împăratul. Atunci flăcăul zise către căciulă:

— Ia să vedem, căciulă, dacă poţi, acoperă drumul de la casa mea la palatul împărătesc numai cu marmură curată.

În zori, privind pe geam, văzu marmura strălucind pe tot întinsul drumului.

Feciorul iar o trimise pe mumă-sa la împărăţie, după răspuns.

Iarăşi se duse bătrîna şi-i spuse împăratului:

— Acuma poţi să i-o dai feciorului meu pe fiică-ta de nevastă?

Împăratul i-a răspuns:

— Se vede bine că fii-tu e cu adevărat vrednic. Ia du-te şi spune-i: „Ai putea să acoperi cu covoare tot drumul ăsta de marmură, de la casa ta pînă la palatul împărătesc? Dacă poţi, vino de-ţi ia pe fie-sa de nevastă”.

Bătrîna veni acasă şi-i spuse feciorului care era porunca împărătească.

— Bine, zise flăcăul. Tu du-te de te culcă, iar eu am să fac cum mi-a poruncit.

Îşi luă căciula şi grăi:

— Hai, căciulă, dacă poţi, aşterne pînă mîine dimineaţa drumul cu covoare, de la casa mea pînă la palatul împărătesc.

Se sculă flăcăul în zori şi văzu tot drumul acoperit cu covoare. Se pregăti atunci de drum, luă cu sine druşte şi se duse la împărat să-şi ia mireasa.

Cum veni, împăratul îi şi dete fata de nevastă.

Făcură nuntă, iar a doua zi în zori grăi ginerele către împăratul, socru-său:

— Acuma, veniţi la mine, dar cu toţi caii şi cu toate oştile să veniţi.

Se gîndi împăratul: „Oare cu ce are să-mi hrănească el toate oştile? Dar la urma urmei, să mă

duc să văd cum o fi.”

Porni împăratul, şi toate oştile după el.

Cînd ajunseră dinaintea casei, frumoasă ca un palat, intrară, dar înăuntru nimica, decît nişte mese goale, fără mîncare, fără băutură.

Ginerele împăratului îşi luă căciula şi grăi:

— Hai, căciulă, dacă poţi, umple aceste mese cu bucate şi băuturi, cum se cuvine să întîmpini un împărat.

Deodată se iviră bucatele şi vinul, şi era pe mesele acelea orişice ai fi poftit.

Trei zile încheiate ţinu ospăţul, iar în ziua a patra împăratul îşi luă rămas bun de la gazde şi plecă îndărăt la palatul său.

Rămaseră numai bărbatul cu nevasta şi cu bătrîna maică-sa, ducînd viaţă fără griji.

Într-o zi, îi veni omului chef de vînătoare şi-i spuse nevestei:

— Eu am să mă duc la vînătoare, iar tu cu mama rămî- neţi acasă, că mă înapoiez curînd.

Îşi luă puşca şi plecă.

Iar drumeţul acela care-l învăţase pe sărman cum să-şi facă rost de căciula fermecată aflase despre viaţa bună ce o ducea acesta şi începu să-l roadă zavistia. Se gîndi aşa: „Cum aş face să pun mîna pe căciula lui?”

Se duse în tîrg, unde cumpără o căciulă nouă, şi apropi- indu-se de casa cea frumoasă ca un palat, începu să strige:

— Vînd căciuli noi, căciuli vechi cumpăr, cine schimbă căciuli vechi pe căciuli noi?

Iar fiica de împărat cea frumoasă nu cunoştea puterea pe care o are căciula bărbatului ei, aşa că se gîndi: „Ce-ar fi să schimb căciula asta veche pe una nouă? Are să se bucure soţiorul meu.”

Îl chemă deci pe drumeţ:

— Hei, tu de colo, vino aici!

Drumeţul se apropie, iar dînsa îi aduse căciula cea veche, întrebîndu-l:

— N-ai vrea să mi-o schimbi pe una nouă?

— De! făcu omul, nu prea face, dar hai.

Se bucură femeia, luă căciula cea nouă şi intră în casă.

Iar drumeţul, luînd căciula fermecată, aşa vorbi:

— Hai, căciulă, dacă eşti în stare, mută toată casa asta cu femeia asta frumoasă cu tot şi cu mine laolaltă ceva mai depărtişor de-aici.

Şi cum spuse, cum se ridică toată casa de la pămînt, cu om cu tot, şi se mută unde-i poruncise el.

Rămase numai bătrîna în cocioaba cea veche şi începu iar să trăiască din greu, ca odinioară.

Veni feciorul ei de la vînătoare, dar nu mai era nici casă, nici nevastă: le pierise urma.

Plînse omul şi se frămîntă. Apoi, venindu-şi în fire, îşi luă puşca şi porni în căutare.

Merse şi iar merse, tot căutînd.

Iar frumoasa lui soţie plîngea în vremea asta de dorul bărbatului ei.

O căută, o tot căută bărbatul, pînă ajunse într-un sat şi acolo se opri înlemnit, zărind nimic alta decît casa lui.

Se apropie de casă, şezu şi plînse.

Soţia lui privi pe fereastră şi dacă-l văzu, izbucni în lacrimi, chemîndu-l.

Bărbatul grăi:

— Du-te de ia căciula cea veche şi zvîrle-

mi-o ici. Ea se duse, luă căciula şi i-o

zvîrli.

Omul îşi luă căciula, intră în casă şi spuse:

— Hai, căciulă, că ştiu ce putere ai, ridică toată casa asta şi du-o la locul vechi, în ograda mea.

Parcă aşa faptă era grea pentru căciula lui? În două clipite zbură casa de se aşeză iarăşi în locul cel vechi, ca şi altă dată, dinaintea cocioabei în care locuia bătrîna.

Bărbatul şi nevasta erau iar în casa lor, alături, iar omul cel avan tot acolo, dormea şi habar n-avea de ce se întîmplă.

Îl ridică în picioare bărbatul şi-l tăie bucăţi, aruncîndu-i carnea la cîini.

Se bucură mult bătrîna cum îşi văzu feciorul şi nora iarăşi în ograda lor.

Şi trăiră tustrei fericiţi.

În româneşte de V.

BASM POPULAR CHINEZ

Călugărul şi şcolarul

UN CĂLUGĂR ÎNVĂŢA COPIII la şcoală. Cel mai mult îi plăcea însă să mănînce şi să doarmă. Şi înainte de a se îndrepta către şcoală, se îndopa de fiece dată în asemenea hal, încît de- abia se mai putea mişca.

Dacă intra în şcoală, călugărul se lăsa curînd furat de somn şi dormea pînă ce bătăile clopotului vesteau sfîrşitul lecţiei.

Şi se afla printre şcolarii acelei şcoli un fecior de ţăran sărac. Îl chema Li. Într-un rînd, Li i-a spus călugărului:

— Venerabile şi preacinstite dascăl! Cutez să vă întreb pentru ce dormiţi la toate lecţiile?

— Prietene, i-a răspuns fără pic de sfială călugărul. Vezi, ţi se pare că dorm. De fapt, în clipele astea mă întîlnesc cu Buda şi-i ascult cuvintele înţelepte.

Şi, s-a întîmplat că, veghindu-şi toată noaptea părintele bolnav şi venind de dimineaţă la şcoală, Li a adormit în timpul lecţiei. Atît de vîrtos a dormit, încît n-a auzit nici bătăile clopotului, care-l treziră pe călugăr.

Văzînd călugărul că Li dormea, şi-a ieşit din pepeni. L-a apucat pe băiat de ureche şi-a strigat:

— Tii, măi ou de broască ţestoasă! Cum ai îndrăznit să-mi dormi la lecţie?

— Domnule învăţător, a zis Li. Vi se pare doar că am dormit. De fapt, am fost la Buda şi i-am ascultat cuvintele înţelepte.

— Şi ce ţi-a spus atotputernicul Buda?

— Atotputernicul Buda a spus: „În viaţa mea

nu l-am văzut pe dascălul tău!”

În româneşte
de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR CHINEZ

Înşelătorul pedepsit

TOATE ASTEA S-AU PETRECUT de mult, şi de-atunci multe s-au uitat. Dar, iacă, cei din oraşul Iunian îşi amintesc încă şi azi de povestea asta. Străbunicii le-au povestit-o urma- şilor, bunicii – părinţilor, părinţii – copiilor, iar noi v-o poves- tim vouă.

Cică a venit odată în oraşul Iunian un zaraf care şi-a deschis o casă de schimb. I-au mers bine treburile. Zi de zi se-mbogăţea şi se îngrăşa. Şi nu-i de mirare că toţi cei care ie- şeau din banca lui plecau înşelaţi: pe unu-l fura la cîntar, altuia nu-i înapoia zălogul.

Lîngă zaraf locuia un hamal. Şi-a pus în minte hamalul să-l dezveţe pe zaraf de înşelătorii. Mult s-a gîndit cum să-l pedepsească, dar pînă la urmă a aflat. Ascultaţi numai:

Stătea într-un rînd zaraful în banca lui şi-şi socotea cîştigul. Auzi deodată clopoţelul sunînd la uşă şi un om intră. Se plecă în faţa zarafului, scoase din buzunar o legăturică şi o desfăcu. Zaraful văzu în mîna celui ce intrase o bucată de aur.

— Cît vrei pe ea? întrebă necinstitul.

Îi sclipeau ochii şi nu-şi putea desprinde privirile hulpave de pe bucata de aur.

— Nu vreau prea mult, răspunse omul, doar o sută de iuani[11].

A luat zaraful bucata de aur şi-a zvîrlit-o pe cîntar.

— Toată bucata n-are decît cincizeci de uncii, ia cincizeci de iuani!

— Domnul se înşeală, spuse hamalul. Bucata are şaizeci de uncii şi vreau pentru toată bucata o sută de

iuani.

— Măi, mişelule! a răcnit zaraful. Ai furat bucata asta de aur! Are numai cincizeci de uncii. Ia cincizeci de iuani sau şterge-o, că de nu chem paznicii!

---

[11] Iuan — monedă din China.

— Nu-i bucata mea de aur, a grăit hamalul. Un prieten bolnav m-a rugat s-o vînd. Să scrie domnul pe-o hîrtie că buca- ta atîrnă cincizeci de uncii, şi-atunci o las la cincizeci de iuani.

Bucuros, a scris zaraful şi i-a dat hamalului hîrtia. Îndată ce uşa s-a închis în urma hamalului, şi-a mîngîiat zaraful obrajii şi-a prins a chicoti. Şi cum să nu rîdă de sărăntocul cel prost şi fricos! Vezi că bucata cîntărea şaizeci de uncii şi făcea cu mult mai mult.

Judecînd aşa, a scos înşelătorul din sertar un cuţit, pentru a zgîria bucata şi a se desfăta de strălucirea aurului. Şi-a pus ochelarii şi şi-a dus aurul la ochi.

Şi deodată au început a-i tremura mîinile, obrajii i s-au învineţit, iar ochelarii i-au sărit de pe nas şi s-au făcut ţăndări. Dar zaraful vedea acu' şi fără ochelari că nu cumpărase decît un metal lipsit de preţ.

Tii, ce s-a mai supărat înşelătorul! Vezi, de mult se ştie că mincinoşii îşi ies din fire cînd cineva îi păcăleşte la rîndul lor.

A dat fuga zaraful şi l-a ajuns din urmă pe hamal. L-a apucat de guler şi-a prins a-i cere banii îndărăt. Dar săracul l-a îmbrîncit şi, fără a se sinchisi de el, a intrat în fanza lui. Zadar- nic se zbătea ca un turbat zaraful la uşa fanzei, zadarnic sudu- ia, blestema, ocăra şi ameninţa, hamalul nici că-i răspundea.

Atunci a alergat neguţătorul cît a putut de repede la un judecător prieten şi i-a povestit cum îl păcălise hamalul.

În dimineaţa următoare săracul se şi afla înaintea jude- cătorului mînios. Judecătorul ţinea bucata de aur fals în mînă.

— Cum ai îndrăznit să-nşeli un om cinstit? l-a întrebat cu mare mînie judecătorul. Ţi s-a urît, pesemne, să-ţi porţi capul pe umeri? Hai?

— Preaînţelepte domn, a răspuns hamalul, bucata asta nu-i a mea. Eu i-am vîndut zarafului o bucată de aur, dar dum- neavoastră ţineţi în mînă o bucată de aramă.

— Ah, cîine fără neam! a răcnit judecătorul. O sută de lovituri te aşteaptă dacă nu dovedeşti adevărul spuselor tale!

Şi făcu semn să se aducă beţele de bambus.

— O, stăpîne preadrept, a spus hamalul, nimic mai les- ne! Porunceşte să se cîntărească bucata de aramă şi te vei încredinţa că zaraful minte, în vreme ce eu sînt un om cinstit.

A pus judecătorul bucata de aramă pe cîntar.

— Şaizeci de uncii, a grăit el, privind greutăţile.

— Iar bucata mea a tras doar cincizeci de uncii. Aşa a scris cu mîna lui şi zaraful, aici, pe hîrtie. Oare nu-i limpede, preamilostive domn, că neguţătorul ţi-a arătat o cu totul altă bucată şi nu pe cea cumpărată de la mine?

A fost nevoit judecătorul să-l lase pe hamal să plece aca- să. În curînd s-a mutat din Iunian şi zaraful, pentru că toţi oa- menii rîdeau întîlnindu-l, iar copiii alergau după el arătîndu-l cu degetul şi strigînd:

— Înşelătorul pedepsit! Înşelătorul pedepsit!

În româneşte
de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR CHINEZ

Răspunsul potrivit

UN ŢĂRAN şi-a întîlnit odată moşierul şi nu s-a plecat în faţa lui.

— De ce nu te apleci? Ce, ai uitat că sînt moşier? a strigat acesta.

— N-am uitat, a răspuns ţăranul. Numai că nu pricep de ce trebuie să mă plec eu cel dintîi...

— Păi pentru că ai mai puţine fire de păr în cap şi bucăţi de argint în ladă! Iar săracul se cuvine să se plece înaintea bogatului.

— Dar ce legătură am eu cu bogăţia dumitale? l-a între- bat din nou ţăranul.

— Cum, ce legătură? s-a mîniat moşierul. Dacă vreau, îţi dau jumătate din averea mea şi te fac fericit! Iată de ce se cuvine să te pleci cel dintîi.

— Păi, dacă oi avea aproape atîta avere cît ai şi dum- neata, de ce să mă mai plec eu cel dintîi?

— Bine, a strigat moşierul, dar dacă-ţi voi da toata averea te vei pleca cel dintîi?

— Dacă mi-i da toată averea, vei ajunge cerşetor şi eu bogat. Şi numai ce-ai spus că săracul se cuvine să se plece înaintea bogatului. Iată deci că, întîlnindu-te cu mine, tot dum- neata va trebui să te pleci cel dintîi.

În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR CHINEZ

Iepurele biruitor

AU HOINĂRIT ODATĂ într-o pădure lupul şi vulpea şi-au ajuns în cele din urmă la o casă. Multă vreme s-au tot întrebat cine să locuiască acolo. Apoi au zărit prin sat o mai- muţă şi au iscodit-o:

— Ia spune, maimuţă, cine stă în casa asta atît de fru- moasă?

— Iepurele, a răspuns maimuţa. Tocmai s-a dus în grădi- nă după niscai morcovi.

Au pătruns fiarele în casa iepurelui şi i-au îngăduit maimuţei să intre cu ele.

— Noi o să pornim la vînătoare, iar tu să ai grijă de casă, a zis lupul către maimuţă.

S-a întors iepurele acasă şi numai ce-a dat să deschidă uşa, că-ndată a auzit glas de fiară:

— Mi-e cam foame, spunea lupul.

— Nu-i nimic, scheună vulpea. Îndată se arată iepurele şi-l mîncăm!

Auzind una ca asta, oricare iepure ar fi murit de frică, dar iepurele nostru era deştept şi viteaz. A pitit sub prag morcovul pe care-l adusese, a deschis larg uşa şi-a intrat în casă.

Lupul a văzut iepurele şi, de lăcomie, a şi prins a clănţăni din dinţi. Iepurele însă s-a plecat înaintea tuturor şi-a spus:

— Acu', bine-ar fi să mîncăm...

— N-ar fi rău, a zis lupul, căruia-i sticleau ochii şi care stătea gata-gata să se năpustească asupra iepurelui.

— Dacă binevoiţi, vă voi hrăni azi pe săturate, le-a zis iepurele.

— Dar ce-ai să ne dai? a întrebat lupul,

scrîşnind din dinţi. Nu cumva morcovi?

— Ce face-e-e? a început a rîde iepurele. Ştiu foarte bine că lupii nici să n-audă de morcovi. Ascultaţi! Pe la amiază se va

întoarce pe cărarea din pădure un preacinstit lama[12]. Călugărul ăsta i-a citit rugăciuni chiar împăratului şi-a primit în dar un sac cu fel de fel de lucruri şi un altul cu de-ale gurii. Rămîne doar să-i luăm sacul cu merinde şi vom mînca pe cinstite!

— Iepure prost, s-a mîniat lupul, oare-i vom putea lua omului sacul?

— Am să fac în aşa fel ca lama însuşi să-şi zvîrle sacul la pămînt. Numai să nu căscaţi gura. Înşfăcaţi prada-ndată şi veniţi cu ea aici!

Au plecat iepurele, lupul, vulpea şi maimuţa spre cărarea din pădure, s-au ascuns prin tufişuri şi-au aşteptat să se ivea- că lama. Dar lupul se uita cu un ochi la cărare şi cu celălalt la iepure, şi era limpede că tare-ar fi poftit să guste nişte carne de iepure. Lama se ivi deodată pe cărare. Ţinea cîte-un ditai sacul în fiece mînă. Atunci iepurele a ieşit din tufiş şi-a prins a se-nvîrti pe lîngă el.

Lama a început să alerge după iepure. Iar iepurele fugea de colo-colo, mai-mai să-i sară-n braţe. Dar mîinile lui lama erau stînjenite de sacii cei grei.

N-a mai răbdat lama, a dat cu sacii de pămînt, şi-a zvîrlit de pe el halatul şi-aşa, uşurat, a prins a fugi după iepure.

A sărit iepurele într-o parte — lama după el; a tulit-o iepurele într-o poiană — lama după el. S-a împiedicat lama de-o buturugă şi s-a prăvălit în iarbă.

Dar iepurele văzuse că fiarele apucaseră sacii şi halatul şi-o luaseră spre casă. Cînd s-a ridicat lama în picioare, din iepure nu rămăsese nici urmă.

A gonit iepurele către casă şi-a ajuns taman cînd vulpea dezlega la gură cel dintîi sac. În sac se aflau nişte cizme uriaşe, o pereche de pantaloni noi, un şirag de mătănii şi o tobă.

— Eh, sacul ăsta nu face parale, a zis lupul. Hai să vedem ce-i într-al doilea.

Dar iepurele a grăit:

— Sacul cu merinde n-are s-o ia din loc. Iacă ce trebuie să facem acu': tu, lupule, încalţă cizmele şi du-te la o turmă de oi. Oile te-or vedea cu cizme şi-or crede că le-a sosit păstorul.

---

[12] Lama — călugăr(n.t).

Dar tu vei mîna toată turma în pădure şi-atunci, pentru tine, tot anul va fi numai sărbătoare.

— Dar eu ce să fac? a întrebat maimuţa.

— Tu, maimuţă, trage pe tine pantalonii şi du-te pînă la livada cea mai apropiată. Toţi au să te ia drept om şi-ai să poţi culege cîte caise, piersici şi pere vei pofti. Atunci va fi şi pentru tine tot anul praznic.

— Ce vorbe-s astea? a strigat vulpea. Toţi să se ghiftu- iască un an de zile şi eu să rămîn tot timpul flămîndă?

— N-ai să fii tu nedreptăţită, a zis iepurele. Pune-ţi hala- tul, ia mătăniile şi toba şi pleacă-n satul vecin. Cînd vei intra în sat, bate din tobă. Dacă se va aduna poporul, auzind larma, apucă mătăniile şi mormăie pe nas ceva nedesluşit. Toţi te vor crede un sfînt lama şi vor începe a-ţi dărui găinuşe, raţe şi puişori. Atunci te vei putea înfrupta şi tu un an de zile.

— Ce iepure înţelept! a strigat lupul. Şi ce bine că n-am apucat să-l mîncăm!

— Minunat iepure! i-a ţinut hangul şi maimuţa. Cît de bine le-a gîndit pe toate!

— Pentru întîia oară întîlnesc un iepure atît de viclean! s-a învoit şi vulpea.

Şi-au făcut toţi trei precum îi învăţase
iepurele. Iar mai departe, iacă ce s-a mai
petrecut:

Şi-a pus lupul cizmele şi-a intrat în turmă. Simţind miros de lup, cîinii au prins a lătra mînioşi. A luat-o lupul la fugă, cîinii după el. Fuge lupul şi se-mpiedică – cizmele-l încurcă. Iar cîinii se apropie, se tot apropie, gata-gata să se năpustească asupră-i. A văzut lupul în cele din urmă că trebuie să lepede cizmele. Ceea ce l-a şi făcut să scape. Cu blana hărtănită, dar cu viaţa întreagă.

În vremea asta maimuţa şi-a tras pantalonii, s-a strecu- rat în livadă şi s-a căţărat într-un păr. Fără a se grăbi, culegea pară după pară şi le azvîrlea la

pămînt.

Deodată aude pe-aproape nişte glasuri de copii:

— O maimuţă-n pom! O maimuţă-n pom! strigă un copil.

— Prindeţi-o! strigă altul. Prindeţi-o!

Înspăimîntată, a dat maimuţa să coboare din pom, dar tare-o încurcau pantalonii, agăţîndu-se de cioturi. Dacă s-a văzut într-un tîrziu pe pămînt, copiii se şi aflau nespus, nespus de-aproape. Unul a izbit-o cu un retevei, altul a zvîrlit în ea cu pietre, iar al treilea se pregătea tocmai să arunce un laţ de funie, ca s-o prindă.

A tulit-o maimuţa spre pădure. Dar n-a putut fugi destul de repede, pantalonii se agăţau de crengi şi tufe, şi-a căzut biata la pămînt. Iar băieţii n-o slăbeau, goneau pe urmele ei.

Bătută, mai mult moartă de frică, maimuţa abia-abia a scăpat să nu fie prinsă.

Şi iacă ce s-a petrecut, în aceeaşi vreme, cu

vulpea:

Şi-a îmbrăcat ea halatul, a apucat mătăniile, a luat toba şi s-a îndreptat către satul vecin. Acolo s-a oprit în mijlocul uliţei şi s-a pus să bată toba.

Auzind larma, au prins oamenii a se aduna fuguţa. Iar vulpea prefira mătăniile şi bodogănea pe sub nas.

Dînd cu ochii de vulpe, au început oamenii să

strige:

— Ţineţi hoaţa! Apucaţi roşcata!

A luat-o vulpea la sănătoasa, dar cum să fugi în halat?! Se încurca halatul printre picioare, o stînjenea la fugă. Mătă- niile i se agăţau de toate tufele. A fost nevoită vulpea să lepede halatul şi să zvîrle mătăniile, ca să-şi scape blana.

Şi uite că nu departe de casa iepurelui, s-au întîlnit din nou lupul, vulpea şi maimuţa. Şi-au povestit unul altuia păţa- niile şi au priceput că dinadins le născocise iepurele pe toate, ca să-i piardă.

— Trebuia să-l fi mîncat pe loc! a mîrîit lupul. Acu', mă răfuiesc eu cu el!

Grăind aşa, a pornit-o către casa iepurelui, cu vulpea şi maimuţa după el.

Au intrat cu de la sine putere şi-au dat peste iepure, care stătea lungit pe jos şi gemea:

— Of, ce fericiţi sînteţi că n-aţi gustat nimic din sacul lui lama! Lama ăsta-i un vrăjitor hain. Cine se atinge de merindele sau de lucrurile lui, păţeşte neapărat o nenorocire. Iacă, o pier- sică am mîncat doar, şi-acu' mă prăpădesc. Rămâneţi cu bine!

Zicînd aşa, a închis iepurele ochii şi din nou a gemut sfî- şietor. L-au crezut fiarele. Ziua întreagă l-au blestemat pe la- ma, iar seara s-au culcat flămînde.

În zori se deşteaptă fiarele, privesc, ia iepurele de unde nu-i! Şi nici sacul cu merinde nu mai era acolo.

Au pornit fiarele în cercetare, au umblat cît au umblat şi deodată văd că iepurele stă în vîrful unui munte şi împleteşte un coş mare.

— Ehei, mincinosule, acu' nu ne mai scapi! a strigat lupul.

Se uită iepurele la cele trei fiare şi le vorbeşte:

— Mă luaţi drept un alt iepure, bag seama. Că eu vă văd pentru întîiaşi dată.

— Nu după tine a alergat lama ieri?

— Ce? Cum? De-o săptămînă n-am coborît de pe munte. Tot împletesc într-una la coşuri. Pesemne că v-a minţit iepu- rele care-a fugit devale, nu de mult, cu un sac în spinare.

— El e, el e! s-au bucurat fiarele.

— Anevoie veţi mai putea pune mîna pe el! a zis iepurele. Mincinosul ăsta fuge, de te miri. Numai că, fireşte, eu ştiu cum să-l prindem!

— Ajută-ne, fii bun, au prins a-l ruga vulpea, lupul şi maimuţa.

— Fie, dacă vreţi voi, vă ajut. Iepurele vostru aleargă de- vale, pe potecă. Vîrîţi-vă în coş şi eu am să vă cobor cu o funie. Atunci veţi ajunge în vale mult mai repede decît iepurele. Dar vă spun dinainte că azi a nins în vale şi-i tare rece!

— Nu ne temem noi de ger! a strigat lupul. Hai, coboa- ră-ne degrabă!

S-au vîrît lupul, vulpea şi maimuţa în coş. Iepurele i-a acoperit cu capacul, a legat bine coşul cu o funie şi l-a împins în vale.

Zboară coşul în jos, se izbeşte de stînci, de copaci, de pietre. Urlă de durere lupul, strigă maimuţa, chelălăie vulpea, dar coşul se rostogoleşte repede, tot mai repede. Se rostogo- leşte pînă-n valea înzăpezită şi se opreşte acolo.

Au vrut fiarele să iasă, dar nici asta nu se putea: coşul era legat zdravăn. S-au zbătut ce s-au zbătut, pînă la urmă lupul a

făcut o gaură şi tustrei au ieşit la lumină. Au prins fiarele a-l căuta pe mincinos şi n-au alergat prea mult, că au şi văzut un iepure stînd pe gheaţă şi încălzindu-se la un foc.

— Ăsta ne-a aruncat din vîrful muntelui! a răcnit vulpea.

— Sigur că-i el! a clămpănit maimuţa.

— S-a zis cu el! a mîrîit lupul.

S-au repezit fiarele la iepure; dar el s-a ridicat în două labe şi-a cuvîntat:

— Bună ziua, cinstiţi domni. Nicicînd nu mi-a fost dat să primesc asemenea cinstiţi oaspeţi în valea noastră!

— Lasă, lasă, a strigat lupul, acu' nu ne mai minţi tu! Oare n-ai locuit împreună cu noi? Oare n-ai furat sacul lui lama? Oare nu tu ne-ai zvîrlit cu coşul din vîrful muntelui?

— Ah, acu' pricep! a grăit iepurele. V-a păcălit un iepure care seamănă cu mine. Vă pot spune că nu de mult a coborît din munte un iepure şi s-a ascuns, uite, cam prin dreptul stîncii de acolo.

— Haideţi la stîncă! a strigat maimuţa.

— Tăcere! i-a strigat iepurele. Dacă ne aude glasurile mincinosul odată îşi ia tălpăşiţa. Dar în zori de zi va veni să se încălzească la foc. Staţi aici liniştiţi şi nu vă mişcaţi. Un singur fîşîit nelalocul lui să audă şi-i prea de-ajuns ca iepurele ăsta să piară pentru totdeauna din locurile noastre.

S-au aşezat fiarele în jurul focului şi-au aşteptat în tăcere ivirea zorilor.

Iepurele zvîrlea uscături pe foc şi flăcările s-au înălţat atît de puternice, încît gheaţa pe care şedeau fiarele a prins a se topi. Şi măcar că lupului, maimuţei şi vulpii le era tare neplăcut să stea în apă rece, nu s-au clintit. Se temeau că duşmanul ar putea auzi fîşîitul şi s-ar face nevăzut.

Curînd, focul a început a arde mai potolit, s-a micşorat, s-a tot micşorat, aşa că maimuţa a prins a

dîrdîi.

Atunci iepurele a spus:

— Mă duc după uscături, dar voi staţi liniştiţi şi nu vă mişcaţi.

Şi, grăind aşa, iepurele a luat-o din loc.

A trecut un ceas, au trecut două, trei, dar iepurele nu se mai întorcea. În sfîrşit, cînd s-a făcut zi de-a binelea, vulpea a

priceput că lîngă foc stătuse chiar iepurele care-i minţise în toată vremea.

— Oare să ne scape din nou? a urlat lupul cu ură. Pe el, să-l facem bucăţi!

Dar cînd au vrut să se năpustească, fiarele au văzut că li se prinseseră cozile în gheaţă.

— Şi dacă iepurele s-a dus după vînători?! a strigat vul- pea. Aşa-i! Parcă şi aud glas de om şi lătrat de cîini!

De spaimă, fiarele s-au smucit atît de tare, că tustrele rămaseră fără cozi. Au fugit de-a lungul văii şi, cînd să ajungă în pădure, şi-au văzut din nou aprigul duşman. Iepurele şedea pe ghizdurile unei fîntîni şi privea cu luare-aminte în apă.

— Ei, acu' ţi-a sunat ceasul! a strigat lupul, apropiindu-se.

— Acu' nu ne mai duci cu vorba! a chelălăit vulpea.

— Ţineţi-l! a clămpănit maimuţa.

— De ce mă certaţi? s-a mirat iepurele. Oare nu ştiţi că l-am prins pe mincinosul care v-a minţit? L-am fugărit, l-am vîrît în fîntîna asta părăsită şi acu' îl păzesc să nu fugă.

S-a uitat lupul în fîntînă, a văzut acolo chipul iepurelui care şedea pe ghizduri, şi-a răcnit bucuros:

— Aşa-i, e-acolo! Acu' i-a sunat ceasul! Iar iepurele, şezînd pe ghizduri, a grăit:

— Lupule, singur nu-l poţi prinde. E tare şiret. Toţi tre- buie să vă năpustiţi asupra lui. Cum voi spune „trei”, năpusti- ţi-vă asupra mincinosului!

Şi, ridicîndu-şi lăbuţa, iepurele a strigat cît a putut: „Un, doi, trei!”

La „trei” lupul, vulpea şi maimuţa s-au aruncat cu capul înainte în fîntîna adîncă şi, de bună seamă, s-au înecat.

Iar, ca şi cum nimic nu s-ar fi petrecut, iepurele s-a îndreptat către casă, cu gîndul să mănînce

morcovul pe care-l pitise sub prag.

În româneşte
de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR INDONEZIAN

Daud şi Sapilah

UN PLUGAR DE TREABĂ avea doi feciori. Pe cel mare-l chema Daud, iar pe cel mic Sapilah. Tare era greu de crezut că-s feciorii aceluiaşi tată! Daud crescuse vînjos, frumos şi bun, dar Sapilah avea picioarele strîmbe, era neîndemînatic şi rău. Daud nu se temea de nici un fel de muncă, Sapilah fugea de muncă, aşa cum iepurele fuge de tigru.

S-a întîmplat ca tatăl să le poruncească odată feciorilor să are o bucată de cîmpie. Înjugînd Daud bivolul la plug, a plecat la cîmp şi-a început a munci. Sapilah însă s-a tolănit pe răzor şi-a prins a geme, zicînd:

— Vai, mor! Ajutaţi-mă, zei buni! Mor pe

dată! Daud s-a-nspăimîntat:

— Ce-ai păţit, frate dragă? Cum să

te ajut? Sapilah gemea şi mai şi:

— Nimeni nu mă poate ajuta. Toate mă dor: şi pieptul, şi burta, şi spinarea, şi picioarele. Nu ştiu cum oi putea merge în urma plugului...

Crezîndu-l pe cel ce se prefăcea, Daud a spus:

— Oare am să-i îngădui fratelui meu bolnav să munceas- că? Întinde-te aici, la umbra rambutakului. Pînă deseară ar eu şi singur ogorul.

Fără a se odihni, Daud a păşit toată ziua în urma plugu- lui. Cămaşa-i era leoarcă, picioarele negre de pămînt, palmele însîngerate de bătături. Cînd soarele s-a ascuns de după pădu- rea din zare, a tras Daud cea din urmă brazdă şi-a prins a se pregăti de plecare.

Sapilah şi-a privit fratele şi-a grăit:

— De-atîta muncă te-ai mînjit tot. Tata are să se

supere dacă ai să treci pragul casei fără a te spăla. Du-te la malul mării şi te spală, iar eu am să mîn bivolul acasă.

A ascultat Daud de vicleanul lui frate şi s-a dus la malul mării. Sapilah însă şi-a mînjit trupul cu noroi şi a mînat bivolul acasă.

Dacă a ajuns, l-a întrebat tatăl!

— Unde-i Daud, de ce nu-mi văd feciorul cel

mare? Sapilah a răspuns:

— Nevrednicul meu frate şi-a bătut joc de poruncile tale şi n-a venit să muncească la cîmp. Eu singur am păşit în urma plugului, din zori şi pîn' la asfinţit. Trupul mi-i plin de noroi, cămaşa mi-i leoarcă şi palmele însîngerate de bătături.

Astfel grăind, a ieşit Sapilah din casă şi s-a ascuns sub un kepel[13].

Nebănuindu-şi soarta, Daud a păşit peste prag şi a spus cu glas tare:

— Sapilah, frate, unde eşti? Du-te de hrăneşte bivolul, că eu mă duc să mă-ntind.

— Nemernicule! a strigat cu mare mînie tatăl. Fratele tău a muncit toată ziua pentru voi amîndoi şi ţie pînă şi să hrăneşti bivolul ţi-e lene?

— Ce vorbeşti, tată? s-a mirat Daud. Eu am arat singur tot ogorul!

— Uită-te la tine! a strigat tatăl din nou. Oare aşa vin oa- menii de la cîmp, după muncă? Mîinile şi picioarele-ţi sînt cu- rate, ochii-ţi strălucesc. Nu doresc să mai văd în casă un fecior mincinos. Iacă, ţine o sută de kepenghi[14] şi lipseşte dinaintea ochilor mei, o, mincinos şi leneş vrednic de dispreţ!

Bietul Daud a părăsit casa părintească şi, cu lacrimi în ochi, a plecat încotro l-au dus picioarele. De amărăciune a şi încărunţit.

Din ascunzătoarea lui, Sapilah a auzit că tatăl îi dăduse lui Daud o sută de kepenghi şi şi-a pus în gînd să-i fure banii.

A fugit pe urmele lui Daud pînă ce l-a ajuns, l-a îmbră- ţişat şi-a prins a-l mîngîia:

— Nu te voi lăsa la nenorocire, plec cu tine.

[13] Kepel – copac care, după credinţele ţăranilor indonezieni, poartă noroc celui ce vrea să se îmbogăţească (n.t.).
[14] Kepeng — monedă indoneziană (n.t.).

Au mers ei întreaga noapte, iar dimineaţa au întîlnit un cerşetor bătrîn. I s-a făcut milă lui Daud de bătrîn şi i-a pus un kepeng în palma întinsă. Atunci cerşetorul şi-a scos o săgeată din cingătoare şi i-a înmînat-o lui Daud, zicînd:

— Ia săgeata asta, că-ţi va fi de folos.

Feciorul cel alungat a luat săgeata cerşetorului şi-a plecat mai departe. Sapilah se ţinea după el.

A trecut ziua, a trecut noaptea, s-a făcut dimineaţă.Şi cei doi fraţi au ajuns curînd într-o mare cetate.

Acolo oamenii umblau cu chipuri întristate şi nicăieri nu se auzea nici cîntec, nici hohot de rîs.

A oprit Daud un trecător şi l-a întrebat:

— Spune, cinstită faţă, de ce-s toţi oamenii atît de poso- morîţi aici? Şi din ce pricină zărim pe uliţele cetăţii tale atîţia bătrîni şi nu întîlnim de fel oameni tineri?

I-a răspuns trecătorul:

— O cumplită nenorocire s-a abătut asupra cetăţii noas- tre. Un rakşas[15] i-a furat-o rajahului nostru pe minunata lui fiică, domniţa Saparwati. Mii de tineri viteji s-au încumetat s-o scape pe biata Saparwati, dar nici unul nu s-a mai întors...

Auzind una ca asta, şi-a zis Daud: „La ce-mi foloseşte viaţa, dacă tata mi-a întors spatele?”

Şi i-a vorbit trecătorului:

— Vesteşte-i stăpînului că vreau să mă lupt cu rakşasul.

Numai să-mi dea armele de trebuinţă.

Dacă i-au ajuns la ureche cuvintele lui Daud, a poruncit deîndată rajahul ca flăcăul să fie adus la palat.

Pe urmele lui Daud călca

Sapilah. Rajahul i-a spus lui

Daud:

— Dacă-mi scapi fiica, ţi-o dau de

nevastă. Atunci a rostit Sapilah:

— Dacă fratele meu nu-l biruie pe rakşas, o voi mîntui eu pe minunata Saparwati. Nu mă sperii eu nici de zece rakşasi!

Au adus slujitorii armele şi le-au pus la picioarele celor doi fraţi, iar Sapilah a apucat un klewang[16] cu mînerul de aur.

---

[15] Rakşas — duh rău (n.t.).

[16] Klewang — sabie scurtă din insula Jawa (n.t).

Daud însă şi-a ales un arc uşor, avînd coarda bine întinsă.

Şi, iacă, au plecat fraţii în junglă, unde trăia rakşasul şi femeia lui, Makşasa.

Sapilah îşi pusese-n gînd ca peste noapte să-i fure fratelui banii şi să se înapoieze acasă.

Şi, numai ce-au intrat fraţii în pădure, că au şi dat peste un vînător de elefanţi. Vînătorul trăgea de funie un pui de elefant. Elefantul cel mic se opintea din răsputeri, dar prea era mic şi nu putea rupe funia din cale-afară de groasă.

— Rogu-te, i-a spus Daud vânătorului, slobozeşte puiul ăsta amărît!

— Cum de nu! i-a răspuns supărat vînătorul. Toată noaptea am alergat după el şi acu' vrei să mă lipsesc de vînat?

— Atunci vinde-mi-l mie, l-a rugat Daud, întinzîndu-i vînătorului toţi banii pe care-i avea.

A înhăţat vînătorul banii şi şi-a luat tălpăşiţa către cetate. Puiul de elefant a fornăit o dată cu mare bucurie şi a întins-o în desişul pădurii.

— Ah, tare prost eşti, frate! a spus Sapilah. Acu' nu ţi-a mai rămas nici un kepeng.

— În schimb, mă bucur că am slobozit puiul de elefant, a răspuns Daud şi-a pornit mai departe.

Iar Sapilah îi călca pe urme.

Şi deodată auziră în depărtare un urlet cumplit. Sapilah şi-a prins fratele de mînă şi, dîrdîind de frică, l-a întrebat:

— Cine urlă?

— E urletul rakşasului, a spus Daud.

Sapilah s-a prăbuşit la pămînt şi-a răcnit cît a putut:

— Nu merg mai departe, mi-e frică! Daud a spus:

— Bărbatului nu-i face cinste frica. Rămîi aici, dacă vrei, dar eu merg mai departe.

— Nu rămîn singur în pădure! a răspuns

Sapilah. Mi-e frică!

— Ridică-te, atunci, şi hai să-l căutăm pe rakşas, a spus Daud.

Şi iar au pornit la drum, Daud în faţă şi înspăimîntatul Sapilah după el. Aşa au mers, ceasuri şi ceasuri în şir.

Cînd, pămîntul le-a tremurat fără veste sub picioare şi din nou au auzit cumplitul urlet. De groază, Sapilah s-a căţărat într-un palmier, pîndind ce-avea să se întîmple mai departe.

Iar mai departe iacă ce s-a întîmplat:

A mai făcut Daud cîţiva paşi şi s-a trezit în faţa intrării unei peşteri adînci, a văzut o mie de trepte ducînd în uriaşa întortochetură de sub pămînt. Moartea înfricoşătoare o aştepta acolo pe fiica rajahului.

— Ieşi din bîrlog, nemernice rakşas, şi hai să ne luptăm! a strigat Daud.

— Nu-l chema, nu-l chema! a strigat Sapilah, din palmier.

Dar rakşasul apucase să audă chemarea viteazului Daud. Dintr-un salt a trecut peste mia de trepte şi s-a ivit înaintea celui alungat.

— Boţ ticălos de carne omenească! a mîrîit rakşasul.

Cum de cutezi să-mi tulburi liniştea?

Cît ai clipi, Daud şi-a încordat arcul, dar rakşasul nu s-a înspăimîntat şi-a grăit, rîzînd cu răutate:

— O singură săgeată mă poate răpune, dar e-n mîna unui cerşetor de pe insula Madagascar. Trage! Săgeata-ţi va luneca pe pielea mea ca pe-o stîncă, apoi te voi face fărîme!

A tras Daud, şi uriaşul rakşas o dată s-a clătinat, a izbit aerul cu mîinile-i păroase şi s-a prăbuşit la pămînt. Atunci a priceput Daud că săgeata pe care bunul cerşetor i-o dăruise era chiar săgeata morţii, despre care-i pomenise rakşasul.

— Coboară, frate, să pătrundem în peştera de sub pă- mînt! i-a strigat Daud lui Sapilah.

Şi nici n-apucă Sapilah să coboare din palmierul cel înalt, că Daud şi pătrunsese-n peşteră. Încă de departe a zărit-o pe minunata fiică a rajahului.

— O, Saparwati, eşti slobodă! Rakşasul a murit!

i-a spus Daud.

— Cum să-ţi mulţumesc? l-a întrebat Saparwati. Primeş- te inelul acesta-n dar – şi i-a întins celui ce-o izbăvise un inel cu mărgăritar negru.

Cînd Daud a scos domniţa din peşteră, a venit către el şi Sapilah.

— Bucură-te şi te veseleşte, fiică a rajahului! a strigat el.
Eu şi fratele meu ţi-am mîntuit viaţa!

Şi măcar că, avînd picioare strîmbe şi fiind neîndemîna- tic, Sapilah nu i-a plăcut de fel, domniţa i-a răspuns totuşi!

— Răsplătească-vă zeii, oameni buni şi viteji! Dar acu' să ne grăbim şi să plecăm pînă nu se întoarce rakşasa, femeia rakşasului.

Curînd Saparwati, Daud şi Sapilah se aflară departe de peştera de sub pămînt. Şi-au mers, au mers, au tot mers pînă a-nceput a se-nsera. Dacă întunericul a coborît peste pădure, fiarele sălbatice au prins a urla de jur împrejur.

Sapilah s-a speriat din nou:

— Nu merg mai departe. După fiece tufă se ascunde un tigru, din fiece copac pîndeşte un şarpe boa.

— Bine, s-a învoit Daud. Rămînem în poiana asta pînă-n zori.

Degrabă a întocmit pentru Saparwati o colibă şi, fericită, fiica rajahului a adormit pe dată.

— Dormi şi tu, frate, a spus Sapilah. Vă voi păzi somnul şi nu voi închide ochii pîn' la ziuă.

Numai ce a adormit Daud, că fricosului său frate i se năzări că într-o tufă din preajmă s-a ascuns un tigru. Şi atunci şi-a pus în gînd să-l piardă pe fratele său, ca să se însoare el cu fiica rajahului. A scos deci din sîn o halcă de carne, a aşezat-o la uşa colibei şi s-a ascuns.

„Tigrul va simţi miros de carne, va intra în colibă şi se va năpusti asupra lui frate-meu – şi-a zis Sapilah. Iar ce se va întîmpla mai încolo, e limpede: tigrul îl va sfâşia pe Daud.”

Aşa a dorit Sapilah, dar lucrurile s-au petrecut

altminteri.

La miezul nopţii s-a ivit în poiană femeia rakşasului. A simţit mirosul cărnii crude şi-a dat buzna în colibă. Acolo a văzut-o dormind pe Saparwati, a înşfăcat-o şi-a tîrît-o în peşte- ra ei de sub pămînt. Dar, nebăgată-n seamă de zgripţuroaică, fiica rajahului a rupt fîşii înguste din năframa-i de mătase şi le-a semănat pe pămînt...

În zorii zilei s-a trezit Daud.

— O, Saparwati, a strigat-o el, să pornim la drum ca să-l bucurăm cît mai grabnic pe cinstitul tău părinte!

Dar nimeni nu i-a răspuns.

A pătruns atunci în colibă şi-a văzut că fiica rajahului pierise.

— Nefericitule, unde-i Saparwati? Răspunde! i-a strigat el lui frate-său.

— Nu ştiu, a minţit Sapilah. N-am închis un ochi toată noaptea, dar n-am văzut ca fiica rajahului să fi ieşit din colibă.

Lăsîndu-şi capul în piept, feciorul alungat a pătruns din nou în adîncul pădurii. Îi era ruşine să se înfăţişeze rajahului mărturisind că nu izbutise s-o scape pe Saparwati.

Şi s-a întâmplat că Daud a zărit pe iarbă mai întîi o fîşie de mătase, apoi încă una, apoi o a treia. Şi-a înţeles îndată cine lăsase semnele acolo, în pădure.

Pas cu pas a mers Daud pe urmele de mătase, pînă ce cumplita peşteră i se ivi din nou înainte.

— Ticăloasă rakşasă, ieşi să ne luptăm! a strigat Daud cu glas de tunet.

Dar nimeni nu i-a răspuns. A luat-o atunci Daud pe trepte-n jos şi-a văzut deodată că treptele pier. Le spulberase rakşasa, ca nimeni să nu mai poată pătrunde în peşteră.

— Să plecăm, să plecăm degrabă! a prins a se ruga Sapi- lah. Cum vei ajunge-n peşteră, fără scară?

— N-am chef să-ţi ascult cuvintele fricoase! s-a supărat Daud. Ajută-mă să-mpletesc o frînghie din liane!

Cînd a fost gata frînghia, a legat-o Daud de un copac şi a lunecat pe ea în peşteră.

Biata Saparwati nu mai nădăjduia în nici o mîntuire. Cînd, fără veste, Daud i s-a ivit înainte. S-a repezit Saparwati către el:

— Rakşasa-i plecată să-şi îngroape bărbatul. Să

fugim repede, pînă nu se întoarce!

Degrabă a răsucit Daud frînghia în jurul lui Saparwati şi i-a strigat fratelui său:

— Trage, Sapilah, trage odată!

Îndată ce s-a văzut la lumină, Saparwati a spus:

— Să-i ajutăm acu' şi viteazului tău frate să iasă din peşteră.

— A, nici nu mă gîndesc! a vorbit cu răutate Sapilah.
Daud e iscusit şi puternic. Las' să se mai descurce şi singur!

În zadar a plîns Saparwati, în zadar s-a rugat de omul cel crud! Ticălosul de Sapilah a înşfăcat-o de mîini şi-a tîrît-o de lîngă peştera cumplitei rakşase. Şi bine n-a apucat soarele să coboare în mare, că Sapilah se şi afla la porţile palatului împă- rătesc. La picioarele lui, Saparwati zăcea fără simţire.

Iar dînd cu ochii de rajah, a strigat Sapilah:

— Ascultă, o, stăpîne! Bunul meu frate a fost ucis de rak- şas. Dar eu l-am ucis pe rakşas şi ţi-am izbăvit fiica!

— Vorba mea e vorbă! a răspuns fericit rajahul. Sapar- wati va fi a celui care a scăpat-o!

— O, stăpîne, a vorbit din nou Sapilah cel lipsit de ruşi- ne. Fiica ta e scăpată de primejdie, dar mintea i s-a tulburat din pricina spaimei. Iacă de ce spune-n toată vremea că Daud a rămas în peştera rakşasului. Şi doar am văzut cu ochii mei cum blestematul mi-a ucis fratele.

— Biata mea fiică, biata mea Saparwati! a gemut cu amă- răciune rajahul.

În clipa aceea şi-a venit Saparwati în fire şi-a strigat:

— Scăpaţi-l degrabă pe binefăcătorul meu Daud! A ră- mas în bîrlogul rakşasului!

— Biata mea fetiţă! a şoptit rajahul, poruncindu-le sluji- torilor s-o ducă pe Saparwati în încăperea ei. Peste şase săptămîni, atunci cînd pe cer stelele se vor afla prielnic aşezate, te vei căsători cu fiica mea, i-a spus rajahul lui Sapilah. Iar pînă atunci vei fi întîiul meu sfetnic şi căpetenia oştilor mele.

Şi Sapilah rămase la palat.

Dar ce s-a făcut binefăcătorul Daud?

Zadarnic s-a străduit să iasă din peşteră! Straiele i s-au zdrenţuit, sîngele-i ţîşnea de sub unghii, puterile-l părăseau clipă de clipă. Şi ştia că zgripţuroaica se întoarce în bîrlog, spre asfinţit.

Dar iacă, atunci cînd pierduse orice nădejdi de scăpare, auzi deasupra capului chemarea unui elefant. Şi-a înălţat Daud

fruntea şi-a văzut un elefant uriaş însoţit de un pui, de puiul de elefant pe care-l răscumpărase de la vînător.

Elefantul cel bătrîn a smuls din rădăcini un trunchi de bambus şi l-a coborît pînă-n fundul peşterii. Dar atît de vlăguit era bietul Daud, încît n-a putut sui nici pînă la jumătatea trunchiului. Şi, iacă, din depărtare a răsunat cumplitul urlet al zgripţuroaicei: rakşasa se întorcea acasă.

„Îmi soseşte moartea!” şi-a spus Daud. Şi din nou s-a încleştat de trunchiul bambusului. În clipa aceea a simţit că bambusul e tras în sus. Şi, ridicîndu-şi capul, a văzut că elefan- tul şi puiul său îşi încolăciseră trompele în jurul copacului şi-l trăgeau afară. S-a pomenit Daud pe pămînt, înainte de întoar- cerea zgripţuroaicei. Iar în zorii zilei, istovit şi flămînd, s-a oprit la poarta palatului.

— Ia-o din loc, flendurosule şi mînjitule! i-a strigat straja.

Daud a glăsuit:

— Am să plec. Numai să-mi spuneţi dacă minunata fiică a rajahului trăieşte.

— Slavă zeilor, fiica îndurătorului rajah e în viaţă. A mîntuit-o viteazul Sapilah. El l-a ucis pe cumplitul rakşas şi-a slobozit-o pe zeiasca Saparwati.

— Atunci spuneţi-mi, rogu-vă, ce s-a întîmplat cu Sapilah?

— Ştim şi asta, i-a răspuns straja. Rajahul nostru cel drept l-a numit pe Sapilah căpetenie a oştii şi sfetnic.

Daud a mai zis:

— Sapilah e fratele meu! Duceţi-vă şi-i spuneţi că vreau să-l văd.

Căpetenia străjii a plecat ca din praştie la cel dintîi sfetnic şi i-a grăit:

— Colo, la poartă, e un om atît de flenduros, de ţi-i mai mare mila, care cutează să spună că ţi-e frate.

A alergat Sapilah la o fereastră şi l-a văzut pe Daud lîngă poartă.

— Şi drumeţul ăsta flenduros a cutezat să se dea drept fratele meu?... Pentru atîta neruşinare i se cuvine cea mai as- pră pedeapsă. Poruncesc să fie înecat pe dată.

Şi iacă ce-a mai fost cu Daud:

Straja l-a vîrît într-un butoi cît el de mare şi l-a zvîrlit în apa mării. Multă vreme a împins vîntul butoiul în care se afla Daud. Dar într-un rînd, vîntul a prins a bate către uscat şi valurile au lepădat butoiul pe nisipul de pe ţărm.

Acolo, pe ţărm, trăia un biet pescar, cu
femeia lui. Şi a văzut el că valurile au
lepădat pe uscat un butoi.

— Butoiu-mi prinde bine la gospodărie, a zis pescarul, şi s-a grăbit către locul cu pricina.

A scos el fundul butoiului şi-a dat peste Daud, mai mult mort decît viu.

Multe zile şi multe nopţi l-a îngrijit femeia pescarului dar, iacă, a sosit şi ziua cînd Daud s-a ridicat din nou, frumos, iscusit şi puternic. Mergea cu pescarul la pescuit, îl ajuta să-şi dreagă pînzele, să-şi călăfătuiască luntrea. Dar cel mai tare-i plăcea să muncească la grădină, unde creşteau sumedenie de flori frumoase.

Odată, pe cînd Daud îşi stropea florile, o fată veni în grădină şi-i spuse:

— Sînt slujitoarea fiicei rajahului. Alege pentru stăpîna mea un mănunchi dintre cele mai înmiresmate flori.

Aşa a şi făcut Daud. I-a dat slujitoarei un mănunchi de flori alese, strecurînd pe furiş în el şi inelul cu mărgăritar negru.

Totul s-a petrecut aşa cum îşi dorise Daud. Saparwati găsi în aceeaşi zi inelul cu mărgăritar negru. Dînd cu ochii de el, fiica rajahului a întrebat-o pe slujitoare:

— Ia spune-mi, cum arată omul care ţi-a vîndut florile astea?

Slujitoarea a dat răspuns:

— N-am întîlnit niciodată un flăcău atît de frumos.

Dar ceva m-a mirat: de ce o fi avînd oare, un om atît de tînăr, părul cărunt?

— El e, el e! a strigat Saparwati, nemaiştiind ce să facă de bucurie, şi a dat fuga la rajah.

— Tată, i-a spus ea, rînduieşte, rogu-te, nişte întreceri cu armele în ajunul nunţii mele. Şi lasă o parte din oştire sub po-

runca lui Sapilah, iar cealaltă parte s-o conducă tînărul care creşte flori în grădina pescarului.

— Fie, aşa să facem, s-a învoit rajahul.

Şi, iacă, în ajunul nunţii s-au pornit întrecerile. Toţi cei din cetate, s-au strîns să privească.

Ceata lui Sapilah s-a rînduit de o parte a pieţei, Daud cu ai săi de cealaltă. Rajahul a dat semn şi amîndouă oştile s-au năpustit una către alta. Daud păşea înaintea oştii lui, iar Sapilah în urmă. Cînd oştile s-au ciocnit, fricosul de Sapilah s-a ascuns pe după un stîlp al palatului şi de acolo dădea porunci. Apucînd klewangul, Daud s-a năpustit asupra lui Sapilah şi dintr-o singură lovitură l-a trîntit la pămînt. Învins, Sapilah cel fricos a spus:

— Nu mă ucide, frate drag, nu mă ucide! Lasă-mi viaţa şi mărturisesc tot!

— Bine, nemernicule, te iert! Dar povesteşte înaintea întregului popor cine a izbăvit-o pe fiica rajahului şi de ce ai vrut să mă sfîşie rakşasa.

Dîrdîind de frică, Sapilah a mărturisit cum îşi călcase credinţa.

Atunci rajahul l-a aşezat pe Daud alături de dînsul, iar lui Sapilah i-a grăit astfel:

— Şacalului turbat trebuie să-i tai coada pînă la urechi!

Şi i-a făcut semn călăului. Dar Daud i-a spus măritului rajah:

— Dreaptă ţi-e mînia, înţelepte stapîne. Dar ziua de azi e cea mai fericită din viaţa mea şi n-aş vrea ca moartea fratelui meu s-o întunece.

— Bine, fie precum doreşti, s-a îndurat stăpînul. Dar răufăcătorul să nu ne mai pîngărească privirile. Ei, străjeri! alungaţi-l în beţe pînă dincolo de zidurile cetăţii!

Auzind o asemenea poruncă, fricosul de Sapilah o rupse la fugă atît de sprinten, încît nimeni, nici căprioara iute de picior nu l-ar fi putut întrece.

Şi-n aceeaşi zi chiar, se serbă nunta lui Daud

cu Saparwati. O mie de oameni a poftit rajahul la nunta fiicei lui. O sută de flautişti au cîntat la nuntă.

Dar Daud nu l-a uitat pe pescarul care-i scăpase viaţa. A poruncit să i se ridice o nouă locuinţă, i-a dăruit cele mai trainice năvoade şi cea mai mare luntre.

Cît despre mincinosul Sapilah, nimeni nu i-a mai auzit nici de nume. Şi nimeni nu ştie unde şi-a aflat adăpost.

În româneşte
de VL. COLIN şi R. MAIER

BASM POPULAR INDONEZIAN

De ce-i place tigrului carnea de maimuţă

ÎN VREMURILE TARE VECHI, pe cînd tigrii nu mîncau carne, ci gîze, o mare secetă a bîntuit pămîntul. A ars iarba din pădure, s-au veştejit copacii şi au secat izvoarele.

Iar fiarele junglei au prins a muri. Cel mai tare suferea din pricina secetei bivolul. Era mătăhălos, puternic şi obişnuit să mănînce mult. Acu' însă rătăcea din zori şi pîn' la asfinţit în căutare de iarbă verde şi n-o găsea nicăieri.

Pe zi ce trecea, bivolul slăbea mai rău, tot mai rău. Dar într-un rînd, cînd, împleticindu-se de foame, a ajuns cu chiu, cu vai pînă la un rîu necunoscut, a văzut acolo o poieniţă înver- zită. În poiană păşteau nişte cerbi. La început s-au cam speriat cerbii de bivolul cel uriaş, dar văzîndu-l sleit de puteri, s-au năpustit asupră-i şi l-au alungat.

Atunci, adunîndu-şi puterile de pe urmă, s-a tîrît bietul bivol către stăpînul junglei, tigrul. Tigrul sta tolănit la umbra unor copaci şi mînca lacom o lăcustă.

S-a oprit bivolul înaintea lui şi i-a grăit:

— O, frunte a junglei, scapă-mă de moartea prin foame! Porunceşte cerbilor să mă lase şi pe mine să pasc pe pajiştea de lîngă rîu. Şi-ţi voi fi slugă de credinţă şi-ai să poţi face cu viaţa mea ce vei pofti.

I s-a făcut tigrului milă de bivol şi i-a răspuns astfel:

— Hai cu mine! Dacă oi fi eu de faţă, nu va îndrăzni nimeni să se năpustească asupră-ţi.

Şi amîndoi s-au îndreptat spre rîu. Paşnicii

cerbi s-au răspîndit care încotro, la ivirea puternicului stăpîn, şi bivolul a luat atunci în stăpînire poiana. Din ziua aceea, tigrul şi bivolul se împrietenină la toartă. Cînd tigrul era lîngă el, bivolul nu se mai temea de nimeni. Tigrul, pe de altă parte, era mulţumit pentru că, umblînd prin iarbă, bivolul îi aduna o mulţime de lăcuste şi de alte gîze. N-au trecut multe zile şi bivolul s-a îngrăşat din nou, prinzînd puteri.

Dar, iacă, s-a întîmplat ca, în drum spre adăpătoare, ti- grul să întîlnească o maimuţă neastîmpărată. Maimuţa i-a spus:

— O, stăpîne, oare nu ţi-e silă să te hrăneşti tot cu lăcuste şi fel de fel de gîze? Se spune că noaptea nu te dai în lături să-ţi mănînci pînă şi purecii din blană! Se vede treaba că habar n-ai cît de gustoasă, de o mie de ori mai gustoasă decît carnea gîzelor e carnea de fiară. Şi pot să-ţi spun în taină că cea mai gustoasă carne din lume e carnea de bivol. Gustă, şi te vei încredinţa că ţi-am spus adevărul.

A ascultat-o tigrul pe maimuţă, s-a gîndit ce s-a gîndit apoi şi-a zis: „În vremea secetei, bivolul mi-a spus că pot face ce vreau cu viaţa lui. Ei bine, azi am să-l mănînc!”

Şi tigrul a pornit grăbit către poiana pe care păştea prietenul lui. Acolo s-a dus la bivol şi i-a zis:

— M-ai încredinţat că pot face cu viaţa ta ce vreau, dacă te scap de moartea prin foame. A sosit vremea să te ţii de cuvînt. Vreau să te mănînc azi la prînz!

Auzindu-i vorbele, i-a sărit bivolului ţandăra. Ochii i s-au înroşit, muşchii i s-au încordat. Şi, zvîrlindu-se cu straşnicele lui coarne asupra tigrului, a prins a se lupta.

A sărit tigrul în lături, mîrîind cu

răutate. Bivolul însă i-a spus:

— Chiar cînd eram gata să mor de foame nu mi-aş fi dat viaţa fără luptă. Dar acu', fiind puternic ca mai înainte, nu mă mai tem de nimeni. Priveşte care mi-i puterea!

Şi, dintr-un salt, şi-a înfipt grozavele-i coarne în trun- chiul unui palmier bătrîn, pe care l-a străpuns dintr-o parte într-alta. S-a urcat apoi pe un deal, a izbit cu copita şi dealul s-a prăbuşit în milioane şi milioane de firişoare de ţărînă.

— Necinstitule! i-a răspuns cu mînie tigrul. Oare nu mi-ai făgăduit viaţa ta? Oare nu te-am scăpat de

moartea prin foame?

Bivolul i-a întors vorba:

— Ce-am spus însemna că-ţi voi fi mereu credincios şi că mereu te voi apăra de duşmani, fără a mă teme de moarte!

— N-am nevoie de apărarea ta, nerecunoscătorule! a mî- rîit tigrul. Şi să ştii că din clipa asta carnea, şi nu nenorocitele

gîze îmi vor fi hrana! Şi că voi încerca neapărat şi gustul cărnii tale!

Şi, dînd cu coada de pămînt, în duşmănie, tigrul s-a as- cuns în hăţiş. Rămînînd singur, bivolului a început să-i fie urît. Păi cum! Tigrul, cel mai bun prieten, să-i fie duşman de moarte...

Dar tigrul era tot atît de trist. Îi părea rău şi lui după prietenia pierdută. Numai că, mincinoasa de maimuţă izbutise să şi povestească tuturor celor din junglă că tigrul a jurat să-l mănînce pe bivol. Iar, pentru a nu-şi pierde încrederea în el însuşi, a început tigrul să-l vîneze pe bivol.

Doar că nu era prea uşor lucru să-l prinzi pe bivol în tufişuri. De trei ori s-a repezit tigrul asupra lui şi de trei ori l-a primit bivolul în coarne. Blana tigrului se făcuse numai găuri.

Atunci şi-a pus în minte să se năpustească pe la spate asupra duşmanului. Dar bivolul era plin de luare-aminte şi izbutea să-şi întoarcă de fiece dată straşnicele coarne împotriva tigrului.

Pierzînd deci nădejdea de-a gusta din carnea de bivol, s-a dus tigrul la maimuţă.

Văzîndu-l pe tigru, maimuţa a grăit:

— Aşa-i că ai venit să-mi mulţumeşti pentru sfatul cel bun? Ei, cum ţi-a plăcut carnea de bivol?

— Nu-i atît de prost bivolul, ca să se lase mîncat! a mîrîit tigrul. Dar am să aflu totuşi gustul cărnii.

Şi, grăind aşa, a ucis maimuţa şi-a mîncat-o.

Şi i-a plăcut carnea de maimuţă. De atunci tigrul nu se mai hrăneşte cu lăcuste şi fel de fel de gîze, ci a prins a vîna sălbăticiunile. Cel mai tare-i place carnea de maimuţă.

Dar, tot de atunci, bivolul se fereşte să-l întîlnească şi în pădure se tot uită cu băgare de seamă dacă stăpînul junglei nu i se furişează pe la spate.

În româneşte de VL. COLIN şi R.

MAIER

DIN LITERATURA POPULARĂ INDIANĂ

Un neîndemînatic

TRĂIA ODINIOARĂ un om care voia să cîştige bunăvo- inţa regelui. Întrebă el pe curteni ce trebuie să facă.

Unul îi spuse:

— Nimic mai uşor; dacă vrei să-i intri în voie, trebuie să faci tot ce-i place, chiar greşelile lui trebuie să le maimuţăreşti.

Omul, băgînd de seamă că regele clipea des din ochi, începu să facă şi el la fel.

Regele îl întrebă:

— De ce clipeşti aşa des din ochi? Nu cumva eşti bolnav?

— N-am nimic. Nu sînt bolnav. Clipesc des ca şi măria voastră, să vă cîştig bunăvoinţa.

Regele se supără şi porunci servitorilor să-l gonească din regat.

În româneşte
de CONSTANTIN T. BOBEŞ

DIN LITERATURA POPULARĂ INDIANĂ

Ţăranul şi sarea

ERA UN ŢĂRAN care nu ştia ce este şi cum se foloseşte sarea.

Într-o zi, văzînd un vecin care mînca legume şi carne, pe care presărase sare, îl întrebă pentru ce face astfel.

Acesta îi răspunse:

— Sarea dă tuturor mîncărurilor un gust foarte bun. Ţă- ranul îşi spuse: deoarece sarea dă mîncărurilor un gust foarte bun, trebuie să aibă şi ea un gust plăcut.

Zicînd aceste cuvinte, luă un pumn de sare, îşi umplu gura cu ea şi înghiţi. Asprimea sării îi arse gura.

Supărat, se duse la vecin şi-i spuse:

— Cum ai putut să zici că sarea dă un gust deosebit bucatelor?

Vecinul îi răspunse:

— Trebuie întotdeauna să socoteşti bine cîtă sare pui în mîncăruri. Numai atunci ea le dă gust. Te sfătuiesc să nu mai mănînci niciodată sare cu pumnul.

În româneşte
de CONSTANTIN T. BOBEŞ

DIN LITERATURA POPULARĂ INDIANĂ

Corbii şi bufniţele

ODINIOARĂ CORBII şi bufniţele erau într-o ceartă fără de sfîrşit. Corbii aşteptau cu nerăbdare lumina, deoarece buf- niţele nu văd de loc ziua. Atunci ei le omorau şi le mîncau.

Bufniţele, ştiind că în timpul nopţii corbii nu văd, îi ata- cau şi le sfîşiau cu ciocurile, la rîndul lor, măruntaiele. Aşa că bufniţele se temeau de lumina zilei, iar corbii de întunericul nopţii. Ura lor părea fără sfîrşit. Într-o zi se născu un corb mai înţelept decît ceilalţi. El le spuse corbilor:

— Duşmănia dintre noi şi bufniţe este fără margini. Tre- buie să găsim un mijloc înţelept ca să nimicim toate bufniţele. Abia după aceea avem să putem trăi liniştiţi şi fericiţi. Altfel pieirea noastră este sigură.

— Ai dreptate, croncăniră corbii. Spune-ne ce trebuie să facem să le nimicim.

— Prieteni, răspunse corbul cel înţelept. Vă rog să vă năpustiţi asupra mea cu ciocurile, să-mi smulgeţi toate penele şi tot puful. În felul acesta le voi păcăli pe bufniţe şi le voi nimici pentru totdeauna.

După ce corbii îi smulseră penele şi puful, corbul înţelept se duse în această stare jalnică lîngă scorbura în care îşi aveau cuibul bufniţele, scoţînd nişte croncănituri jalnice. O bufniţă, auzindu-l, veni şi-l întrebă:

— Ce cauţi la cuibul nostru aşa, cu capul lovit, fără pene şi puf? Croncăniturile tale arată că suferi foarte mult. Pot să aflu cauza?

— Am fugit dintre corbii care mă urăsc de

moarte. Nu mai pot să trăiesc în mijlocul lor şi de aceea am venit să vă cer ajutor.

Bufniţa se înduioşă de soarta lui şi vru să-i dea să mănînce. Însă tovarăşele ei strigară:

— Ne este duşman de moarte. Nu trebuie să-l ajutăm. De ce să-l hrănim în paguba noastră?

— E drept, spuse bufniţa, că ne e duşman, dar azi, neno- rocit şi chinuit de dureri, ne cere să-i dăm adăpost. E singur şi părăsit. Ce rău poate să ne facă?

Şi aşa, bufniţele, sfătuindu-se, hotărîră să aibă milă de el.

Începură să-i dea de mîncare ce rămînea de la prînzul lor.

După o vreme, puful şi penele corbului crescură ca şi îna- inte. Prefăcîndu-se vesel, corbul născoci un şiretlic. El strînse frunze şi ramuri uscate şi le aşeză în mijlocul scorburii în care locuiau bufniţele.

— De ce ai strîns toate aceste vreascuri aici? îl întrebară bufniţele.

— În cuibul vostru, răspunse corbul, nu sînt decît pietre reci. Aceste ierburi şi ramuri uscate au să vă ferească de vînt şi frig.

Bufniţele îl crezură. Cu timpul corbul căută să ajungă paznicul cuibului. El era foarte ascultător la toate dorinţele lor. Într-o zi începu un viscol puternic însoţit de un vînt rece.

Toate bufniţele se strânseră în scorbura unde aveau cuibul, spre a se adăposti de frig. Corbul se folosi de această împre- jurare şi zbură spre o stînă unde era aprins un foc. Luă în cioc o ramură aprinsă, o aduse la cuibul bufniţelor şi o aşeză între vreascurile pe care le strânsese în cuib. Toate bufniţele pieriră în flăcări.

În româneşte
de CONSTANTIN T. BOBEŞ

POVESTE POPULARĂ CHINEZĂ

Marele zid Chinezesc

TARE DE MULT ÎN CHINA, pe vremea dinastiei Cin, trăia o femeie care avea zece băieţi, fiecare înzestrat cu o însu- şire deosebită. Primul avea urechi foarte bune, auzind de la mari depărtări cea mai uşoară adiere a vîntului; al doilea avea ochii atît de pătrunzători, încît putea să vadă la o mie de kilo- metri; al treilea era foarte puternic; al patrulea avea capul de oţel, al cincilea, trupul tare ca fierul, al şaselea, picioare foarte lungi; al şaptelea, un cap uriaş; al optulea, labele picioarelor foarte mari; al nouălea, gura imensă, iar al zecelea avea ochii cît roata carului.

Într-o zi, toţi zece fraţi au purces la munca ogorului. Cel mai mare, auzind plînsete, i-a spus celui de al doilea frate să se uite şi să vadă ce se întîmplă. El şi-a aruncat privirea şi a grăit:

— Doamne, oamenii ce construiesc marele zid chinezesc plîng de foame şi de oboseală.

Al treilea frate, care era foarte puternic, s-a hotărît să meargă el să trudească în locul lor, iar al şaselea frate, cel cu picioare lungi, s-a îndemnat să-l ducă pînă la zid. Ei au ajuns dimineaţa, iar pe la chindie au şi terminat lucrul.

Oamenii le-au mulţumit şi s-au bucurat că se pot întoar- ce acasă. Dar bucuria lor a fost scurtă. Împăratul a hotărît că un om aşa de zdravăn este ameninţător pentru un tron şi nu e bine să fie lăsat în viaţă. De aceea a dat ordin să fie omorît.

Al doilea frate, cel cu ochii ageri, a văzut ce vrea să săvîr- şească împăratul, şi în ziua execuţiei l-a înlocuit pe condamnat cu fratele cel cu cap de oţel.

Călăul a mînuit zeci de paloşe, dar nu a reuşit să-l omoare. Atunci împăratul a hotărît să fie omo- rît în bătaie. Cel de al patrulea frate auzind acestea a început să plîngă în hohote. Fratele cel mare iar a auzit că plînge cineva. Şi cînd al doilea frate s-a uitat, a spus: „E de rău, împăratul vrea să-l omoare pe fratele nostru în bătaie”.

Repede cel cu trupul de fier a hotărît să-l înlocuiască. A răbdat uşor bătăile, deşi zeci de bîte au fost încercate pe el.

Văzînd aceasta, împăratul a hotărît ca să fie înecat în ma- re. Şi al cincilea frate a început să plîngă amarnic. Dar fratele cel mare i-a auzit plînsetul şi cel de al doilea frate s-a uitat, şi le-a spus:

— Împăratul vrea să-l arunce în mare pe fratele nostru!

Atunci al şaselea frate, cel cu picioarele foarte lungi, s-a dus în locul fratelui său, şi fiind aruncat în mare, apa de-abia îi ajungea pînă la genunchi. Stînd în mijlocul mării a început să pescuiască.

Şi n-a trecut mult, că prinsese atîta peşte de n-avea unde să-l mai pună. De aceea a chemat cel de-al şaptelea frate, care era pe mal împreună cu ceilalţi fraţi şi se uita la el. Acesta şi-a scos pălăria de pe cap, şi în ea au încăput zeci de kilograme de peşte.

Apoi amîndoi au dus peştele acasă, dar aici nu era nici o surcică pentru foc. Al optulea frate a spus:

— Alaltăieri, cînd eram pe munte la tăiat lemne, mi-a intrat un spin în picior. Ia să-l scoatem şi să vedem dacă nu putem face focul cu el. Şi ajutat de ceilalţi, a scos din talpă un salcîm.

Al treilea frate, fiind foarte puternic, a tăiat copacul, al nouălea a făcut focul, şi după ce peştele a fost prăjit, al nouălea frate a spus:

— Eu am făcut focul şi am voie să gust primul.

Dar cu gura lui cît o şură a înghiţit tot peştele şi nici măcar nu i-a simţit gustul. Supărat, al zecelea frate a început să suspine, şi apoi să plîngă de-a binelea. Lacrimile lui s-au adunat rîuri-rîuri, apoi în fluvii, care s-au revărsat şi au potopit pămîntul pînă la marele zid, care sta gata terminat, iar împăratul şi slujitorii săi, care îl sărbătoreau, au fost înghiţiţi de ape.

Apoi ei au fost mîncaţi de peşti uriaşi, iar apa

avînd putere peste fire, a mutat zidul, şi de atunci el se află dincolo de mare.

Repovestire de LI IU-GIU

CUPRINS

Ca sarea-n bucate **ITALO CALVINO** 3
În româneşte de AL. ŢIMPĂU

Copilul din sac **ITALO CALVINO** 8
În româneşte de AL. ŢIMPĂU

Rosina, fata din cuptor **ITALO CALVINO** 13
În româneşte de AL. ŢIMPĂU

Inelul făcător de minuni (basm popular sîrbo-croat) 19
În româneşte de M. SEVASTOS şi D. GĂMULESCU

Mărul de aur şi cele nouă păuniţe (basm popular sîrbo-croat) 31
În româneşte de M. SEVASTOS şi D. GĂMULESCU

Fata pescarului (basm popular birman) 43
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Cei patru surzi (basm popular birman) 52
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Oala scufundată (basm popular indian) 54
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Ceaşca fermecată (basm popular indian) 56
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Gînd-bun şi Gînd-rău (basm popular indian) 61
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Kendzo biruitorul (basm popular japonez) 65
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Degeţel (poveste finlandeză) **EDOUARD LABOULAYE** 75
În româneşte de V. HUBER

Povestea lui Cucurigu (poveste spaniolă)
EDOUARD LABOULAYE 91
În româneşte de V. HUBER

Anana (basm popular gruzin) 96
În româneşte de V. KERNBACH

Căciula fermecată (basm popular gruzin) 99

În româneşte de V. KERNBACH

Călugărul şi şcolarul (basm popular chinez) 106
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Înşelătorul pedepsit (basm popular chinez) 107
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Răspunsul potrivit (basm popular chinez) 110
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Iepurele biruitor (basm popular chinez) 111
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Daud şi Sapilah (basm popular indonezian) 118
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

De ce-i place tigrului carnea de maimuţă (basm popular indonezian) 130
În româneşte de VL. COLIN şi R. MAIER

Un neîndemînatic (din literatura populară indiană) 133
În româneşte de CONSTANTIN T. BOBEŞ

Ţăranul şi sarea (din literatura populară indiană) 134
În româneşte de CONSTANTIN T. BOBEŞ

Corbii şi bufniţele (din literatura populară indiană) 135
În româneşte de CONSTANTIN T. BOBEŞ

Marele zid Chinezesc (poveste populară chineză) 137
Repovestire de LI IU-GIU
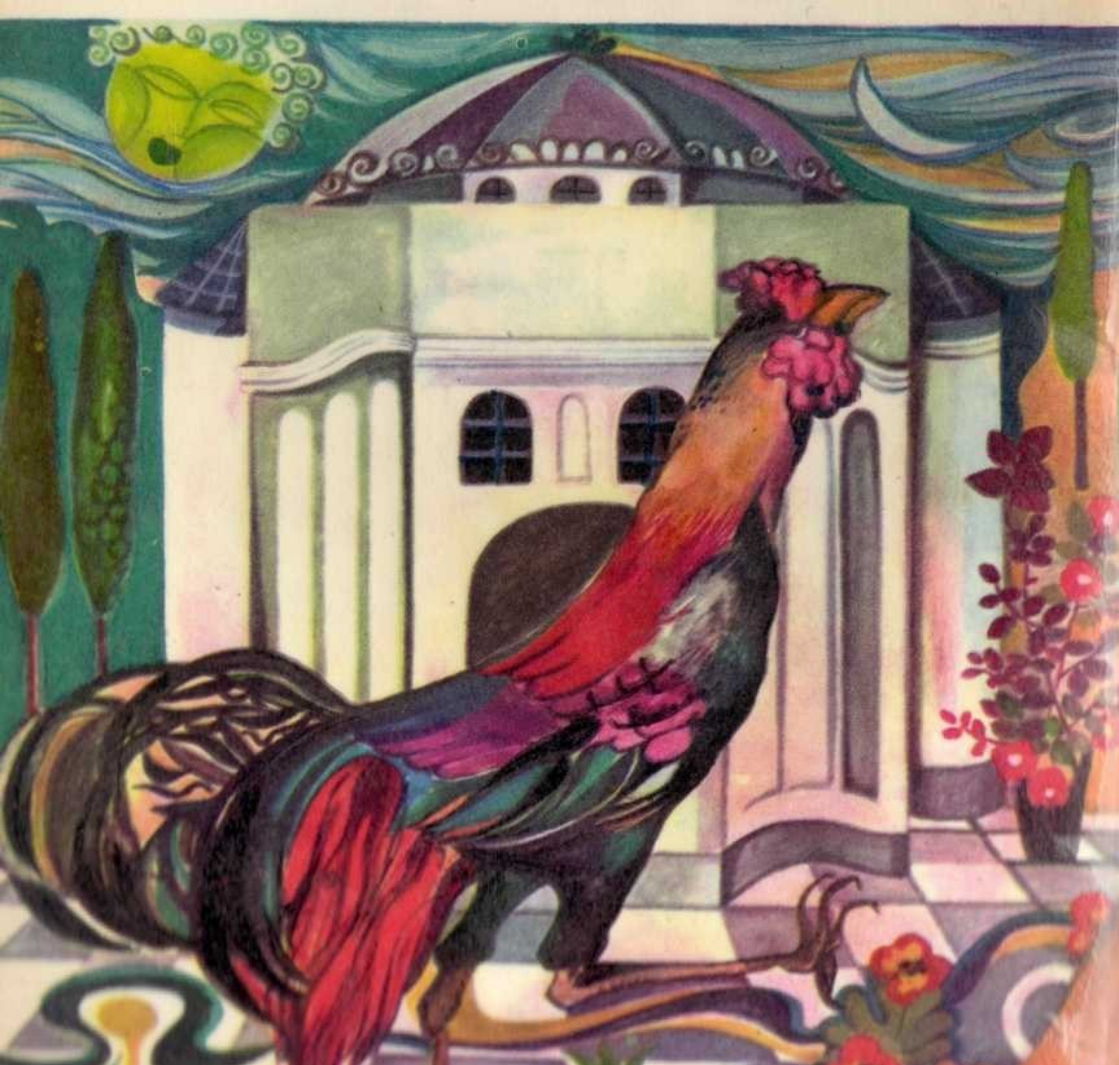
EDITURA ION CREANGA